

Riksdagens protokoll

2006/07:52

Tisdagen den 23 januari

Kl. 13.30 – 15.57

18.00 – 21.48

Protokoll
2006/07:52

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 16 och 17 januari.

2 § Avsägelse

Talmanen meddelade att *Bosse Ringholm* (s) av sagt sig uppdraget som suppleant i näringsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till utrikesutskottet och näringsutskottet

Talmanen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Kerstin Engle* som ledamot i utrikesutskottet och *Börje Vestlund* som suppleant i näringsutskottet.

Talmanen förklarade valda till

ledamot i utrikesutskottet

Kerstin Engle (s)

suppleant i näringsutskottet

Börje Vestlund (s)

4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att tidigare aviserat eventuellt arbetsplenum *onsdagen den 31 januari* skulle utgå.

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2006/07:214

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:214 Besöksnäringen
av Berit Högman (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 16 januari 2007

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2006/07:78 om Sveaskog

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Ulrica Messing har frågat mig om statens ägande i Sveaskog. Därutöver vill Ulrica Messing att jag mer utförligt redogör för min inställning till vad staten bör äga och inte äga.

Regeringen kommer att återkomma till riksdagen med sin syn på staten som ägare. Vår inställning är att staten bara ska äga företag där det finns tydliga motiv till att staten äger dem. Vilka företag det är fråga om kommer vi att presentera efter en noggrann genomgång av flertalet bolag. Motiven för statens ägande kommer att prövas noggrant. Vi har inte någon tidtabell för detta arbete; det väsentliga är att genomgången blir väl gjord. Vi får inte glömma att det handlar om stora värden som vi förvaltar. Det sammanlagda värdet på bolagen motsvarar runt hälften av den svenska statsskulden.

Sveaskog kommer att ingå i den genomgång som jag nyss nämnde. När Sveaskog förvärvade Assi Domän 2001 drev vi i Centerpartiet igenom att Sveaskog skulle sälja mark till enskilda skogsbrukare. Det har nu pågått i några år. Den processen har genomförts på ett bra sätt, och den vill jag se en fortsättning på.

Genom att Sveaskog säljer mark kan staten lämna ersättningsmark i de fall där staten vill köpa mark av enskilda skogsbrukare för att bilda naturreservat. Det är en uppgift som ingen annan kan ha. Sveaskogs miljöprofil har varit betydelsefull och givit bolaget rollen som en föregångare inom skogsbruket.

Skogens betydelse som råvara för industrin, för den fortsatta utvecklingen av biobränslena och som bas för rekreation måste vi naturligtvis värna om. Även i dessa avseenden kan Sveaskog ha en roll att spela.

Anf. 2 ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka näringsministern för svaret. Jag hakar fast vid en av de meningar som näringsministern själv hänvisar till i interpellationssvaret, nämligen att vi inte får glömma att det handlar om stora värden som de statliga bolagen förvaltar. Det är också själva utgångspunkten för den interpellation som jag har ställt till näringsministern.

Jag har känt en oro, därför att jag tycker att den nya regeringen lite slarvigt har uttryckt sin vilja att avyttra statliga bolag utan att i sig ha en redogörelse för på vilka grunder man ska avyttra en del bolag. Är det värt att avstå dem? Ska det finnas några principer för vad staten bör äga eller inte bör äga? Jag har känt en oro för de lite svängiga formuleringarna just med anledning av att det här handlar om stora värden – värden som är omöjliga att ta tillbaka om staten nu en gång avyttrar dem.

För mig är skogen en otroligt viktig nationell resurs. Den är viktig som nationell resurs både därför att den står för en viktig råvara och därför att den är en möjlighet för rekreation. Dessutom är skogen fortfarande i dag en stor och attraktiv arbetsplats. Den är attraktiv, och blir också ännu mer attraktiv eftersom skogsindustrin på ett föredömligt sätt verkligen har anammat ny teknik och i dag kan stoltsera med att vara hightech. Industrin blir också större därför att vi blir allt duktigare på att vidareförädla skogen och därmed också tjäna mer pengar på det som är en gemensam naturresurs och en stor råvara.

Det är inte konstigt, tycker jag, att svenska folket har ett alldeles speciellt förhållande till skogen. Många av oss är uppväxta i närheten av skog eftersom Sverige är rikt på skog. Det är inte heller konstigt just därför att vi har en allemansrätt att både vara stolta över och att värna om. Allemansrätten har gjort det möjligt att vi kan se till att skogen är allas rikedom och en plats dit man kan komma och få både naturupplevelser och rekreation.

Om vi är överens om att skogen är en nationell resurs och om vi tror att skogen spelar många fler roller än att bara vara en råvara, en stor arbetsplats eller en möjlighet till naturturism och lite rekreation – är det då inte rimligt att det som är en nationell resurs också är en del av allas gemensamma egendom? Eller är det troligt att regeringen tycker att en del av den nationella resursen och den gemensamma egendomen som finns i dag borde kunna privatiseras i framtiden?

Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag tror inte att någon i regeringen har uttryckt sig särskilt slarvigt i frågan, snarare tvärtom. Vi har varit noga med att inte säga att detta ska säljas och detta ska vara kvar. Vi har verkligen betonat att det måste ske en analys. Det är viktigt att vi som ägare funderar över när det är rimligt att staten äger och när det inte är rimligt. Det är precis den analysen som vi nu håller på med. Vi återkommer när den är färdig.

Det är viktigt att säga att det inte kommer att vara någon slarvig genomgång. Det är klart att det finns en massa värden. Vi har redan talat om att till exempel Vattenfall inte ska säljas ut, av just det skälet. Med samma noggrannhet har vi också talat om vilka bolag som vi tänker sälja. Det är ingen som kommer att ägna sig åt något slarv i detta sammanhang, utan det blir en noggrann genomgång. Det kan hända att vi landar i olika ideologiska ställningstaganden utifrån partitillhörighet, men det är en helt annan sak.

Naturligtvis är det så att svenska folket har ett alldeles speciellt förhållande till skogen. Men jag kan inte tro att det är det statliga skogsägandet som har gett det förhållandet. Det är nog snarare så att vi har haft väldigt många privata skogsägare runtom i vårt land som har skött skogen på ett alldeles speciellt sätt. Det ser vi när vi gör avsättningar för biologisk mångfald och annat. Det är ofta det privata skogsbruket som har skyddsvärda skogar eftersom man har skött dem på ett särskilt sätt. Vi såg det i samband med stormen Gudrun och nu med stormen Per. När sådant händer slår det an en särskild hjärtesträng hos oss allihop. Jag vill hylla det privata ägandet när det gäller den delen. Man kan också säga att det långsiktiga tänkande som det privata skogsbruket står för har varit mycket värdefullt för svensk ekonomi.

Skogen kan ge oss fantastiska resurser framöver, både i form av energiproduktion och av andra produkter som kan komma från skogen. Jag välkomnar det samarbete som finns mellan det privata skogsbruket och Sveaskog, men också det samarbete mellan skogsbolagen som pågår just nu.

Tittar man på det som Sveaskog har gjort bör man komma ihåg historien bakom. När vi kom överens med er socialdemokrater om försäljningen av delar av Sveaskog var ni inte jättepositiva i början. Men en överenskommelse är ett givande och tagande och gemensamt landade vi på att 10 % skulle säljas ut. Mina erfarenheter av det, på mycket lokal marknadsnivå, är att det har varit bra. Det har stärkt det privata skogsägandet, det har fått snurr på skogsfastighetsmarknaden och det har stärkt skogsnäringen. Jag kommer att noga följa hur Sveaskog sköter denna del. Bara i dag är man uppe i 3,4 % av de tio, och jag vill att man ska uppfylla det riksdagsbeslut som vi fattade om detta.

Det är bra för skogsnäringen att vi får många ägare och många som tar ansvar för att skogen fortsätter att spela en viktig roll i svensk ekonomi.

Anf. 4 ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Arbetet ska göras med samma noggrannhet som tidigare, säger Maud Olofsson. Det oroar mig ännu mer. När Maud Olofsson tillsammans med Mats Odell presenterade vilka bolag regeringen är beredd att sälja ut var svaret på frågan som Maud Olofsson fick att det inte

hade gjorts någon analys inför den presentationen. Men det arbetet ska kanske börja nu, och det är viktigt att det arbetet också sker.

Sedan säger Maud Olofsson i svaret till mig att Sveaskog har varit en föregångare inom skogsbruket. Det känns inte riktigt som om näringsministern står för det nu i repliken till mig. Jag tycker att de har varit det, men det har också väldigt många små privata skogsägare varit. Jag tror att det har varit en framgångssaga för svensk skogspolitik och svensk skogsnäring att vi har två jämställda mål.

Jag tror att många blev positivt överraskade när vi utvärderade skogspolitiken första gången och kunde konstatera att det faktiskt hade gått mycket fortare att uppnå de miljömål som vi hade satt upp än vad någon kunde ana när vi fattade beslut om detta här i riksdagen. Det finns ett genuint och djupt intresse bland små och stora skogsägare, privata och andra, att verkligen ha gröna skogsvårdsplaner till exempel. Det har gjort att också förutsättningar för att öka produktionen finns där. Det tycker jag är en spännande fråga.

Skogen kommer inte att räcka till allt. Vi får inte låtsas att det är så. Men skogen kan räcka till några fler åtgärder och satsningar än vad den har gjort hittills. Då tror jag att Sveaskog är en viktig aktör i det arbetet bland annat därför att, precis som Maud Olofsson pekar på i svaret till mig, de spelar en viktig roll genom att kunna erbjuda bytesmarker. Vi har använt oss av det vid till exempel stora skogsbränder då privata skogsägare, små och stora, har fått en chans att byta den nedbrända marken mot en statlig mark. Vi har använt detta när vi har gjort stora naturvårdsav-sättningar och när det gäller naturreservat.

Vi har också, via politiska beslut, kunnat sätta en press på en statlig aktör att verkligen gå i bräschen för ett modernt skogsbruk och vara pådrivande i omställningen av den sågverksindustri som har haft en kämpig historia och som ännu inte är klar med den omställningen. Det gäller också på en rad olika andra områden. Jag tycker att det finns ett värde i det.

Jag inser den stora potential som inte minst de små skogsägarna utgör och har utgjort, men jag tror också att en statlig aktör kan hjälpa till för att driva på det utvecklingsarbetet. Jag vill att de ska få fortsätta med det.

Sedan är det också så att Sveaskog, som det renodlade skogsägande företaget faktiskt är, nu också genererar stora intäkter till staten. De har gjort stora omstruktureringar under de här åren sedan sammanslagningen och sedan en del av försäljningen. Bara under förra året blev det en stor extra utdelning. Förra året gav Sveaskog 1,9 miljarder kronor tillbaka till staten. Man har höga ambitioner för att investera i ökad skogstillväxt. Man investerar i ny teknik. Man har högre ambitioner för vidareförädling just därför att de bra miljömålen har gett förutsättningar för högre produktionsmål. Man har varit banbrytande när det handlar om att skapa förutsättningar för naturturism.

Allt detta tror jag också spiller över på inte minst de små och medelstora skogsägarna. Mot bakgrund av alla de här aspekterna, vad det genererar till staten, att man kan använda Sveaskog som en viktig aktör när det gäller bytesmarker, att man kan ställa krav på dem att använda ny teknik och vara en del av omställningen, finns det för mig starka skäl att verkligen kritiskt granska om den gemensamma naturresursen fyller en större funktion. Tror vi att det blir lättare att använda den mark som pri-

vata aktörer har som utbytesmark än vad det är om vi har en statlig aktör, som till exempel Sveaskog, kvar?

Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag tror att den här debatten visar de olika ideologiska ingångar som Ulrica Messing och jag har i den här frågan.

Låt mig börja med att diskutera analysen. Vi gjorde naturligtvis en analys innan vi satte upp de företag som vi vill sälja ut på listan. Det är alldeles självklart. Det jag gav besked om var att vi inte har gjort någon analys av de andra. Det är det som pågår nu. Vi kommer att göra det lika systematiskt med de andra som vi gjorde det med dem som vi har pekat ut. I en del fall kommer vi att tycka att det är bra att staten äger företagen, och andra fall kommer vi att tycka att staten inte ska äga dem. Det kommer att göras en lika noggrann analys av dem som kommer som av dem som har diskuterats så här långt.

Jag tror också att det är viktigt att säga att det privata skogsbruket har spelat en viktig roll. Det är därför jag lyfter fram det. När jag lyssnar till Ulrica Messing får jag en känsla av att Sveaskog är den enda som har drivit på när det gäller miljömålen, naturturism och allt vad det är. Det är inte sanning. Vi har massor av duktiga privata skogsbrukare som verkligen har sett till att vi har biologisk mångfald, klarar miljömålen och använder skogen som en naturresurs i rekreations- och turistsammanhang.

För att balansera den hyllning till Sveaskog som Ulrica Messing framförde vill jag ge samma hyllning till det privata skogsbruket. När vi tittar på avsättningarna av skog och annat kan vi se att just det privata skogsbruket har haft den ingången.

Jag ser fantastiska möjligheter när det gäller skogen som resurs. SLU har gjort studier i Umeå där man är tydlig med att vi kanske kan öka produktionen med runt 30 %. Det gör att vi har stora möjligheter att få ut mer bränsle, mer energi, nya produkter inom textilindustrin, livsmedel och en massa olika saker. Inte minst det samarbete som pågår efter Norrlandskusten, med de traditioner som finns där, visar att skogen kan spela en väldigt stor roll.

Om man sedan går tillbaka till historien kring försäljningen av delar av Sveaskog kommer jag ihåg den diskussion som fördes. Socialdemokraterna tyckte ju inte att det var särskilt bra att sälja ut delar av Sveaskog utan tyckte att staten skulle äga allt. Dock fick vi igenom en överenskommelse där man var beredd att göra det. Den andra delen som vi ville ha med var ju just att ha möjlighet att byta mark med privata skogsägare vid avsättningar till naturskyddsändamål.

Den senare åtgärden har dock inte haft så stor betydelse, vilket jag har kunnat se när jag har tittat på utvärderingen. Man har inte använt det så mycket. Det har funnits enskilda fall, men det har inte skett i så stor utsträckning. Man är ännu inte uppe i de 10 % som riksdagsbeslutet innebär. Jag tycker fortfarande att vi ska hylla det privata småskaliga skogsbruket där de enskilda ägarna visar ett sådant engagemang för skogens framtid både utifrån miljösynpunkt och utifrån produktionssynpunkt.

Jag tror att det är väldigt bra för svensk ekonomi att vi har ett starkt privat skogsägande. Det är möjligen där som Ulrica Messing och jag skiljer oss åt. Jag tycker att jag vill lyfta fram just det småskaliga, det

privata, det skogsägande som finns över hela landet och som gynnar landsbygdsutvecklingen och ekonomin i de lokala samhällena, medan Ulrica Messing och Socialdemokraterna ofta har hyllat det storskaliga och det statliga. Där finns det en ideologisk skillnad.

Jag kommer att följa den försäljning av delar av Sveaskog som sker nu och se det resultat som den ger. Jag vill gärna se ett ökat arbete på det här området.

Det sista jag vill säga är att skogen kommer att ha en avgörande betydelse för svensk ekonomi också i framtiden.

Anf. 6 ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag utgår ifrån att alla andra som har lyssnat på den här debatten har hört vad jag har sagt även om Maud Olofsson vill låtsas som om hon inte gör det. Också jag har pratat väldigt väl om de små skogsägarna. Men det gäller inte bara det privata småskaliga, som Maud Olofsson sade. Jag tycker att vi också har många privata storskaliga skogsägare som på ett föredömligt sätt, och i världsklass om man jämför med andra länder, sköter och driver sitt skogsbruk. Jag är otroligt stolt över just de här två jämställda målen och hur lyckosamt det har varit för Sverige.

Jag ser att Sveaskog har spelat en roll i den omställningen och i det arbetet. Det förvånar mig att Maud Olofsson nu i replikerna tar avstånd från sitt eget svar till mig. I svaret pekar också Maud Olofsson på att de har varit föregångare, att de är viktiga aktörer när det gäller bytesmarker, att de har använt ny teknik och så vidare. Nu låter det på Maud Olofsson som om Sveaskog är ett ok hon bär på axlarna. Vad är detta för dubbla budskap? Jag tycker att Sveaskog har varit en viktig aktör bland många andra.

När jag möter små skogsägare från norra Sverige eller från södra Sverige ser jag vilket engagemang och vilken entusiasm det finns i skogspolitiken. Som jag sade i mitt tidigare inlägg här är det helt fantastiskt att se hur framgångsrikt arbetet har varit med till exempel gröna skogsbruksplaner. Det är de små eldsjälarna som har drivit på det. Jag är glad och stolt över det också. Men jag tror inte att det bara är de småskaliga privata skogsägarna som är allena saliggörande. Jag tror inte heller att det bara är de stora privata som är det, utan jag tror att det är en mix. Och jag tycker att vi som politiker också ska använda möjligheten att ha en aktör i den mixen som via politiska beslut kan avkrävas att ibland gå i bräsch till nytta för till exempel teknikutveckling eller nya naturvårdsavsättningar. Det är min politiska grundpelare och de värderingar jag står för.

Men påstå inte att jag nu har sagt något ofördelaktigt om små eller stora privata skogsägare. Jag tycker också att de aktörerna spelar en stor roll för svensk skogspolitik.

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det var bara för att jag lyssnade på Ulrica Messing som jag drog den slutsatsen att Sveaskog var de enda som hade varit riktigt aktiva när det gäller att värna miljövärden och skogsbruket. Jag tycker inte att det är så. Det är en felaktig bild. Jag tror också att det är en mix av ägande – ägande av stora och små, privata och offentliga – som ska

finnas. Vi ska komma ihåg att kyrkan till exempel också är en stor skogsägare i svensk skogsnäring.

Det var ju för att Socialdemokraterna ideologiskt var så emot det här att sälja en del från Sveaskog som vi var så nöjda med att vi åtminstone fick igenom en del av försäljningen från Sveaskog. Det fanns naturligtvis ett ideologiskt hinder i detta, men vi är ändå nöjda med att ha fått igenom ett sådant beslut tillsammans med den gamla regeringen och att man nu också ser till att åstadkomma detta och att komma upp i de 10 % som vi har slagit fast.

Det är också viktigt att säga detta: Ja, vi är nöjda med hur Sveaskog sköter sig, men det finns också delar i det privata skogsbruket, framför allt det småskaliga, som jag vill lyfta fram därför att det så sällan lyfts fram. Det är i stället de stora bolagen, Sveaskog och andra, som lyfts fram i skogsdebatten, medan jag menar att de små privata skogsägarna har spelat en helt avgörande roll för landsbygdens utveckling, för ekonomin på landsbygden och också för hur vi har hittat bra produktionsmål även inom skogsbruket.

Jag ser ju också nu, när vi lägger resurser på forskning och annat, hur vi kan stödja skogsnäringen. Hela bränsleproduktionen från cellulosa-fibrer och annat kan ju ge oanade möjligheter för svensk skogsnäring. Vi måste ha tydliga mål, och vi måste jobba gemensamt i Europa, gärna med USA, för att åstadkomma en sådan här utveckling. Jag tror att Sverige kommer att vara världsledande här framöver i att ta fram teknik för att till exempel göra bränslen från cellulosa. Jag ser framför mig att både Sveaskog och det privata skogsbruket kommer att spela en viktig roll i det.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:158 om elleveranser i Övertorneå och Haparanda

Anf. 8 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Leif Pettersson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av situationen i de berörda kommunerna, och när Övertorneåborna och Haparandaborna kan förvänta sig en ändring.

Inledningsvis vill jag framhålla att jag delar Leif Petterssons uppfattning att den uppkomna situationen är allvarlig. Det är inte rimligt att boende i kommuner ska tvingas att leva i mörker på grund av att berörda kommuner och det företag som driver gatubelysningsnätet inte kan komma överens om avgifterna för gatubelysningsselen.

Jag har tidigare beskrivit regeringens syn på den uppkomna situationen i svar på interpellation 2006/07:29 och riksdagsfråga 2006/07:192. Härefter har Energimarknadsinspektionen begärt att tvångsförvaltningen av Ekfors Kraft AB ska upphöra och i stället ansökt om inlösen av Ekfors Kraft AB. Regeringen beslutade i samband med detta, den 23 november 2006, att Affärsverket svenska kraftnät ska tillträda och förvalta egendomen för statens räkning om och när en inlösen blir verklig. Vidare

pågår det på kommunens initiativ en rättslig prövning av gatubelysnings-
ärendet i Marknadsdomstolen.

Nuvarande tvist har inte något direkt samband med omregleringen av
elmarknaden. Möjligheten för kommuner och företag att driva gatubelys-
ningsnät utan krav på tillstånd eller övervakning enligt ellagstiftningen
har funnits sedan före omregleringen. För att i framtiden förhindra att
företag som levererar el till samhällsviktig verksamhet avbryter leveran-
serna vid betalningstvister utreder för närvarande Energimarknadsin-
spektionen på regeringens uppdrag nuvarande regelverk. Regeringen
kommer att återkomma till riksdagen i denna fråga under 2007.

Leif Pettersson skriver vidare att de av företaget kraftigt höjda nätav-
gifterna för alla kunder i området slår hårt mot kunderna. När det gäller
nätavgifterna för överföring av el på ett koncessionspliktigt elnät grans-
kas dessa av Energimarknadsinspektionen enligt ellagen 1997:857. Jag
erfar att Energimarknadsinspektionen nyligen med stöd av ellagen har
förelagt Ekfors Kraft AB vid vite att meddela att avgiftshöjningen ska
dras tillbaka samt att de kunder som betalat in höjningen ska få beloppet
återbetalat.

Den akuta situation som Leif Pettersson beskriver uppstod enligt upp-
gift den 15 augusti 2006 men har sin upprinnelse i en längre tids konflikt
mellan kommunerna och det berörda bolaget och är naturligtvis svår för
de drabbade invånarna och företagen i berörda kommuner. Det är därför
som jag genast vid mitt tillträde som näringsminister tog initiativ till en
översyn av lagstiftningen och att regeringen snabbt fattat de beslut som
är nödvändiga för att ansvariga myndigheter ska kunna agera med full
kraft. Det står dock inte regeringen fritt att ingripa i uppkomna tvister
mellan kommuner och privata företag utan stöd i författning.

Anf. 9 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka näringsministern för svaret
på min interpellation. Jag kan konstatera att vi i långa stycken är överens
om beskrivningen av sakernas tillstånd. Situationen är ohållbar, och en
lösning på både kort och lång sikt måste komma till stånd.

Anledningen till att jag skrev den här interpellationen var naturligtvis
att jag ville fästa både ministrerns och mediernas uppmärksamhet på den
ohållbara situation som råder i Övertorneå och Haparanda.

Som tur är har inte Ekfors Kraft AB koncession för hela de två be-
rörda kommunerna – centrala Haparanda och norra delarna av Övertor-
neå har sin elförsörjning ordnad på annat sätt – men för Övertorneås del
är även centralorten berörd.

Från kommunernas sida har de två olika innehavarna av koncessions-
rätten inte behandlats olika. Skillnaden är bara den att den andra förvalta-
ren av nätkoncessionen är Vattenfall, och där har verksamheten fungerat
på ett helt annat sätt.

Jag vill här på en gång också understryka att det för mig är helt klart
att situationen med släckta gatubelysningar och kraftigt höjda nätavgifter
– i vart fall försök till kraftigt höjda nätavgifter – inte är en konflikt i
vanlig bemärkelse. Det är inte en tvist där bägge parter har lite fel var
och en på sitt håll. I stället är det så att det är ett företag och en enskild
företagare som agerar på ett sådant sätt att säkerheten för befolkningen
hotas. Företaget drar sig inte för att vidta åtgärder som direkt drabbar

Prot. 2006/07:52
23 januari

Svar på
interpellationer

tredje man, i detta fall de boende, som är beroende av företaget för sin elförsörjning.

Missförhållandena har dessutom pågått en längre tid med bland annat vägran från företaget att koppla in elanläggningar på nätet. Det var därför naturligt att berörda myndigheter vidtog de åtgärder som man har vidtagit i enlighet med den lag som ger möjlighet till tvångsförvaltning av företag som på detta flagranta sätt åsidosätter sina samhällliga åtaganden. Det visade sig dock att företagaren med ganska enkla medel och en total ovilja till samarbete kunde sätta lagen ur spel. Tvångsförvaltningen misslyckades.

Nästa steg var att Energimyndigheten genom Energimarknadsinspektionen begärde att berörda företag skulle tvångsinlösas. Nu har de rättsliga instanserna påbörjat sin behandling av detta krav. En första förhandling har ägt rum i tingsrätten. Det motdrag som den berörde företagaren då har gjort är att han har överlätit viktiga delar av verksamheten till ett annat av honom ägt bolag, detta i förhoppning om att kunna dra ut på processen och i slutändan förhindra samhällets övertagande. Jag är också övertygad om att den rättsliga processen kommer att ta tid. Möjligheterna att få fram relevanta underlag kommer att försvåras av den berörde, och vi kommer också att få se överklaganden av de domar som faller, så långt det är möjligt.

Jag är dessutom helt säker på att om en motsvarande situation skulle ha uppstått i låt oss säga Täby och Vallentuna så skulle trycket på att hitta en kortsiktig lösning så att gatubelysningen åter tändes vara betydande. Både medier och andra opinionsbildare skulle ha ryckt ut. Jag tror dessutom att det direkta trycket på näringsministern hade framtvingat en temporär lösning i väntan på den långsiktiga – i detta fall tvångsinlösning och en annan förvaltare av koncessionen. Naturligtvis är detta spekulationer från min sida, men med kännedom om hur debatten brukar gå i andra frågor kan jag inte säga att det är helt taget ur luften.

Jag vill därför fråga näringsministern om ministern anser att det mot bakgrund av vad som faktiskt inträffat och därför kan inträffa igen är rimligt att samhället överlåter nätkoncession på mindre aktörer av Ekfors Krafts storlek. Jag vill också fråga: Vilka initiativ förutom dem som myndigheterna har tagit för att långsiktigt komma till rätta med situationen avser ministern att ta för att i väntan på en permanent lösning åter få gatubelysningen tänd i Övertorneå och Haparanda?

Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag kan hålla med Leif Pettersson om att det här är ett väldigt långdraget ärende. Men det som är bekymmersamt, tycker jag, är ju att den förra regeringen underlät att göra någonting under så lång tid. Det här har pågått mycket länge. Det är ingenting som uppkom när jag blev näringsminister. Jag kan också förundras över att man inte har försökt ändra lagstiftningen, både när det gäller regelverket för nätkoncession i allmänhet men också samhällets möjligheter att faktiskt ingripa i den här typen av tvister.

Vi har nu lagt fram förslag för att kunna göra någonting åt det så att vi får en ordning här. När man har en nätkoncession är naturligtvis ett ansvar kopplat till detta. Vi förutsätter att man tar det ansvaret. Det har dock inte skett i det här fallet, och därför har vi nu gett ett uppdrag att se

över lagstiftningen så att en liknande situation inte ska behöva uppstå igen.

Leif Pettersson säger att om detta hade skett i någon av storstäderna hade trycket på näringsministern varit större. Jag tycker att trycket är jättestort, för det spelar ingen roll var människor bor när de drabbas av något sådant. Vi har som lagstiftare anledning att verkligen se till att skydda den enskilde. Jag gjorde vad jag kunde när jag tillträdde som minister vad gäller lagstiftningsärendet. Det finns dock en stor underlåtenhetssynd som åvilar den tidigare regeringen när det gäller just det här fallet.

Tillträdet till dessa elbolag och möjligheten att kunna förvalta dem förutsätter att det finns ett visst mått av ordning och reda i bolagen, eftersom ett övertagande måste fungera redan från dag 1. Den som övertar och sköter förvaltningen av elnätet måste därför ha korrekt underlag och även ha en sådan ekonomi att det blir möjligt. Nu har vi rustat för att kunna åstadkomma det så att folk kan känna trygghet vid ett sådant övertagande.

Jag håller med om att den prövning som nu sker i domstol kan ta tid. Vi har emellertid provat alla andra tillgängliga medel, och det är det sista som återstår. Vad mig anbelangar har jag gjort precis allt jag kunnat för att snabba på processen, lyft in alla de saker som behövs för att vi ska kunna ta över och få en vettig förvaltning så att människor får tillbaka strömmen. Jag är den första att beklaga att lagstiftningen ser ut som den gör och att det inte gjorts någonting åt den förrän jag tillträdde.

Anf. 11 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Detta är det första fall där den nu aktuella lagen om tvångsförvaltning prövas. Inte vid något annat tillfälle har en domstol dömt ett elföretag till tvångsförvaltning. Den lagen är skriven på precis samma sätt som all annan lagstiftning i Sverige; utgångspunkten är att den som gjort fel faktiskt har en vilja att bättra sig och efterkomma det som myndigheter och allmänhet har rätt att kräva. I det här fallet har det dock inte skett.

Jag vill inte göra det här till en partipolitisk fråga genom att säga att den sittande regeringen är ansvarig eller att den förra regeringen är ansvarig till underlåtenhetssynder eller liknande. Om vi inte fått ett regeringsskifte hade lagen likafullt behövt arbetas om utifrån de utgångspunkter som både min interpellation och interpellationssvaret tyder på. Det är inte acceptabelt att företaget på det här sättet, med ganska enkla medel, kan sätta lagen ur spel, alltså enbart genom att vägra samarbeta. I så fall måste vi hitta andra lagstiftningsvägar så att myndigheterna kan komma till rätta med problemet. Den delen kan vi alltså säga att vi är överens om. Jag ser därför fram emot den nya lag som regeringen avser att lägga fram på detta område så att vi kan komma till rätta med den här typen av problem.

Men det finns ytterligare ett grundläggande problem, nämligen att företaget av Ekfors Krafts storlek har svårt att klara sitt åtagande. De har inte tillräckligt med muskler inom företaget för att långsiktigt klara av detta. Jag är därför rädd för att vi kan komma att få se liknande situationer längre fram. Förhoppningsvis har vi då en bättre lag som gör att vi snabbare kan komma till rätta med problemet. Man kan ju också fundera

på om man ska se över de koncessioner som är givna och på det sättet undvika framtida problem på området.

Det finns, som sagt, både ett långsiktigt och ett kortsiktigt perspektiv i den här frågan. Det långsiktiga är vi nog ganska överens om, ifall jag förstår svaret och ministerns senaste inlägg rätt. Säkra elleveranser både till privata och offentliga kunder är en nödvändighet. De som har en elanläggning har rätt att bli inkopplade på nätet. Det är där den grundläggande bristen funnits hos Ekfors Kraft, och det har föranlett att hela den här historien satts i gång.

Men vi måste även hantera det kortsiktiga perspektivet på något sätt. Kommunen, i det här fallet Övertorneå kommun i samråd med Haparanda kommun, har tillsammans med berört företag försökt komma till rätta med problemet både genom att erbjuda betalning till företaget och genom att försöka hitta en kortsiktig kompromiss i väntan på ett slutgiltigt avgörande. Det har inte företaget velat gå med på. I stället har de hittat på nya konstigheter och konstser.

Jag tror att regeringen skulle kunna göra en insats genom att bistå kommunerna så att elen kortsiktigt återigen kunde börja flöda i gatubelysningarna och det blev ljus i kommunerna. Det kan handla om både lån och om andra åtgärder. Vilka åtgärder det skulle kunna vara ska inte jag närmare gå in på, men jag tror att regeringen skulle kunna spela en roll.

Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det är mycket riktigt flera frågor i en och samma, och jag tycker att det är bra att Leif Pettersson engagerar sig i frågan. Det är alldeles utmärkt. Det är ju också en självklarhet att en riksdagsledamot från den regionen engagerar sig i detta.

Vad jag försöker säga är att regeringen mycket skyndsamt gjort en mängd saker för att möta den oro och lösa den tvist som finns. Dels pågår en tvist med kommunen om priset, och där kan vi inte ingripa. Där finns en lagstiftning som gäller. Dels handlar det naturligtvis om hela lagstiftningsdelen. Vad har vi för rättsliga möjligheter att ingripa? Där är jag förvånad över att den tidigare regeringen lät detta pågå så länge. Det var det jag syftade på med anledning av att Leif Pettersson tyckte att näringsministern nog hade gjort mer om det stått mer om detta i tidningarna. Jag utgår från att alla känner ett stort ansvar för att lösa situationen, och jag tror att det vi nu gör räddar en del framöver.

Det sades också att det är viktigt att vi hittar andra vägar än lagstiftning. Det har gjorts försök. Det har förts rätt utförliga samtal med Ekfors Kraft på det här området, men de har inte varit framkomliga. Vi har många som äger nät, privata ägare, och det normala är att de sköter sig alldeles utmärkt. Det här är egentligen undantaget från den regeln.

Vi har försökt komma fram förhandlingsvägen, diskussionsvägen, men inte lyckats. Det är därför vi måste ta ärendet till domstol, och det är därför vi nu säkrar ersättningen till dem som kan tänkas ta över den delen. Det är också därför vi går fram med lagstiftningsärendena, alltså för att inte hamna i en liknande situation framöver.

Vi har säkrat alla de delar som vi från regeringshåll kan säkra för att åstadkomma resultat. Ifall det finns ytterligare goda idéer om vad som kan göras i sammanhanget är jag naturligtvis mottaglig för dem. Jag har

dock hittills inte fått några förslag som inte redan är prövade. Men jag välkomnar verkligen goda synpunkter och idéer i sammanhanget.

Prot. 2006/07:52
23 januari

Anf. 13 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Vad jag menade med opinionsbildning och ifall detta hade skett i en annan del av landet var bara att vi ju sett i andra frågor att där opinionsbildarna bor, de som så att säga har medierna i sin hand, där är det också betydligt lättare att skapa tryck i en fråga, det må vara vilken fråga som helst. Exemplet är många från svenskt politiskt liv om vi går bakåt i tiden, och jag tror att det hade varit på samma sätt också i den här frågan. Om det sedan hade föranlett några andra åtgärder från ministrarnas sida eller inte kan jag inte veta, men jag är i alla fall säker på att trycket hade sett annorlunda ut om det inträffat där befolkningstätheten och närheten till den släckta gatubelysningen varit större.

Tvisten i sig kan man naturligtvis inte ingripa i. Det är självklart. Så länge den pågår och ärendet är draget inför domstol måste det ha sin gång. Så är det. Men temporärt, för att åter få gatubelysningen i gång, anser jag att det borde vara möjligt för kommunen att tillsammans med regeringens företrädare – om det sedan är länsstyrelsen eller någon annan myndighet är naturligtvis upp till regeringen att avgöra – kunna komma överens med företaget om vad som krävs för att tända gatubelysningen åtminstone under den tid det är mörkt, det vill säga fram till någon gång i april maj, för att därefter låta den lagliga processen ha sin gång. Det är ju också möjligt att det här kommer att fortsätta under hösten nästa år. Det är inte säkert att de här processerna är över. Jag tror alltså att det vore bra att förbereda sig på att vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Bekymret i den här frågan är att det inte har gått att komma fram till en förhandlingslösning tillsammans med kommunen, länsstyrelsen och andra, trots att vi verkligen har försökt. Det är därför vi måste ta till andra metoder. Jag har påskyndat den processen allt vad jag har kunnat. Jag har insett att vi inte kommer fram förhandlingsvägen utan att vi måste använda oss av lagstiftning. Vi ska nu se till att få en lagstiftning som gör att det här inte händer igen. Detta är vad jag har gjort. Det är väldigt viktigt att vi är tydliga med att det finns ett lagrum som vi kan utnyttja och att det också finns bolag som kan ta över det här elnätet när domen vinner laga kraft.

Sedan säger Leif att det skulle ha varit annorlunda om opinionsbildningen hade varit starkare. Nu tycker jag ju att det här har uppmärksamats rätt väl, och det med rätta, när vi skriver 2007 och människor inte kan ha gatubelysningen på, eftersom det råder en tvist mellan det offentliga och ett privat nätföretag. Jag tycker alltså att det har varit en ganska stark opinionsbildning, även om jag anser att jag som näringsminister och ansvarig minister har en skyldighet att agera även utan opinionsbildning. Jag har i det sammanhanget inte följt några opinionsströmmar, utan jag har tittat på om folk har ström eller inte, om de törs gå ut på gatorna eller om de måste ha på sig säkerhetsvästar för att våga ta sig fram. Det är därför jag har varit så målmedveten i att försöka snabba på processen och se till att alla pusselbitar finns på plats så att vi verkligen kan argu-

Svar på
interpellationer

mentera för de människor som i dag är utan ström. Det har inte haft med opinionsbildning att göra utan med människors vardag.

Jag hoppas att jag snabbt ska kunna återkomma med lagstiftningsförslag och att också domstolsförfarandet kommer att påskyndas så att man får tillbaka strömmen så snart som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:165 om en sammanhållen lärarutbildning

Anf. 15 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Rossana Dinamarca har frågat mig om jag kommer att verka för en förlängning av vissa examina inom lärarutbildningen så att de hamnar på avancerad nivå enligt den nya examensstrukturen och därmed ger behörighet till forskarutbildningen, samt vilka andra åtgärder jag kommer att vidta för att stärka forskningsanknytningen inom lärarutbildningen.

Utifrån bland annat en ökad globalisering måste Sveriges universitet och högskolor erbjuda kvalitativt goda utbildningar som står sig väl i den internationella konkurrensen. Ett medel för att åstadkomma detta är det sedan 1999 pågående samarbetet inom Bolognaprocessens ram för ett europeiskt område för högre utbildning till 2010. Som ett led i internationaliseringen av den högre utbildningen och forskningen och arbetet inom Bolognaprocessen har en rad beslut fattats som påverkar högre utbildning.

På grundval av den tidigare regeringens förslag tog riksdagen i februari 2006 ställning till förslagen i *Ny värld – ny högskola*. Lag om ändring av högskolelagen har utfärdats och ändringar i högskoleförordningen har beslutats. Förändringarna innebär bland annat en indelning av all högre utbildning i tre nivåer och att alla examina placeras på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. I besluten ingår också reviderade examensbeskrivningar. Förordningsändringarna omfattar även regler för tillträde till de olika nivåerna. Ändringarna skall tillämpas för utbildning efter den 1 juli 2007.

Den nya examensstrukturen innebär en ambitionshöjning och en ökad tydlighet för högre utbildning. För tillträde till avancerad nivå krävs i många fall en examen på grundnivå. För tillträde till utbildning på forskarnivå krävs en examen på avancerad nivå eller minst fyra års studier, varav ett år på avancerad nivå. Till dessa grundläggande behörighetskrav kan också komma särskilda behörighetskrav beroende på program, ämne och så vidare.

Som en konsekvens av detta följer att lärarexamen inte längre automatiskt ger behörighet till forskarutbildning. Regeringen ser det som viktigt att lärosätena tillhandahåller utbildningsalternativ som gör att studenter från kortare program enkelt kan komplettera sina studier för att få grundläggande och särskild behörighet för studier på forskarnivå.

Reformeringen av den högre utbildningen innebär särskilda utmaningar för lärarutbildningen. Vad gäller lärarexamen framgick av riksdagens tillkännagivande med anledning av propositionen *Ny värld – ny högskola* att regeringen ytterligare borde överväga lärarexamens inplacering i den nya examensstrukturen och återkomma till riksdagen i frågan. Ett omfattande beredningsarbete påbörjades i Regeringskansliet under förra regeringen. Den nuvarande regeringen har nyligen presenterat ett förslag till examensmål och nivåinplacering av lärarexamen. Detta remissbehandlas för närvarande och efter beredning av inkomna synpunkter avser regeringen att fatta beslut i frågan. Förslaget innebär en fortsatt sammanhållen lärarexamen med i allt väsentligt gemensamma examensmål. Kraven avseende kunskap och förståelse respektive färdighet och förmåga ställer fortsatt höga krav på forskningsanknytning av all lärarutbildning.

Enligt det utsända förslaget kommer lärarexamen att kunna avläggas på grundnivå eller avancerad nivå beroende på poängomfattning och krav på fördjupning i ett ämne eller ämnesområde. Lärarexamen omfattande 180 och 210 högskolepoäng inplaceras på grundnivå och lärarexamen omfattande 240, 270, 300 och 330 högskolepoäng inplaceras på avancerad nivå. För lärarexamen med inriktning mot grundskolans tidigare år krävs en lärarexamen om minst 210 poäng med möjlighet att ta ut en examen på avancerad nivå om 240 poäng.

Regeringen avser att inom kort tillsätta en utredning för att långsiktigt kvalitetssäkra lärarutbildningen.

Rossana Dinamarcas andra fråga om vilka åtgärder jag kommer att vidta för att stärka forskningsanknytningen av lärarutbildningen kommer att behandlas i denna utredning, men jag kommer också att återkomma mera samlat till den här frågan i den forskningspolitiska proposition som man planerar att lägga fram 2008. Redan nu vill jag dock nämna det arbete som pågår i Utbildningsdepartementet för att ge möjligheter att forskarutbilda skolans lärare. Inom ramen för de 700 miljoner kronor som avsatts för läsåret 2007/08 för att stärka lärares möjligheter till kvalificerad fortbildning ges också goda möjligheter för lärare att utbilda sig på forskarnivå.

Högskoleverkets utvärdering av lärarutbildningen visade att det fortfarande råder en påtaglig brist på forskningsanknytning i lärarutbildningen. Det är väsentligt för lärarutbildningens kvalitet att utbildningen når samma akademiska nivå som övriga professionsutbildningar i högskolan. En starkt forskningsförankring kräver uppbyggnad av basresurser till forskning och forskarutbildning.

Anf. 16 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Utbildningsminister Lars Leijonborg ger mig en ganska lång bakgrundsbeskrivning innan han kommer till det egentliga svaret på min fråga om han ska verka för en förlängning av vissa examina inom lärarutbildningen.

Svaret kom egentligen för några veckor sedan. Ministern kommer inte alls att verka för en förlängning – tvärtom föreslår han att lärarutbildningen ska splittras upp. Ändå hävdar ministern att förslaget innebär en fortsatt sammanhållen lärarexamen, trots att det blir två olika nivåer

och trots att de relaterar till olika kunskapsnivåer. Det kan jag inte tolka som något annat än att det faktiskt blir två olika utbildningar.

Att regeringen föreslår att det blir två olika utbildningar är förvånansvärt med tanke på vad man har fört fram i sin skolpolitik. Ni har sagt att man måste lägga krutet på de tidiga åren, ni vill ha en läsa-skriva-räkna-garanti, ni ska införa nationella prov från årskurs 3, det ska bli betyg från årskurs 6, det ska utfärdas betygslänkande omdömen ännu tidigare och inte att förglömma: ordningsbetyg.

De lärare som ska få uppdraget ska i sin utbildning inte få lika goda kunskaper i att bedöma elevers kunskapsutveckling. Regeringen, i synnerhet Folkpartiet, har gjort sig känd för att ställa höga krav. Men regeringens förslag innebär försämringar och sänkta krav för de lärare som ansvarar för undervisningen i förskolan och i större delen av grundskolan. Om ni verkligen hade menat allvar med att satsa på utbildning hade ni ställt er bakom Vänsterpartiets förslag om att all lärarutbildning ska leda till examen på avancerad nivå.

Det som kanske är mest häpnadsväckande är att yrkeslärarna inte kommer att avkrävas mycket goda kunskaper i betygssättning eftersom de inte omfattas av det avancerade målet. Ni försvårar inte bara möjligheten för elever att få tillgång till en högre utbildning, ni sänker också kraven på deras lärare. Om man på riktigt vill verka för att höja kunskapsnivån bland eleverna måste vi också stärka kvaliteten vid lärarutbildningen, bland annat genom att förbättra forskningsanknytningen. Med en starkare forskningsanknytning ökar lärarnas förutsättningar att utifrån kunskaper som vilar på vetenskaplig grund arbeta så att alla elever får möjlighet att lära och nå målen.

Högskoleverket har påtalat bristen på forskningsanknytning, särskilt vad gäller lärare med inriktning mot förskola och grundskolans tidigare år. Det fanns också kritik mot bristen på disputerade lärare. En uppdelning av lärarutbildningen får med all sannolikhet till konsekvens att det redan i dag otillräckliga antalet disputerade lärare kommer att reserveras för den avancerade nivån. Det utökade examensarbetet på avancerad nivå innebär också att behovet av kvalificerad handledning ökar drastiskt. Det är i dag problematiskt att skaffa kvalificerade handledare till examensarbeten på A- och B-nivå. Lärarutbildningen på grundnivå riskerar att dräneras på disputerade lärare. Förutsättningarna för att utveckla och förbättra lärarutbildningen försvåras avsevärt med regeringens politik.

Anf. 17 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Bakgrunden är alltså att man ute i Europa har kommit överens om att dela in högskoleutbildningen i tre nivåer. Det är inte jag som har kommit på det utan det har man gjort i den så kallade Bologna-processen. Den fråga som Sveriges riksdag ställdes inför förra våren var om vi skulle vara med i den eller inte. Det bestämdes enhälligt att vi bör vara med i denna.

Vad gör man då med lärarutbildningen, som vi i Sverige har byggt upp så att den naturligen inte kan läggas in i en av dessa nivåer utan ligger på två olika nivåer? Ett teoretiskt alternativ är det som Vänsterpartiet har fört fram, nämligen att de lärarutbildningar som nu är "för korta" bör förlängas så att alla hamnar på den avancerade nivån. Det skulle kosta 200–300 miljoner kronor, och det finns inget beslutsunderlag för

att en sådan förlängning är sakligt motiverad. Det man skulle uppnå med en sådan förlängning är att man skulle slippa problemet med att utbildningar inom det som vi i Sverige har kallat en sammanhållen lärarutbildning hamnar på olika nivåer.

Jag vill starkt understryka att jag inte alls känner igen mig när Rossana Dinamarca och andra i debatten säger att vi på något sätt sänker kraven på våra lärare. Tvärtom! Den kompromiss vi har kommit fram till – jag hävdar att det förslag vi har skickat ut på remiss är en kompromiss mellan starkt motstridande intressen – innebär att lärare som siktar mot att undervisa på grundskolans tidigare årskurser kan ta ut sin examen också på avancerad nivå. Det är i praktiken en förlängning av deras utbildning. Någon förkortning av en utbildning eller sänkta krav är det absolut inte fråga om.

Det är också viktigt att säga att de som läser och tar examen på grundnivå, men är intresserade av att så småningom bedriva forskarstudier, ska ha mycket goda möjligheter att göra det. Det nya systemet bygger på att man ska ha läst på avancerad nivå för att kunna forskarstudera. Därför är vi angelägna om att det på lärosätena finns sådana möjligheter att komplettera studierna på grundnivå att de blir en naturlig brygga över till forskarutbildningen.

Denna fråga måste besvaras. Den lag som riksdagen antog enhälligt kräver av mig att före den 1 juli ha inplacerat all högre utbildning i Bologna-systemet. *Si oder so* måste frågan besvaras. Vi har kommit fram till att vi inte har 300 miljoner att satsa på att förlänga alla de korta lärarutbildningarna. Vi har landat på att framför allt öppna en ny möjlighet för dem som vill undervisa på grundskolans tidigare årskurser. Jag tycker att det är en bra kompromiss.

Jag vill till sist tillägga att man naturligtvis kan överväga den generella förlängning som Vänsterpartiet talar för. Det kommer lärarutbildningsutredningen att få göra. När den är klar har vi möjligen underlag till att ta ställning till ett sådant beslut.

Anf. 18 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Ministern säger att man ändå kan ta ut sin examen på avancerad nivå. Det stämmer inte. Det är inte sant, Lars Leijonborg. Om man går lärarutbildningen med inriktning mot grundskolans tidiga år kan man läsa upp sig. Men då behöver man 40 poäng på avancerad nivå. Det ger dig ändå inte rätten till en lärarexamen på avancerad nivå. Ja, det öppnar upp möjligheten för forskning, men det ger dig inte lärarexamen på avancerad nivå.

Ja, det kommer att kosta pengar. Men, Lars Leijonborg, under hela valrörelsen sade framför allt Folkpartiet att man ska lägga krutet på grundskolans tidiga år. Det är där man ser bristerna. Tyvärr är inte lösningen de förslag till repressiva åtgärder som man lägger fram nu. Det är väl utbildade lärare som är nyckeln till ökad kunskap i skolan. Hur är det möjligt att gå tillbaka till den gamla modellen med lågstadielärare med lite ytlig kunskap om allt möjligt? Hur är det möjligt inför framtidens skola som kräver mer kunskap och mer utbildning? Hur är det möjligt med denna kluvna lärarutbildning?

Vi vet också att det snart kommer en stor kull med förskolebarn. Hur matchar man det med en ganska oflexibel lärarutbildning?

Anf. 19 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag tycker att både Rossana Dinamarca och en del andra använder överord i debatten. Man talar om att återgå till en lågstadieläro-
rutbildning. Men det finns inget i detta som är en återgång.

Jag tycker att lärarutbildningsutredningen ska fundera på om den nu-
varande lärarutbildningen är anpassad till den efterfrågan som finns i
kommunerna. Sanningen är att en hel del kommuner fortfarande efterfrå-
gar lärare som är tydligt inriktade mot de första årskurserna. Vi i Folk-
partiet är inte främmande för att ta ett sådant steg som Rossana Dina-
marca talar om, men det finns ingenting i detta som skulle vara ett steg i
den riktningen. Tvärtom stämmer det vi gör nu väl med den retorik som
Rossana Dinamarca åberopar, nämligen att just för att vi tycker att de
första åren i grundskolan är så viktiga öppnar vi för en lärarutbildning
som gör att lärarna hamnar på den avancerade nivån.

Hittills har ju huvudvägen för lärare riktade mot de tidigare åren varit
en examen på grundnivå. Men här öppnar vi alltså för att man också ska
kunna ta en examen på avancerad nivå med den inriktningen.

Jag tycker att det stämmer väldigt väl med det som Rosanna Dina-
marca har uppfattat, helt korrekt, att vi från regeringen betonar vikten av
till exempel läsinläring och över huvud taget vikten av de första skolå-
ren.

Men att därav dra slutsatsen att alla förskollärare, alla fritidspedago-
ger och alla yrkeslärare måste ha en utbildning som ligger på avancerad
nivå är ett steg som vi inte är beredda att ta på det beslutsunderlag som
nu finns. Jag tvivlar på att det i något land i Europa är så att alla dessa
kategorier har examina på den avancerade nivån.

Jag tycker att den kompromiss vi har kommit fram till är väl avvägd.
Vi får nu se vilka reaktioner vi får på det vi har skickat ut, men jag räknar
med att det är ungefär på det här sättet som regeringens beslut kommer
att se ut. När det klubbas kommer jag att dra en mycket tillfredsställd
suck av lättnad. Mitt i alla dessa krångliga termer och poängtal finns det
en verklighet som är mycket viktig, nämligen att svenska lärarstudenter
behöver mer internationella kontakter. Det behöver bli vanligare att man
läser en termin eller ett läsår utomlands. Det behövs fler utländska gäst-
studenter på lärarutbildningarna. Allt det där kommer att underlättas om
också lärarutbildningen nu inordnas i Bologna-systemet.

Anf. 20 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Återigen upprepar utbildningsministern att man öppnar
för en examen på avancerad nivå. Låt mig återigen understryka detta,
ministern, att det öppnar inte för en examen på avancerad nivå. Det öpp-
nar för att man kan ta 40 poäng på avancerad nivå och sedan har möjlig-
het till forskarutbildning. Men det ger inte en lärarexamen på avancerad
nivå. Där är ministern fel ute.

Det finns en skillnad på avancerad nivå och grundnivå – annars hade
inte den uppdelningen funnits. Den innebär framför allt att de som går på
grundnivå kommer att vara sämre utrustade, bland annat därför att de
saknar den naturliga forskningsanknytningen och möjligheten att ta till
sig forskningsresultat som de kan använda i sin lärarundervisning. Dess-
utom ser vi alla de förslag som kommer på skolpolitikens område och
som kräver mer av grundskollärare när det gäller bedömningar, betygs-

liknande bedömningar. Det finns ju inte på grundnivå i lärarutbildningen. Hur har ni tänkt rusta lärare för det uppdraget, som ni kanske ger dem, men förhoppningsvis inte?

Den del som Lars Leijonborg inte har svarat så mycket på men som jag gärna skulle vilja att han tog tillfället i akt att svara på är problematiken med de disputerade lärarna. Det kom väldigt stark kritik från Högskoleverket när man granskade lärarhögskolan här i Stockholm för examensarbetena och för att handledarna inte var disputerade. De få disputerade lärarna kommer sannolikt att finnas på den avancerade nivån. Vad händer då med kvaliteten för de lärare som finns på grundnivån?

Anf. 21 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Åsiktsskillnaderna mellan mig och Rossana Dinamarca är möjligen inte så stora som det i förstone kan låta. När det gäller dem som ofta kallas tidigarelärare håller jag med om att det är bra om de läser fyra år. Det stimulerar vi nu genom den möjlighet som vi öppnar. Det kommer att kosta en del, så man kan säga att det förslag som jag har skickat ut på remiss är en förlängning av lärarutbildningarna. Det kommer att kosta ett antal tiotal miljoner, beroende på hur många som väljer detta alternativ.

Jag minns när den senaste lärarutbildningspropositionen lades fram i riksdagen. Då föreslog oppositionen att denna utbildning för tidigarelärare skulle förlängas, vilket också blev riksdagens beslut. Det är inte alls så att jag har någon ambition att de som undervisar de yngsta barnen ska ha kort utbildning. Det är mycket möjligt att Lärarutbildningsutredningen kommer att komma fram till att det är motiverat att förlänga den utbildningen för alla, att vi helt enkelt inte ska acceptera examen på grundnivå för dem som undervisar de yngsta barnen. Men det underlaget har vi inte i dag.

Vi är dessutom helt överens om att det är oerhört viktigt med kvalificerade, gärna disputerade, lärare i våra lärarutbildningar på såväl avancerad nivå som grundnivå. Där jobbar vi, som jag utvecklar i svaret, mycket för att höja kvaliteten. Ambitionen att ha mer forskningsanknytning i lärarutbildningen är vi fullständigt överens om.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:177 om ESS till Lund

Anf. 22 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Lars-Ivar Ericson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att ESS ska lokaliseras till Lund.

Jag instämmer först och främst i att neutronforskning är ett viktigt forskningsfält i ett europeiskt perspektiv. Det finns sedan lång tid planer på att bygga en ny stor anläggning för neutronbaserad forskning i Europa i form av den så kallade European Spallation Source (ESS). Motsvarande anläggningar byggs för närvarande i USA och Japan. Det har från flera håll argumenterats för att Sverige ska erbjuda värdskap för ESS, och även Vetenskapsrådet och Vinnova har föreslagit att så bör ske.

Prot. 2006/07:52
23 januari

*Svar på
interpellationer*

Det finns argument såväl för som emot att Sverige ska erbjuda värds-
skap för ESS. I Sverige finns det många forskningsområden som skulle
kunna dra nytta av neutronbaserad forskning. Men det finns också mil-
jömässiga aspekter som måste beaktas.

Det är också ett faktum att ett svenskt värds-
skap för ESS skulle innebära ett betydande ekonomiskt åtagande där konstruktion och drift av
anläggningen måste finansieras i samarbete med andra länder.

Om Sverige beslutar sig för att erbjuda värds-
skap är Lund definitivt ett intressant lokaliseringalternativ.

Inom Regeringskansliet sker för närvarande en genomgång av förut-
sättningarna för en svensk intresseförklaring att vara värd för ESS. Jag
räknar med att inom kort kunna redovisa regeringens uppfattning i frå-
gan.

Anf. 23 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utbildningsministern för sva-
ret. Det gläder mig att ministern ser Lund som en tänkbar plats för ESS.

Det här är ett mycket intressant och spännande projekt. För mig, som
inte är så tekniskt bildad, har arbetet med interpellationen fört mig in i en
värld där jag har förstått att jag har mycket att lära. Jag har också efter
inlämnandet av interpellationen fått reaktioner från olika håll och förstått
att projektet inte är helt populärt i alla kretsar. Jag återkommer till in-
vändningarna i mitt andra inlägg.

Jag vill peka på de positiva effekterna.

Anläggningen kommer att ha 500 fast anställda och besökas av 5 000
forskare per år. Det innebär intäkter och sysselsättning för det lokala
näringslivet i Lund och kommunerna runtomkring Lund.

Vad har man då för nytta av ESS? Jo, tekniken vid ESS kan användas
på såväl fasta ämnen som vätskor. Genom forskningen kan man få unik
information om atomerna i ett material, exempelvis stål eller proteiner,
hur det är uppbyggt och hur det fungerar. Och den informationen kan
man då använda för att utveckla bättre mediciner med färre biverkningar,
mer miljövänliga motorer och lättare och säkrare fordon.

Thomas Lundström, forskare vid Astra Zeneca, beskriver använd-
ningen av neutronforskningen som en nyckel och som ett lås. Nyckeln är
medicinen som ska utvecklas, och genom ljuset som fås vid spallationen
kan man bildligt talat förstora låset så att man tydligare kan se hur låset
är konstruerat och på det viset ta fram en nyckel som passar ännu bättre.

Ja, forskningen vid ESS är värdefull och kan ge resultat som påverkar
många industriområden – läkemedel, elektronik, bil, materialteknik,
livsmedel, pappersförpackning och så vidare.

Det har också en del statsfinansiella effekter. Sverige skulle som
värdland bidra med ungefär 20 % av kostnaderna, och sedan skulle då
EU-länderna och privata finansiärer stå för resten. Men man beräknar
ändå att effekten av ökad sysselsättning och skatteintäkter skulle ge en
inkomst av 5 ½ miljarder.

Ministern anger i sitt svar att det just nu pågår en genomgång inom
Regeringskansliet och att ett svar väntas inom kort. Då kan det ju vara på
sin plats att erinra lite om vad som har hänt tidigare. År 2004 fick Allan
Larsson i uppdrag att utreda frågan. 2005 var utredningen klar, och man
förväntade sig ett svar i slutet av 2005. Under 2006 hände ingenting. Den

företvarande regeringen har ju ibland visat brist på handlingskraft. Nu står då vårt hopp till den nuvarande regeringen när det gäller att det ska hända någonting lite snabbare än vad den tidigare regeringen klarade av. Min slutfråga blir då: Vad innebär egentligen ”inom kort”?

Prot. 2006/07:52
23 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 24 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, utbildningsministern! Jag är också glad för att Lars-Ivar Ericson ställde frågan om det här.

Det som jag kanske reagerar mest över är en del formuleringar som finns. Nu är jag medveten om att frågeställaren och utbildningsministern inte kommer från Lund, men att skriva att Lund har lämplig mark för byggnaden för ESS tyder på en viss brist på kunskap om hur det ser ut i Lund.

Den viktigaste invändningen, skulle jag vilja säga, är ju att det runt Lund finns åkermark som ligger på tio plus. Det är alltså en av de mest bördiga åkermarkerna i hela Sverige. Och att då bebygga ett område som är ganska stort – det är 150 hektar som behövs för den här anläggningen – är för mig ganska främmande, inte minst med tanke på att vi har en jordbruksminister som nu deklarerar att han ska tillsätta en utredning för att se hur åkermarken i Sverige ska räcka till när det gäller både mat och den diskussion som vi har om mer etanolframställning för bland annat bränsle. Hur ska vi få åkermark som räcker till? Då är det ganska konstigt, tycker jag, att säga att man kan ta 150 hektar av den mest bördiga marken i Sverige för att där lägga en forskningsanläggning.

Jag ska också säga att jag inte ger mig in på diskussionen om neutronforskning eller inte. Det är inte det som själva frågan gäller, tycker jag. Det kan finnas väldigt många goda argument för att den här forskningen är bra, och jag tycker inte att jag ska lägga mig i det som politiker. Jag vill ha fri forskning, och därför lämnar jag den diskussionen.

Det är just lokaliseringen till Lundabygden som är det allvarliga. Hela det här området ligger också vid Kungsmarken, som är ett naturreservat, och man vet helt enkelt inte vilken miljöpåverkan detta kommer att ha. Jag vill därför fråga utbildningsministern om man tittar på andra lokaliseringar i Sverige förutom Lund när man nu gör den här beredningen i Regeringskansliet.

Vi kan ju se i svaret från utbildningsministern att Vetenskapsrådet och Vinnova har föreslagit att man ska bifalla det här. Men man har ju också Statskontoret, som i sitt remissvar 2005 avrådde från det. Det måste man också beakta. Framför allt var Statskontoret inne på de ekonomiska aspekterna, där man satte ett stort frågetecken.

Har utbildningsministern varit i kontakt med andra EU-länder eller EU-institutionen för att säkerställa eventuell finansiering? Man säger att Sverige som värdland ska stå för 20 % av 10 miljarder i investeringskostnader. De flesta stora projekt, som detta, blir när man bygger dem mycket dyrare än man först föreställt sig. Så har det alltid varit när det gäller sådana saker. Hur mycket kommer staten att behöva punga ut med, och hur mycket kommer Lunds kommun att behöva betala?

Det gäller också miljöeffekterna. Den utredning som Lars-Ivar redogjorde för tar ju inte upp själva miljökonsekvenserna av det här. Det ska vara kvicksilver. Man ska ha en energiförbrukning som är lika stor som Lunds kommuns nuvarande årsförbrukning. Vad betyder detta i

form av nya ledningar? Var ska energin tas från och så vidare? Därför är det viktigt att man gör en riktig miljökonsekvensutredning av det här, och vi ser gärna att Regeringskansliet utvecklar det här vidare innan man tar ställning.

Anf. 25 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Herr talman! Precis som interpellanten Lars-Ivar Ericson ser jag positivt på ESS, och jag ser fördelar med den forskning som det ger för Sverige och Europa.

Jag är precis som Ulf Holm från Lund, och jag har kanske inte samma uppfattning om placeringens lämplighet som Ulf har. I den debatt som har varit har väl Miljöpartiet snarare varit tveksamt till anläggningen över huvud taget, och det har kanske inte handlat så mycket om lokaliseringsdiskussionen.

En etablering i Sverige skulle ge många forskningstillfällen för många olika forskningsgrenar samt också stärka Sveriges roll som forskningsnation.

För att inte Sverige ska bli omsprunget av andra nationer som också är intresserade av att få en anläggning av ESS storlek är det viktigt att ett positivt beslut kommer från regeringen om att Sverige vill bli värdland för en ESS-anläggning.

Öresundsregionen och Lund har förutsättningar för att ta emot anläggningen. Framför allt ser jag närheten till ett flertal universitet och högskolor samt också närheten till kontinenten, Kastrup med mera som de stora fördelarna för Öresundsregionen. Och både region Skåne och ESS-Scandinavia har ju också förordat en placering av en ESS-anläggning i södra Sverige.

Trots att jag är Lundabo och tidigare kommunalpolitiker och har varit starkt inblandad i de här diskussionerna om placeringen av anläggningen är det kanske inte så viktigt för mig att konstatera att ESS är en lokal angelägenhet därför att det är det inte. De största effekterna kommer på regional och nationell nivå, och det ser man också på de anläggningar som är placerade bland annat i Grenoble i Frankrike.

Jag hoppas att ministern kan lova oss att det ska komma ett beslut ganska snart. Beslutet, om det kommer, kommer då inte att ha effekt de närmaste åren, utan forskningsanläggningen kommer att komma till om ett antal år. Och då kommer alla de frågor som Ulf Holm hade angående planfrågor, miljöprövning, PBL, miljöbalken med mera att behöva diskuteras ytterligare. Men jag hoppas, som sagt, på ett positivt beslut från utbildningsministern och regeringen.

Anf. 26 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Låt oss kanske först gratulera utbildningsminister Lars Leijonborg till en alldeles utmärkt debattartikel i dag! Det är nu inte föremålet för den här interpellationsdebatten, även om det finns all anledning att diskutera svensk mediepolitik, och jag tror att det finns skäl att återkomma till kammaren med det.

När det gäller ESS tror jag att det är viktigt att inte betrakta detta som en fråga för Skåne. Det är inte en fråga för Sverige. Det är inte ens en fråga för Skandinavien, utan det här är en viktig fråga för Nordeuropa. Det här handlar om att samla kompetens och kunskap i ett närområde där

Sverige och Lund är en del, där vi har Danmark, där vi har Nordtyskland och där vi har den kompetensförstärkning som nu sker i Tyskland i Hamburgregionen.

När vi diskuterar den här frågan ska vi inte betrakta den som en regional fråga. Vi ska inte ens betrakta den som en nationell fråga. Det här handlar om ett samarbete mellan flera länder och flera forskningsinstitutioner i Nordeuropa.

Herr talman! Moderaterna har något som kallas Skånebänken, vilket talmannen kanske har träffat på någon gång. Det är alla de moderata ledamöterna från Skåne. Vi är för närvarande 15 stycken. I går var merparten av oss på besök i Lund. Vi fick information om ESS av företrädare för forskningssamhället.

Genomgående för forskarna var att de betonade att den här frågan närmast har sjabbats bort av den svenska regeringen under de två föregående åren. Det är viktigt att det kommer ett klart besked, precis som interpellationsställaren säger till utbildningsministern. Det är viktigt att man nu kommer till skott, ja eller nej.

Det är också tillsatt en speciell utredningsman, Allan Larsson, som möter stor respekt, både i Skåne och i forskningssamhället där man sätter en stor tilltro till vad han har kommit fram till och till den utredning som han har presenterat. Jag tror att det finns värdefull kunskap som Allan Larsson kan bidra med.

När det gäller ESS kan man i enkelhet försöka förklara det. Det har gjorts härifrån talarstolen. Ett sätt att ytterligare förklara vad det är för anläggning är att säga att det handlar om materialforskning, om att undersöka materialet. Man kan beskriva den nya anläggningen. Den kommer att ha samma förmåga som en kamerablixt om man jämför dagens kunskap med ett stearinljus. Man går från att kunna se med stearinljusets luxtal till kamerablixtens luxtal. Då förstår alla vilken enorm positiv sak det handlar om.

I dag denna morgon var jag på Ingenjörsvetenskapsakademien. Jag tror att jag var den enda riksdagsledamot som var där bland de 120 deltagarna. Statssekreterare Peter Honeth var där och diskuterade med vd:n för Ingenjörsvetenskapsakademien Lena Treschow Torell. Då kom flera frågor upp från näringslivet om just den här typen av kompetenscentrum, om betydelsen av exempelvis ESS. Någon från näringslivet ställde just en sådan fråga till Peter Honeth om ESS och fick en spontan applåd från resten av publiken från näringslivet. Det handlade om vikten av att man får den typen av kunskapsinstitution till Nordeuropa.

Peter Honeth, utbildningsministerns statssekreterare, sade att ett beslut kommer i närtid. Han trodde under våren. Det ser man också i det här svaret. Jag tror att det är viktigt att det svaret hålls, nämligen att man får ett svar, ett ja eller ett nej om Sverige vill ha värdskapet. Jag hoppas att man ska få den applåd upprepad som gjordes i dag på Ingenjörsvetenskapsakademien, att näringslivet verkligen ska applådera Lars Leijonborgs och regeringens besked om att konungariket Sverige i relation med de andra europeiska länderna säger att man vill vara värdnation för ESS med etablering i Lund.

Prot. 2006/07:52
23 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 27 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Det ser ut att bli en lång rad av skåningar som pratar i den här frågan, men det är viktigt, som Hans Wallmark säger, att konstatera att det inte är en skånsk fråga, inte enbart i alla fall. Jag skulle också vilja tacka för svaret. Jag tycker att det är härligt att se att det är en väldigt positiv grundton, särskilt då i sista meningen som är väldigt tydlig med att besked kommer inom kort. Vi hoppas väl alla att det beskedet ska bli positivt. För ESS är viktigt. Det är bra, som flera har sagt, för Europa. Det är dags att Europa lyfter fram positionerna när det gäller den här avancerade forskningen och sin förmåga att konkurrera med andra världsdelar om den globala ekonomins kaka.

Medan vi diskuterar, och medan den förra regeringen funderade, har man nu börjat bygga tredje generationens spallationskällor i Japan och USA. För varje dag som vi inte fattar beslutet är det klart att Europa halkar efter.

Även om jag delvis håller med Hans Wallmark om att det inte är någon nationell eller regional fråga måste man ändå konstatera att det har väldigt viktiga nationella och regionala effekter. Det är bra för Sverige om vi får en ESS-anläggning i Lund. Det blir den mest kraftfulla neutronkällan som finns. Det får effekter för materiallära, nanoteknologi, bioteknik, teknikvetenskap. Det handlar om, som Lars-Ivar Ericson sade, 5 000 gästforskare per år, och det blir naturligtvis massor med ringar på vattnet av en sådan etablering.

ITPS, tror jag, kom med en rapport som visar att en etablering av ESS i Sverige skulle innebära en höjd tillväxt med några miljarder per år, och det är naturligtvis väldigt viktigt. Det är också en tillväxt som stärker Sveriges förmåga att konkurrera globalt i den tilltagande konkurrensen.

Man måste också säga att det skulle vara väldigt positivt för Skåne. Jag tror att det är viktigt för Sverige att satsa på den svenska sidan av Öresundsregionen. Nu när Öresundsregionen växer sig stark måste vi se till så att också den svenska sidan är stark och kan fånga upp så mycket som möjligt av den dynamik som finns. Skåne är redan starkt när det gäller forskning, högteknologi och medicin och skulle naturligtvis stärkas ytterligare av en sådan här satsning.

Det är klart att Ulf Holm och andra söker anledningar att säga nej. Men när man kommer vidare i den här processen måste naturligtvis hela etableringen gå igenom miljöprövningar. Man måste också fundera på vilka alternativ som finns till att använda kvicksilver till exempel.

Att få ESS till Sverige är viktigt, inte minst på sikt och kanske på väldigt lång sikt. Den förra regeringen drog den här frågan i långbänk. Som tidigare sagts hade förra finansministern Allan Larsson i uppgift att sondera läget som förhandlare. Han kom med en slutrapport, om jag minns rätt sommaren 2005. Strax efter att den rapporten kom inkom jag med en skriftlig fråga till Leif Pagrotsky om hur den dåvarande regeringen tänkte hantera det. Sedan dess har nästan ingenting hänt, från det att Allan Larssons rapport kom till dess att vi fick ett regeringsskifte.

Jag vill avslutningsvis säga att det känns ganska bra just nu att veta att vi har en regering som tydligt talar för att det behövs mer forskning i det här landet och också är beredd att se till att forskningsresurserna ökar. Jag är med anledning av Lars-Ivars fråga och ministerns svar mycket

positivt inställd till att vi får ett snabbt svar och också att det svaret ska kunna bli positivt.

Prot. 2006/07:52
23 januari

Anf. 28 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag ska ärligt erkänna att innan den dag jag satte min fot på Utbildningsdepartementet hade jag inte hört talas om ESS. Men efter den dagen har jag hört väldigt mycket talas om det. Det är en av de frågor som jag har jobbat mest med faktiskt. Jag har haft kontakt med EU och de personer inom EU som jobbar med stöd till forskningsinfrastruktur. Jag har haft kontakt med den brittiska regeringen och den danska regeringen.

Jag vill tacka alla deltagare i diskussionen. Alla inlägg är en del av den kunskapsuppyggnad som behövs innan vi sätter ned foten.

Allan Larsson kom med sin utredning. De flesta remissinstanser var positiva. Den förra regeringen landade ändå i att inte göra något åt frågan. Så måste man tolka det. Det fanns starka invändningar. En stark invändning var miljöaspekterna, kanske inte i första hand det som Ulf Holm betonar mest, markanvändningen i Skåne. Med tanke på alla golfbanor man anser sig ha råd med ska man väl kunna hitta någon mark för detta. Till exempel var det kvicksilveranvändningen och möjligen också elförbrukningen för anläggningen.

En annan invändning är pengarna. Det har sagts att det här kommer att vara det största byggprojektet i Skåne, om det nu hamnar där, sedan Öresundsbron. Det finns alltid intressenter som säger: Det där är bra. Det stöder vi. Men tycker de att det är så bra att de verkligen är beredda att stödja det med egna pengar?

När jag frågar vetenskapssamhället säger de flesta jag frågar: Det där är bra, men det får inte inverka på de befintliga forskningsanslagen. Då är frågan hur optimistisk jag kan vara att i regeringen utverka större forskningsanslag.

Jag nämnde miljöfrågan och vill starkt understryka en aspekt som har framhållits av några övriga talare, inte Ulf Holm, nämligen att jag tror att man kan hoppas att en hel del av forskningsresultaten har positiva miljöeffekter. Tänk om vi skulle kunna komma framåt när det gäller materialforskningen så att vi till exempel när det gäller bilar skulle kunna få lika krocksäkra material men bara hälften så tunga! Vad skulle inte det betyda för minskad bränsleåtgång!

Och detta är bara *ett* exempel. Läkemedelsindustrin nämndes, och där är man mycket optimistisk om möjligheten att med hjälp av denna forskningsmetod – denna fotoblixt, som Hans Wallmark kallade den; detta mikroskop, som andra jämförde den med; denna röntgenutrustning, som åter andra jämförde den med – komma fram till viktiga vetenskapliga landvinningar.

Jag har under de månader jag känt till detta lärt mig väldigt mycket. Jag har lärt mig ett par ytterligare fakta här i dag. Det är ett jättespannande projekt. Det känns dock väldigt ansvarsfullt att ta ställning för något som är så dyrt innan vi har en tydligare bild av hur det ska betalas och vet något mer om miljöeffekterna. Och även om vi skulle komma till ett ja ligger det förstås i detta ja att hela projektet måste ha en normal miljöprovning. Det kan alltså mycket väl bli så, även om vi säger ja nu, att det stoppas av miljöprovningen senare.

Svar på
interpellationer

Anf. 29 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jag kan gå in lite på de argument för och emot som jag har fått ta emot under förberedelsen av denna interpellation.

Någon har sagt att det är farligt med radioaktivitet. För att utreda säkerhetsfrågorna och riskerna vid byggnationen och driften av ESS gjorde man en säkerhetsanalys som visade att anläggningen kan byggas och drivas med mycket hög säkerhetsstandard.

Valet av målmaterial har också diskuterats. Det är inte avgjort ännu, men mycket tyder på att det skulle kunna bli kvicksilver. Ordet kvicksilver ger kanske inte de bästa associationer, men då ska vi lägga märke till att det kvicksilver som ska användas ska vara inneslutet i ett kärl med flera omgivande skyddslager. Den mängd kvicksilver som behövs kan man också hämta från de 1 100 ton kvicksilver som redan finns i Sverige för slutförvaring. Det tillkommer alltså inte någon ny mängd kvicksilver.

Energiförsörjningen har också diskuterats. ESS kräver nämligen mycket energi. Hur ska man klara det? Det kan ju bli kris för hushållen och övrig industri som behöver mycket energi. Då har man beräknat att ESS ska vara i drift ungefär 200 dagar om året. Däremellan behövs det driftsstopp och underhållsarbete, och det är fullt möjligt att förlägga detta till januari och februari då hushåll och övriga industrier förbrukar som mest.

Vi ska också lägga märke till att ESS ger ett energitillskott. I själva spallationsprocessen kommer en stor mängd värme att produceras, och denna överskottsvärme kan återanvändas via Lunds lokala fjärrvärmenät.

Vidare kan jag trösta Ulf Holm med att det inte behövs 150 hektar utan snarare 100 hektar. Jag kan också ha en lite kluven inställning när det gäller marken och hoppas att man kanske kan använda något mindre bördig åkermark. Man kan ju ta hänsyn till att det finns samlokaliseringssmöjligheter med redan befintliga byggnader, vägar och parkeringsplatser så att markåtgången inte blir så omfattande.

En annan intressant samarbetsmöjlighet är det vi kallar Maxlab 4. Det är också en större forskningsanläggning som planeras i Lund. Den kännetecknas av att vara fjärde generationens forskningsanläggning, och man ska där jobba med någonting som heter synkrotronljus. Forskningen vid Maxlab 4 och ESS skulle kunna komplettera varandra, och därigenom har vi förutsättningar att bilda ett stort, nytt europeiskt centrum för materialvetenskap.

Det finns många argument för och emot ESS i Lund, men för mig överväger trots allt fördelarna. ESS framstår för mig som ett viktigt steg i utvecklingen för att ersätta den kärnreaktorbaserade teknik som skrämmer mig mer. Jag tänker också på vilka framgångar som kan nås inom biokemi, biofysik, geologi, medicin, kemi och materialvetenskap, framgångar som kommer många människor till del.

Jag hoppas att ministern i sitt nästa inlägg kan komma in lite närmare på själva tidtabellen.

Anf. 30 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag vill tacka utbildningsministern för följdsvaret, som var mycket mer innehållsrikt än det första svaret. Jag tyckte att det var intressant att du delgav oss riksdagsledamöter dina tankar och vilka kontakter du har haft.

Jag vill dock påpeka att jag inte har tagit ställning till forskningen i sig. Jag kan mycket väl tänka mig att det finns väldigt bra argument för att det ska finnas en sådan här forskning. Det som jag vänder mig mot gäller just lokaliseringsfrågan och miljöfrågorna. Jag tycker att det är väldigt intressant – och alltid lika konstigt – att man först fattar ett beslut och därefter ser på vilka miljökonsekvenser det får. Jag tycker att det i princip är felaktigt.

Allan Larsson tittade enbart på arbetstillfällen och sådana saker i sin utredning. Jag tycker inte att det är det enda. Jag tycker att miljökonsekvenserna bör vara en naturlig del i en utredningsstudie som ligger till grund för regeringens beslut så att inte miljöargumentet kommer efteråt.

Riksdagen har fastställt vilka mål vi ska ha när det gäller hållbar utveckling, och frågan är om detta kommer att ligga i linje med dem. Till exempel beslutade riksdagen 1991 att 75 % av användningen av kvicksilver ska vara avvecklad till 2010. Hur ska detta uppfyllas med 35 ton nytt kvicksilver?

Vi har de nationella miljökonsekvensmålen, miljöbalkens hänsynsregler om lokaliserings- och hushållningsprincipen, kretsloppsprincipen, produktvalsregler etcetera. Detta måste ligga till grund för regeringens beslut och inte vara något som kommer i efterhand. Det är framför allt detta som jag kritiserar.

Jag vill ställa en följdfråga till utbildningsministern: Vad fick du för besked när du hade kontakt med EU och med, tror jag att du sade, brittiska myndigheter? Har de tittat vidare på saken? Har de kunnat peka i någon riktning gällande hur de ser på bland annat den ekonomiska aspekten av hela projektet?

Anf. 31 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Herr talman! Jag kan förstå både utbildningsministerns och regeringens tveksamhet till att fatta beslut och att det tar tid. Jag har naturligtvis full respekt för det, men jag hoppas att man kommer fram till något beslut ganska snart. För mig är det viktigast att beslutet fattas. Jag ser i det svar som utbildningsministern har lämnat här i dag att om det blir positivt menar man att södra Sverige och Lund är en bra placering. Det tycker jag är den positiva delen i det svar som har kommit i dag.

När det gäller placeringen har jag inte alls samma uppfattning som Ulf Holm, och det är kanske inte så konstigt. Jag menar att just placeringen i västra Skåne gör att man kan få fördelarna med närheten till kommunikation, till Kastrup och till övriga universitet i Öresundsregionen. Det ger pluseffekter för forskningen och för hela landets forskningsdel som man behöver i ett så här stort projekt.

Jag tycker också att det är fel att säga att man tar ny jord till det här. Det gör man, men samtidigt ska vi vara medvetna om att Lunds kommun redan i sina tidigare diskussioner har planerat detta som verksamhetsområde. Det är alltså bara en liten del av området som är nyplanerat för ESS. Kopplingen till biomedicin och Maxlab, som Lars-Ivar var inne på, är också positiv.

Jag tycker att man naturligtvis ska ha full respekt för både PBL och miljöbalken, och jag har samma uppfattning som Lars Leijonborg: Uppfyller vi inte miljökraven måste man säga nej av de skälen.

Anf. 32 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Vi hörde att Lars Leijonborg på ett väldigt fint sätt erkände sin okunskap om ESS innan han blev utbildningsminister. Då måste man ändå säga att trots att utbildningsministern verkar vara både medieintresserad och mediekunnig har han inte kunnat uppfatta den debatten. Det är någonting som åtminstone vi som företrädar regionala intressen i Skåne självkritiskt borde notera, därför att det här har varit en fråga som man har haft en bred politisk enighet om nere i Skåne, med möjligtvis Miljöpartiet som ett lysande undantag och kanske Vänsterpartiet också. I övrigt har alla de stora partierna i Skåne varit överens om att inom ramen för Region Skåne driva frågan om ESS. Då är det tråkigt att inte en ledande politiker som Sveriges folkpartiledare har kunnat notera detta. Och det är ingen kritik som ska riktas mot Lars Leijonborg, snarare mot företrädare för de skånska intressena och den tidigare socialdemokratiskt styrda Region Skåne. Förhoppningsvis blir det här bättre nu.

Jag tror också att det är viktigt att man vet vad som efterfrågas. Det är ju en signal från Sverige gentemot de andra länderna i Europa om att vi är intresserade av värdskapet. Det är inte samma sak som att vi vet att ESS sedan kommer att etableras i Nordeuropa och i Lund utan det här är en första signal om att det finns någon utöver Spanien som hitintills har deklarerat att man är intresserad av värdskapet.

Herr talman! Lars Leijonborg har visat sig vara en mycket framgångsrik alliansbyggare. Tillsammans med de övriga företrädarna för de borgerliga partierna har han byggt en slagkraftig allians som lett till valseger och regeringsskifte. Till det är han och Sverige att gratulera. Jag hoppas att han blir en lika framgångsrik alliansbyggare i sina kontakter med andra länder. En etablering av ESS kan inte ske med mindre än att vi lyckas bygga allianser med andra länder, med Tyskland och med Danmark.

Därför skulle jag också vilja ansluta till dem som ställer en fråga till Lars Leijonborg: Vad har de här samtalen gett? Jag hoppas att det svaret innebär att det har byggts framgångsrika allianser till fördel för ESS, Sverige och Nordeuropa.

Anf. 33 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Det är svårt för ett litet land att bedriva världsledande forskning inom särskilt många områden. Visserligen har vi historiskt haft många utbildningsministrar som har sagt att Sverige ska vara en världsledande forskningsnation. I sanning ska vi väl vara glada om vi kan vara med bland de bästa, men det är sällan vi kan vara världsledande. Därför är möjligheten att bli värd för hela området materialforskning i modern kvalificerad mening, som kommer att bedrivas i Europa, naturligtvis en enorm möjlighet för Sverige och för svensk forskning, både forskningen inom det specifika området och naturligtvis också alla kringvetenskaper som kommer att utnyttja den här anläggningen.

Det är klart att vi i Lund till övervägande del är väldigt positiva till det här. Det är 5 000 gästforskare om året, och det påverkar naturligtvis arbetstillfällena också. Men det handlar inte i första hand om Lund utan det handlar om svensk forskning. Det är därför alla forskare jag har mött över hela landet är väldigt positiva till att vi får den här anläggningen till

Sverige. Det kommer att bli en tävlan. Det kommer att bli konkurrens. Spanien, sägs det, ligger väldigt nära att göra en avsiktsförklaring.

Jag tycker att det är väldigt bra att regeringen arbetar aktivt med den här frågan. Och jag tycker också att det är väldigt bra att vi har fått besked om att utbildningsministern snart kommer att lämna ett besked om detta. Jag har själv ställt interpellationer till tidigare utbildningsministrar om de här frågorna och det har inte hänt någonting, som har synts utåt i alla fall, sedan Allan Larsson lade fram sin utredning 2005. Även om jag naturligtvis på, som jag tycker, mycket goda grunder hoppas på att det blir ett positivt besked är det i alla fall ett väldigt bra besked att regeringen kommer att ta tag i frågan snarast.

Det är så i Sverige att resurserna till forskning har halkat efter under ett antal år. Det är mycket kvar för att återupprätta de resurser som svensk forskning rätteligen ska ha. Men med den nya forskningspolitiken tar vi ett första steg i år. Så man kan ändå säga att svensk forskning vädrar morgonluft. Man skulle vädra ännu mer morgonluft om anläggningen ESS kom till Sverige och till Lund.

Avslutningsvis är naturligtvis miljöprövning viktig. Jag vet att mina kolleger både inom Folkpartiet och inom alla andra partier kommer att göra den sedvanliga miljöprövningen när det finns ett förslag och man ska ta ställning till bygglov i Lund. Det är ett myndighetsutövande som man sköter. Jag kan inte riktigt förstå invändningen att man borde göra det innan man har ett färdigt förslag. Nu handlar det om att vi hoppas att regeringen gör en avsiktsförklaring och att man påbörjar förhandlingar. Det finns ju inget färdigt bygge som vi kan miljöpröva. Men det ska naturligtvis göras.

Det finns ingenting som talar för att själva arbetet och kretsloppet är miljöfarligt. Det är ju ett slutet system, och det är inte säkert att det blir kvicksilver. Men även om det blir kvicksilver kommer det aldrig att lämna anläggningen under dess livstid.

Däremot kan du ha andra synpunkter naturligtvis, att anläggningen bör ligga åt det ena eller andra hållet. Det ska naturligtvis prövas som allting annat. Men, Ulf Holm, det kan man inte göra förrän man har ett förslag.

Dessutom sade Ulf Holm att det här är intressant forskning. Den är viktig. Då måste den ligga någonstans. När det inte finns några starka miljöskäl emot den tycker jag att det är ett ganska dåligt argument.

Vi ser fram emot att regeringen arbetar med detta, som vi hört utbildningsministern nämna här, och jag tänker för min del tillsammans med många andra från Skåne och alla forskningsintresserade följa den här frågan.

Anf. 34 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det här är ett spännande projekt. Men det har genom åren också förekommit ett och annat stort projekt i Sverige som inte har blivit så lyckat, Stålverk 80 och sådant. När man är beslutsfattare måste man ju fundera på hur hållfasta de kalkyler är som nu presenteras. Flera av dem kommer från personer som har bundit sig väldigt hårt i detta projekt och är väldigt engagerade.

Det talas om avskrivningstider. Men det bygger på att anläggningen under hela denna avskrivningstid utnyttjas så mycket som förespråkarna tror. Tänk om det efter några år uppkommer andra metoder för att bedriva den här forskningen som är billigare eller bättre och som gör att anläggningen inte alls har den beläggning som kalkylerna bygger på. Då står vi där med betalningsansvaret. Men de andra som har ställt i utsikt att de nog skulle kunna bidra kanske inte är lika entusiastiska längre.

Vad gäller lokaliseringen vill jag säga att där förstås finns alternativ. Om Ulf Holm tycker att vi ska ha den här anläggningen men inte vill ha den på åkermark i Skåne kan du kanske engagera dig för ett alternativ i närheten av Arlanda. Det är väl det sannolika alternativet, för det här bör ligga vid en stor internationell flygplats. Det finns de med anknytning till Uppsala universitet som tycker att en lokalisering någonstans mellan Uppsala och Arlanda också vore mycket intressant.

Jag tycker väl att placeringen i Sverige egentligen är en annan fråga än om Sverige ska ha denna anläggning över huvud taget. Jag uppskattar engagemanget från Region Skåne och Lunds kommun. Men när vi sätter ned foten kommer nog placeringen i Sverige i det här skedet inte att vara någon avgörande faktor.

Om man jämför med anläggningen utanför Genève, som Cern driver, är det en anläggning som är väldigt grundforskningsinriktad. De grunnar på vad som egentligen hände vid Big Bang och sådana saker. Det är ju jätteintressant, men det ger inte direkt nya exportprodukter.

Den här anläggningen skulle, vad jag förstår, både kunna användas till intressant grundforskning och rätt mycket också till tillämpad forskning. Så sent som i går kväll talade jag med näringsminister Maud Olofsson om saken. Jag är angelägen om att också Näringsdepartementet, som ju har mer ansvar för den tillämpade forskningen, den industrinära forskningen, är djupt indragna i processen. Jag har också haft det uppe med alla partiledarna i alliansen och informerat dem.

Jag kan säga att de internationella kontakterna hittills har varit mycket positiva. Britterna och danskarna ser positivt på att detta kommer till stånd. De tycker att Sverige är en naturlig lokalisering.

Från EU:s sida är det känsligt. Det finns andra EU-länder, i första hand Spanien som har nämnts här, som också är intresserade. Signalen därifrån är att om det kommer en avsiktsförklaring från Sverige så kommer den att behandlas med stort intresse i Bryssel.

Det är en mycket svår fråga. Vi jobbar intensivt med den. Jag håller helt med dem som säger att ett beslut bör komma *so oder so* mycket snabbt. Jag räknar med att inom någon månad sätta ned foten för regeringens del.

Anf. 35 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jag tackar för beskedet. Att det sker inom någon månad tycker jag låter positivt. Vi måste se till att vi inte blir förbispungna. I USA har man redan en sådan spallationsanläggning, och i Japan kommer det en år 2008.

Det innebär att dessa länder kan ta över mycket av den ledande roll som Europa har inom just neutron- och materialforskning. Europa behöver en sådan anläggning för att vi ska kunna fortsätta det viktiga forsk-

ningsarbetet inom just dessa områden. Det skulle kunna bli en byggstart år 2010. År 2020 skulle anläggningen kunna tas i drift.

Oavsett om ESS byggs i Sverige eller i något annat europeiskt land ska vi ändå vara med och finansiera själva bygget. Det är självklart.

Med de orden vill jag tacka för debatten och önska lycka till i beslutsprocessen. Låt nu inte locktonerna från Uppsala och Arlanda få ministern att ändra sig, utan håll på Lund!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2006/07:52
23 januari

Svar på
interpellationer

10 § Svar på interpellation 2006/07:179 om kvalitet i högre utbildning

Anf. 36 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Magdalena Streijffert har frågat mig dels om jag avser att föreslå ett nytt resurstilldelningssystem, dels vad jag anser om att studenter arbetar vid sidan av studierna.

Våra universitet och högskolor ska erbjuda internationellt framstående utbildning med hög kvalitet. Ett centralt instrument för att nå detta mål är bland annat tilldelningen av resurser. Det finns en risk att dagens resurstilldelningssystem uppmuntrar till en betoning av kvantitet framför kvalitet. Högskoleverket har i utvärderingar av ämnen och program i flera fall skrivit om brister i kvaliteten på grund av bland annat resurstilldelningssystemet, särskilt när det gäller humaniora och samhällsvetenskap. Därför inriktar regeringen, till skillnad från den förra regeringen, sina satsningar på kvalitetsförstärkningar i stället för på en ökning av antalet studenter. Ett första steg togs i budgetpropositionen respektive i högskolornas regleringsbrev för 2007 genom att sammanlagt 255 miljoner kronor fördes över från tidigare planerade satsningar på flera platser till en kvalitetsatsning för humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi.

Min uppfattning är att ett nytt resurstilldelningssystem bör vara konstruerat på ett sådant sätt att kvaliteten i utbildningen främjas. Redan den föregående regeringen tillsatte en särskild utredare för att se över resurstilldelningen till grundutbildningen. Resursutredningen har i tilläggsdirektiv fått ett vidgat uppdrag att föreslå ett reformerat resurstilldelningssystem även för forskning och utbildning på forskarnivå. Utredaren ska rapportera sitt uppdrag senast den 1 oktober 2007. Jag ser fram mot att ta del av utredningen och hoppas att den kan ge underlag för en förändring av hela den nuvarande strukturen för fördelning av resurser till universitet och högskolor i syfte att skapa större långsiktighet för lärosätena och på ett tydligare sätt koppla ihop resurser och kvalitet.

När det gäller studiefinansieringssystemet är studiemedlen avsedda att i princip täcka rimliga kostnader för uppehälle och bostad samt andra nödvändiga utgifter såsom läromedel. Eftersom studiemedel endast lämnas under studietid finns möjligheter att till exempel under ferier arbeta och tjäna pengar. Att det finns goda ekonomiska och studiesociala förutsättningar är nödvändigt för att en student ska kunna bedriva sina studier framgångsrikt. Regeringen har aviserat sin avsikt att se över de studieso-

ciala förutsättningarna för studenter. Hur detta ska ske bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Anf. 37 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka Lars Leijonborg för hans svar. Vi kan båda vara överens om att det är viktigt att Sveriges universitet och högskolor ska erbjuda internationellt framstående utbildning med hög kvalitet.

En stor ideologisk skillnad mellan oss är att vi socialdemokrater vill erbjuda fler människor möjligheten att läsa vidare. Men det visar sig också att vi inte riktigt är överens om frågan om kvalitet i högre utbildning. Det är vad vi ska diskutera i dag.

Det är bra att den kvalitetssatsning som vi socialdemokrater har gjort ligger kvar och också att den fokuseras till de ämnen som behöver det mest. Under valrörelsen lovade alliansen att de pengar som vi socialdemokrater satsade på nya platser skulle ni lägga på kvalitet. Det är något som inte syns i den budgetproposition som ni har lagt fram.

Frågan om kvalitet i högre utbildning handlar inte bara om resurser. Det handlar också om hur de fördelas och vilka möjligheter som studenterna har att lägga ned tid på sin utbildning. Jag tänkte börja med att diskutera den aktuella frågan om studenternas ekonomiska förutsättningar för att kunna klara sina studier och lägga ned mer tid på dem.

Under frågestunden den 30 november här i kammaren fick jag möjlighet att ställa en fråga till finansminister Anders Borg. I valrörelsen lovade nämligen alliansen att höja studiemedlet för landets studenter. Beloppet varierade, men budskapet var tydligt: studiemedlet skulle höjas. Anders Borg gav mig följande svar: ”Det är nyttigt för studenter att pröva olika yrken. Det är nyttigt för sammanhållningen i vår samhällsstruktur att även studenter försörjer sig själva under studietiden. Det finns säkert undantag från det, men i grund och botten måste vårt samhälle bygga på att människor arbetar, även studenter som läser på högskola.”

Även Fredrik Reinfeldt, Sveriges statsminister, svarade på frågan om studiemedelshöjning i söndagens Agenda i tv på liknande sätt: Det blir ingen höjning. I stället ska studenterna studera och ha ett jobb vid sidan av. Studenterna behöver helt enkelt lägga ned mer kraft och tid för att få ett extraarbete, enligt statsministern.

Studier är eller ska vara en heltidssysselsättning. Många i dag har det väldigt svårt att få det att gå ihop ekonomiskt. Många klarar inte av att leva på sitt studiemedel.

Det är glädjande att det finns en mångfald inom högskolan där var femte student har en arbetarbakgrund, en tredjedel av studenterna är över 30 år och en fjärdedel av studenterna har barn. Det gör också att alla inte har möjlighet att arbeta vid sidan av.

Enligt studentbarometern förra året, där drygt 9 000 studenter svarade, visade det sig att redan i dag jobbar hälften extra. En fjärdedel av dessa anser att extrajobbet går ut över studierna.

Detta påverkar i sin tur kvaliteten på utbildningen, eftersom studenterna måste lägga ned alltför mycket tid på extrajobb för att få till hyran i stället för sin utbildning. Det är extrajobb som väldigt sällan har något att göra med den utbildning man läser. Det är ofta arbete inom hemtjänsten, som kassabiträde eller liknande.

SFS, Sveriges förenade studentkårer, och Sveriges rektorer ger samma bild. Bättre ekonomi för studenterna leder till bättre kvalitet i utbildningen.

Herr talman! Om utbildningsministern menar allvar med att höja kvaliteten i högre utbildning måste också studiemedlet höjas så att alla studenter får en möjlighet att också studera heltid.

I svaret skriver utbildningsministern att de studiesociala förutsättningarna för studenterna ska ses över, något som bereds i Regeringskansliet. Tidigare har utbildningsministern aviserat att det kommer en studiemedelshöjning någon gång under mandatperioden. Men det verkar som att utbildningsministern har fått ge vika för finansministerns och statsministerns åsikter.

Håller utbildningsministern med om att högskolestudier ska vara en heltidssysselsättning för att man ska få bra studieresultat och en hög kvalitet i högre utbildning? Hur kommer i så fall utbildningsministern att arbeta för att detta ska bli verklighet?

Anf. 38 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det sker i år en satsning på kvalitet i högskolan. I budgetarbetet i höstas åstadkoms det beloppet genom att en planerad plats-expansion ställdes in. Jag anser att vi har fullföljt det vi sade före valet.

Det är naturligtvis inte en princip för evigheten att andelen svenskar som läser i högre utbildning nu är optimal.

Jag kan i ett längre perspektiv mycket väl tänka mig att det uppstår behov av en större andel högskoleutbildade. Men jag uppfattar att det finns ett mycket starkt stöd för att det som mest behövs i högskolan just nu är högre kvalitet i stället för fler studenter. För överskådlig tid har vi gjort det vägvalet.

När det gäller att studera och arbeta samtidigt är det min uppfattning att varje student måste få träffa det valet själv, men när vi bestämmer studiemedlens storlek måste naturligtvis utgångspunkten vara att man ska kunna leva på studiemedlen. Man ska kunna ägna sig åt heltidsstudier och få det finansierat med hjälp av studiemedlen. När vi arbetade med alliansens valmanifest var allianspartierna överens om att det är möjligt att höja studiemedlen ytterligare under mandatperioden. De höjdes förra året en gång. Vi räknar med att kunna göra ytterligare en höjning.

Vår statsminister hade väldigt stor tur under sin studietid. Han fick ett arbete som innebar att han satt i en reception där egentligen ingen passerade. Han hade alltså mycket goda möjligheter att plugga på arbetstid. Det har lett honom till att argumentera för att det bör vara möjligt att kombinera studier och arbete på ett framgångsrikt sätt.

Alla har inte riktigt lika stor tur. Det finns också möjligen ännu mer krävande studier än de som vår statsminister bedrev. Jag tror också att vår statsminister håller med mig om att studiemedlen bör vara av sådan storlek att de medger heltidsstudier utan extraarbete. Det är inte så att vi planerar att sänka studiemedlen för att på det sättet driva ut människor i arbete.

Jag kan dock slutligen hålla med om att det kan finnas argument för att kombinera studier och arbete, men min uppfattning är att varje student bör fatta det beslutet själv.

Anf. 39 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Det är väldigt intressant att utbildningsminister Lars Leijonborg och jag är mer överens i vissa frågor än utbildningsministern och statsministern.

Det är alldeles självklart att om landets studenter inte har möjlighet att lägga ned tillräckligt med tid på sina studier försämras också studieresultaten och kvaliteten inom högre utbildning urholkas. Vi får väl hoppas att Anders Borg och Fredrik Reinfeldt lyssnar även på denna debatt och att det kanske blir en ändring i regeringens politik i denna fråga.

Som jag tidigare sade är det inte bara pengarna till studenterna som är viktiga för kvaliteten, utan också det system som bestämmer hur resurserna till Sveriges universitet och högskolor fördelas. Det har fått det sexiga namnet ”resurstilldelningssystemet”, och det ska jag inte anklaga utbildningsministern för. Men det var den borgerliga regeringen i början av 90-talet som beslutade om systemet. I dag premierar det kvantitet i stället för kvalitet, precis som utbildningsministern säger i sitt svar.

Resurstilldelningssystemet utgår från antalet studenter som läser på högskolan och om de klarar sina poäng. Detta har tyvärr lett till en negativ konkurrenssituation, där lärosäten tävlar mot varandra för att på så vis locka studenter till just sitt lärosäte. Samtidigt tenderar lärare att sänka kraven på studenterna för att fler ska klara sig igenom och för att lärosätena ska få sina pengar. Detta är inget som man kan lasta lärare eller lärosäten för, utan det är ett systemfel. Vi är alla överens om att det måste förändras.

Under förra mandatperioden tillsattes en utredning i denna fråga; den gjordes av Pia Sandvik Wiklund och gick ut på remiss. I våras gick remisstiden ut. Vi anser att det är viktigt att regeringen snarast föreslår ett nytt system, uppbyggt för att främja kvalitet inom högre utbildning och för att skapa en större långsiktighet hos lärosätena.

Det är därför tråkigt att höra i utbildningsministerns svar att regeringen inväntar hur utredningen om resurstilldelningen ska se ut för forskningen och för utbildning på forskarnivå. Denna del är naturligtvis också viktig, men de här två systemen är väldigt olika, och vi behöver inte vänta in den delen för att kunna föreslå ett nytt system för grundutbildningen. Jag tror att vi kan vara rörande överens om att denna förändring måste ske och också med vilken inriktning det nya systemet ska vara uppbyggt.

Detta måste komma inom en snar framtid. Det har gjorts en utredning i frågan – den har varit ute på remiss – och nu måste regeringen lägga fram ett förslag till riksdagen. Många av de problem som finns på lärosätena med kvalitet i högre utbildning har med detta system att göra.

Anser inte utbildningsministern att det var en så viktig förändring och så viktig fråga att han tycker att vi kan vänta ytterligare ett antal år innan detta system förändras?

Anf. 40 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Man ska inte hamna i ett dike där man säger att arbete vid sidan av studierna försämrar studieresultatet. Det är inte självklart att det finns ett sådant absolut samband. Det vore en förödande fördömelse av tiotusentals ungdomar i Sverige som faktiskt kombinerar studier och extraarbete på ett rätt framgångsrikt sätt. Att skicka signalen att vi avrå-

der studenter från att arbeta extra tycker jag vore fel. Vi har landat på att vi med förtroende kan överlåta till varje student att avgöra om de ska jobba vid sidan om. Men när vi avväger studiemedlens storlek ska vi inte förutsätta att någon vill och har möjlighet att arbeta vid sidan om.

Det mesta i det här samhället kan skyllas på Socialdemokraterna, men just resurstilldelningssystemet tillkom under den förra, borgerliga regeringen. Det är dock inte riktigt så illa för min del som det kan tyckas, för sanningen är att Socialdemokraterna regerade i tolv år, mellan den senaste borgerliga regeringen och den nuvarande, och inte gjorde någonting åt resurstilldelningssystemet. Men vi är nu överens om, vad jag förstår, att det som nu gäller inte är särskilt lyckat.

Jag tycker mig också förstå att Socialdemokraterna inte tycker att det utredningsförslag som kom häromåret är riktigt perfekt det heller. Den slutsats som vi har kommit till är att vi hoppas att den nu sittande utredaren, Dan Brändström, ska kunna ge oss förslag till ett bättre system. Det är av det skälet som vi inte har kunnat sätta ned foten i denna fråga än.

Jag håller med om att ordet är osexigt, men tyvärr, höll jag på att säga, är det väldigt viktigt. Det optimala systemet bör uppmuntra dels kvalitet, dels en rimlig genomströmning. Man måste erkänna att den förändring som Per Unckel drev igenom i början på 90-talet tog sikte på ett problem som man då identifierade, nämligen att studierna tog för lång tid, att man borde stimulera högskolorna att se till att studenterna tog examen fortare. Men det blev inte optimalt. Det har blivit för mycket av utbildningsfabrik. Det är uppenbart att lärosätena prioriterar att kunna redovisa att många försvinner ut ur systemet, så att man på det sättet får del av den delen av anslaget, framför att se till studietiden används på ett sådant sätt att studenterna verkligen lär sig mycket.

Men jag är optimistisk. Jag tror att det ska gå att hitta ett bättre system och att jag ska kunna lägga fram ett sådant förslag till riksdagen, kanske under nästa år.

Anf. 41 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Jag vill först säga, som jag sade i ett tidigare inlägg, att den enkätundersökning som Sveriges förenade studentkårer har gjort, en studentbarometer, visar på att många studenter känner att de försummar sina studier på grund av att de jobbar extra. Även annan forskning visar att ett arbete vid sidan av naturligtvis kan vara förödande för studieresultatet. Alla har, precis som du sade tidigare, inte samma tur som statsminister Fredrik Reinfeldt, som hade ett extra jobb där han kunde plugga under tiden.

När det gäller resurstilldelningssystemen såg den socialdemokratiska regeringen också det problem som fanns. Just därför tillsatte man en utredning, och det gick ut på remiss. Nu väntar vi på att det ska komma ett bättre förslag. Nu är det ju inte vi som sitter i majoriteten längre, utan det är Folkpartiet, Lars Leijonborg, och alliansen som har makten och som också måste visa på handlingskraft.

Jag ska avslutningsvis tacka utbildningsminister Lars Leijonborg för denna debatt. Den är viktig, och jag hoppas att detta kommer att diskuteras ännu mer. Om Sverige ska kunna konkurrera på den globala marknaden måste vi satsa på utbildning, forskning och utveckling. För det behöver vi ge fler möjligheten att ta del av utbildning men det behövs

också att den utbildning och forskning som ges håller hög internationell nivå.

När det gäller studenternas ekonomiska och studiesociala förutsättningar hoppas jag, tillsammans med Sveriges studenter och lärosäten, att utbildningsministern lyckas ändra finansministerns och statsministerns åsikt i denna fråga och att vi får en höjning av studiemedlet under mandatperioden. I det önskar jag utbildningsminister Lars Leijonborg lycka till.

Anf. 42 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag har diskuterat denna fråga, om studiemedlets storlek, dels med allianspartiledarna när vi förhandlade om vårt gemensamma valmanifest, dels mellan fyra ögon med finansministern. Regeringens besked är att vår bedömning är att det är möjligt och önskvärt att höja studiemedlet under denna mandatperiod. Det är det besked som gäller från regeringen. Jag håller med om att resurstilldelningssystemet är viktigt. Vi jobbar med frågan intensivt och räknar med att kunna sätta ned foten och komma med ett förslag till riksdagen så småningom.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:192 om arbetslivsforskningens framtid

Anf. 43 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Raimo Pärssinen har frågat mig vilka kontakter jag tagit med olika lärosäten och vad jag avser att göra för att återupprätta den svenska arbetslivsforskningens renommé.

Raimo Pärssinen har tidigare interPELLERAT i frågor rörande Arbetslivsinstitutets nedläggning och jag vill inledningsvis hänvisa till de besked som då lämnats av regeringen.

Regeringen tillför under 2007 och 2008 betydande forskningsresurser till bland annat universitet och högskolor. Lärosätena är självständiga i sina beslut om hur de vill disponera befintliga och framtida resurser. Det finns ingen anledning att tro annat än att en del av dessa ökade resurser också kommer att användas för forskning om arbetslivsfrågor.

Utöver de direkta anslagen till lärosätena fördelas statliga forskningsmedel via forskningsråd och Verket för innovationssystem (Vinnova). De enskilt största statliga finansiärerna av svensk arbetslivsforskning är Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) och Vinnova, som 2007 disponerar omkring 1,7 miljarder kronor för stöd till forskning och utveckling. Dessa finansiärer fattar beslut om medelstilldelning efter att ha prövat inkomna ansökningar utifrån vetenskaplig kvalitet, samhällsrelevans respektive betydelse för svensk innovation. Delar av arbetslivsforskningen bedrivs med dessa förutsättningar.

För att underlätta för enskilda forskare och doktorander får Arbetslivsinstitutet använda 60 miljoner kronor för att lämna bidrag till annan organisation för sådan forskningsverksamhet som bedrivs av institutet.

FAS kan också komma att i några fall, efter särskild prövning, ge förutsättningar att fullfölja projekt som i dag har projektmedel från FAS.

Renomméet för de svenska forskarna inom arbetslivsforskning bygger givetvis på de vetenskapliga prestationerna och på hur forskningsfältet står sig mot annan forskning. Arbetslivsinstitutets avveckling bygger på uppfattningen att forskning inte ska detaljstyras politiskt utan utvecklas bäst i konkurrens, och att därmed forskare inom arbetslivsområdet, i likhet med vad som gäller för andra forskningsområden, får söka medel i konkurrens.

Min bedömning är att dessa forskare, efter många års fast basfinansiering, bör kunna hävda sig väl i konkurrensen om medel från forskningsråd och andra finansiärer.

Anf. 44 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet för svaret. Jag tackar även för de tidigare engagerade inlägg under dagen som handlat om forskning. Neutronforskning har varit uppe här, och även forskning om lärandet. Allt detta är viktiga saker. Nu övergår vi till ett nytt område. Det handlar om forskning om arbetslivet.

Här ter sig ju saken på ett annat vis. Statsrådet säger att regeringen ökar på anslagen till forskning kraftigt. Man gör en kraftig satsning. Den fråga som man skulle kunna ställa är: Stämmer det med verkligheten om vi vänder oss till alla forskare som sysslar med arbetslivsforskning? Vi vet att man ska minska med ungefär 300 miljoner på det området. Djurskyddsmyndighetens forskning ska minska med 30 miljoner och Integrationsverkets med tio miljoner. Totalförsvarets forskningsinstitut ska minskas med 150 miljoner. Inalles betyder det här, tyvärr, att det under forskningsminister Leijonborgs mandatperiod, härifrån räknat, blir ungefär 1 miljard kronor mindre till forskning.

I svaret hävdar statsrådet att Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap disponerar 1,7 miljarder kronor tillsammans med Vinnova. Ja, det kan ju stämma. Men vad statsrådet inte säger är att alla arbetslivsforskare i Sverige konkurrerar om endast 25 miljoner kronor från Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap och ungefär 10–20 miljoner kronor från Vinnova. Då är det ju lätt att gömma sig bakom den stora siffran på 1,7 miljarder, som i verkligheten ser annorlunda ut. Sanningen ligger väl närmare det svar som kommer senare – att FAS i några fall efter särskild prövning kan komma att ge förutsättningar för att fullfölja projekt som i dag har projektmedel från FAS.

De 60 miljoner kronor som också nämns i svaret, som Arbetslivsinstitutet ska kunna lämna som bidrag till en annan organisation för att fortsätta forskningsverksamhet, räcker inte långt. Jag ska ge ett exempel på detta. Universiteten räknar med att det tar ungefär tre år för en forskare från Arbetslivsinstitutet att etablera sig på universitetet. Det innebär en kostnad på ungefär 3 miljoner kronor per forskare.

Om vi räknar rent matematiskt räcker det alltså till ungefär 20 forskare och doktorander. Men vad händer med de övriga, som är det stora flertalet? Bedömningen som statsrådet gör är att forskarna kommer att kunna hävda sig väl även i framtiden. Men är det inte lite – jag vet inte vad jag ska välja för ord här, statsrådet – att göra entré som forsknings-

minister genom att slå undan förutsättningarna för 150 forskare i landet? Det är också en väl erkänd forskning internationellt sett.

Jag frågade också om Sveriges renommé. Då måste jag konstatera att statsrådet tyvärr måste ha missuppfattat den frågan. Jag frågade om landets renommé, inte om forskarnas. Den är ju väl erkänd. Det vet vi ju när vi har sett all uppvaktning globalt sett, erkännandet till den spets som svensk forskning om arbetslivet finns inom. Jag frågade om Sveriges renommé, och det svaret har vi ännu inte fått.

Slutligen hänvisade statsrådet i svaret till att de tidigare besked som regeringen har lämnat gäller. Då kommer en fråga. Arbetsmarknadsminister Littorin sade i en interpellationsdebatt den 9 november att de internationella protesterna från alla världsdelar beror på att de protesterande redan är inblandade i forskningsprojekt som är finansierade av Arbetslivsinstitutet. Min fråga blir då: Vilken grund har regeringen för ett sådant ställningstagande?

Anf. 45 STEFAN WIKÉN (s):

Herr talman! Herr statsråd! Jag tycker att Raimo Pärssinens frågor till utbildningsministern är väldigt viktiga, och jag tycker att utbildningsministerns svar är intressant även om jag har svårt att känna mig riktigt tillfreds med svaret.

Jag noterar att utbildningsministern inte har gjort som sin statsrådskollega Littorin och pekat på att stark forskning inom det här området behövs. I stället påpekar han att den här forskningen ska ske i konkurrens och att överflyttningen beror på detaljstyrning. Jag är egentligen intresserad av att höra om det finns exempel på detaljstyrning som gör att just den här forskningen skulle vara speciell?

Om frågan är att det inte känns bra att ha det i ett institut, men att forskningen är viktig blir frågan: Är det inte i så fall bakvänt att hantera det så att man slår undan benen för 200 forskare och att de sägs upp? Dessutom splittrar det befintliga forskningsmiljöer.

För mig känns det lite märkligt.

Jag känner rätt väl till ALI i Östersund och den forskning som sker där, framför allt inom regionala och lokala utvecklingsprocesser. Där har det varit ett väldigt medvetet arbete att lägga ett pussel tillsammans med Mittuniversitetet, Glesbygdsverket, ITPS och Nutek. Den sammantagna miljön har varit väldigt bra och de sammantagna satsningarna har gett en bra forskningsmiljö.

Det har inneburit att ALI i Östersund är den svenska grenen av Cirecs huvudman i Sverige. Det är en internationell nätverksorganisation för att forska och utveckla den kooperativa och offentliga ekonomin.

Det har också inneburit att det har vuxit fram förhoppningar om ytterligare etableringar omkring den regionala forskningen som handlar om situationen för glest befolkade områden. Det har inte minst uppmärksamats i EU som har getts goda förhoppningar. Det här är ett ordentligt avbräck.

Det Raimo lyfter fram om det internationella renomméet är därför väldigt viktigt.

Det är mycket lätt att slå undan benen på befintliga forskningsmiljöer och samarbetet med andra. Det tar tre år, som Raimo säger, att etablera sig. Det är lätt att slå undan det. Det tar mycket längre tid att bygga upp.

Man kan inte låta bli att slås av tanken att det finns ett samband mellan detta och de mycket stora förändringarna i arbetsmarknadspolitiken. Jag hoppas att det inte finns något samband, men de som tittar på frågan kan inte annat än slås av den tanken.

Avslutningsvis ska jag fråga ministern om det ändå inte är lite genant att som ny forsknings- och utbildningsminister säga upp 200 forskare, slå sönder en verksamhet och forskningsmiljö som byggts upp sedan 1995 och som dessutom har ett internationellt erkännande. Sverige och Portugal blir då de enda länderna i Europa som inte har ett särskilt institut för arbetslivsforskning.

Anf. 46 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Arbetslivsinstitutet och dess verksamhet har ju engagerat oss. Det har varit flera interpellationer, frågor och skriftliga frågor kring detta eftersom den är så oerhört viktig. Arbetslivsforskning, arbetsliv, företagshälsovård, skyddsombud, vidareutbildning och forskning inom arbetslivet är intressant. Det är livsviktigt och det är viktigt för utvecklingen. Det visar inte minst det oerhörda internationella engagemang som har lyfts fram i samband med att man aviserade att Arbetslivsinstitutet i Sverige skulle läggas ned.

Man har också sagt att det är viktigt att det även i fortsättningen finns en arbetslivsforskning och att den är av hög kvalitet. Man menar dock att den ska utföras någon annanstans, på universitet och högskolor. Då blir naturligtvis den första frågan: Varför ska man riva upp något som visar sig vara bra? Det här ju en del av den tillämpade forskningen som ändå ger bra resultat och bra resurser. Det har också gett möjlighet till ett vidare engagemang kring dessa frågor internationellt. Det finns ett oerhört stort värde i det. Det finns också ett stort värde i att man har en sammanhållen forskning.

Det känns väldigt tungt när beskedet och beslutet kommer att alla anställda ska bort från Arbetslivsinstitutet. Det är inte bara så att folk förlorar sina jobb, utan det är framför allt forskningen och den inriktningen som går till spillo.

Att lägga ned ALI utan att flytta över forskningsmiljöerna i sammanhållet skick till universitet kommer att innebära att kunskapsmiljöerna försvinner i ett nafs. Det är väl inte så man tar till vara och utvecklar framgångsrik forskning med internationell konkurrenskraft.

Det finns oerhört mycket som man vill fråga om och vidareutveckla i detta. Vi har som sagt haft många debatter om detta.

Sven Otto Littorin har i en tidigare debatt sagt så här: Jag är inte rätt person att bedöma forskningens innehåll och kvalitet. Jag är inte rätt person att göra den styrningen.

Då går naturligtvis frågan till forskningsministern: Hur ser forskningsministern på detta och på vikten av att man har en sammanhållen forskning när det gäller denna verksamhet och inte stycker upp den på flera delar?

Det berör 400, men det är forskningsresultatet i sin helhet som är det väsentliga i sammanhanget. Då betyder en sammanhållen forskning oerhört mycket.

Byråkrati och dylikt har tidigare åberopats i sammanhanget. Jag tycker att man måste se till att rätt människor gör rätt saker. Där må ju också sammanhållningen betyda mer för resultatet. Därför håller inte det argumentet.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

11 § (forts.) Svar på interpellation 2006/07:192 om arbetslivsforskningens framtid

Anf. 47 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag skulle vilja börja i en helt annan ända. När jag slutade som kommunalråd i Borlänge den 1 maj år 2006 fick jag en bok av Bruno Blomqvist, kommuniststyrelseledamot för Folkpartiet i Borlänge med en personlig hälsning från Lars Leijonborg där han hoppades att jag skulle trivas med riksdagsarbetet. Och jag kan meddela att jag trivs alldeles utomordentligt bra.

Jag ska sedan gå över till sakfrågan. En ropandes röst i den borgerliga öknen. Lennart Levi, professor emeritus i psykosocial arbetsmedicin, skriver följande i Kommunalarbetaren:

”Överbelastning. Underbelastning. Felbelastning. För några veckor sedan offentliggjorde Försäkringskassan sin rapport om allas vår gemensamma skuld till våra 554 100 förtidspensionärer. Den uppgår till ett närmast ofattbart stort belopp – 776 miljarder kronor. En av orsakerna till allt detta återfinns i – vårt arbetsliv.”

Sedan målar han upp en bild av att det måste finnas ett aktivt arbetsmiljöarbete, och skriver följande:

”Men skapar man ett sådant genom att lägga ned Arbetslivsinstitutet och minska anslaget till Arbetsmiljöverket? Nej, inte om man inte samtidigt planerar för en nystart på arbetsmiljöområdet.”

En ropandes röst i den borgerliga öknen. Den här mannen vet vad han talar om. Han har jobbat med frågorna, begriper sig på forskningsmiljöer och förstår att detta måste ske på ett koncentrerat sätt i en miljö där man satsar till hundra procent på dessa frågor om man ska nå resultat.

Lars Leijonborg säger i sitt svar att man inte får ha en detaljstyrd politisk forskning och syftar då på Arbetslivsinstitutets avveckling.

Jag besökte denna institution, och jag måste säga att det inte fanns några forskare där som upplevde att det var något problem med det som man kallar för detaljstyrd politisk forskning.

Tittar man i direktiven för verksamheten är det i högst allmänna ordalag som man anger inriktningen.

Men här har vi en nationell tillgång, ett internationellt ledande organ, och man har jobbat mycket med frågor som rör nyföretagande, regional tillväxt, diskriminering, ledarskapsfrågor, organisationsförändring, sjukfrånvaro, arbetsställningar, belastningsskador och buller. Man har gjort ett bra jobb och fått internationella erkännanden.

Alternativet nu, att enskilda forskare och grupper av forskare, ska försöka få pengar från andra finansörer till denna verksamhet, anser jag är naivt och orealistiskt. Risker är nu att resultatet av ett långvarigt, effektivt och målmedvetet arbete som har fört oss till fronten i dessa frågor kommer att spridas som fjädrar för vinden. Det kommer att spridas ut på ett sådant sätt att det inte blir någon kraft och inte det värde som vi vill ha ut av dessa frågor.

Jag tycker att regeringen agerar på ett oansvarigt sätt när det gäller detta. Jag har mycket svårt att förstå motiven. Jag har mycket svårt att förstå varför man gör det som man gör och vad syftet och vinsten ska vara. De som blir förlorarna på detta i det långa loppet är de som befinner sig i de bullriga arbetsmiljöerna, som drabbas av belastningsskador och som möter arbetslivet i vardagen. Det är dessa människor som kommer att bli förlorarna. Vi skulle kunna spara hur mycket pengar som helst på detta. Men det som ni nu försöker spara in på detta är småpengar jämfört med vad vi skulle kunna spara i form av minskade skador i arbetslivet. Men det som krävs om man ska lyckas är uthållighet.

Jag skulle vilja fråga Lars Leijonborg: Känner du i kärnan att ni har en realistisk strategi för att klara dessa frågor i framtiden, eller är detta bara en politiskt motiverad nedläggning? Jag tycker inte att jag i ditt svar kan se att det finns en strategi.

Anf. 48 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! En fråga som inställer sig när man hör de inlägg som har gjorts här är vilken punkt på dagordningen som vi egentligen är på. Det låter som om talarna menar att detta är ett arbetsplenum där vi behandlar ett förslag om att lägga ned Arbetslivsinstitutet. Men den debatten fördes ju i höstas. Och de argument som vi hör här framfördes även då. Men majoriteten av riksdagen tyckte att det fanns motiv för att lägga ned Arbetslivsinstitutet. Tyckte den majoriteten att all arbetslivsforskning också bör läggas ned? Svaret är naturligtvis nej.

Här vill jag göra en viktig markering. Arbetsliv är ju ett väldigt vitt begrepp. Vad det är som händer på arbetsplatser påverkas av en rad forskningsområden. Det finns i några av inläggen här en föreställning om att problem på jobbet ska vi lösa genom arbetslivsforskningen. Men så är det ju inte, utan problem på jobbet kan lösas genom forskningsgenombrott på en rad olika områden.

Men det finns också forskningsfält som man mera strikt kan definiera som arbetslivsforskning eller arbetsmiljöforskning. Och det finns naturligtvis anledning till att en hel del av den forskningen bör leva vidare.

Då är det dessbättre så att de totala forskningsanslagen i Sverige under de närmaste åren ökar ganska kraftigt. Alltså även om man gör en subtraktion, den räkneövning som gjordes här av interpellanten, och drar ifrån neddragningen på Försvarets forskningsinstitut och räknar med den nedläggning som vi gör av ALI, så kommer det definitivt, om man tittar framöver, att vara ett nettotillskott till svensk forskning. Plusposten under 2008, som ett resultat av att den nya regeringen har låtit den ökning som låg i den gamla regeringens sista forskningsproposition ligga kvar, och den resursökning som den nya regeringen har lagt ovanpå den gamla, gör att forskningsanslagen under nästa år brutto ökar uppemot 2 miljarder kronor. Och även om man räknar in dessa neddragningar innebär det en nettoökning på klart över 1 miljard. Det innebär att bra forskningsprojekt från Arbetslivsinstitutet har goda möjligheter att leva vidare.

Jag gör i mitt svar en tydlig markering av att FAS är inställt på att efter särskild prövning fullfölja projekt som de har varit med och stött inom ALI och därmed se till att de kan leva vidare även sedan de särskilda pengarna till ALI har avvecklats.

Jag tycker att vi ska ha en optimistisk syn på framtiden för arbetslivsforskningen i Sverige.

Anf. 49 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Det är tyvärr som statsrådet säger, att riksdagen har fattat beslut om att lägga ned Arbetslivsinstitutet. Jag är den förste att beklaga det.

Vad vi vet är att denna forskning är jätteviktig. Och det håller säkert statsrådet med om. Den är inte bara viktig här i Sverige, utan den är också viktig därför att den lägger en grund till att vi ska kunna skapa en uthållig konkurrenskraft med tanke på de diskussioner som förs när det gäller globaliseringsråd och så vidare.

Den här forskningen är också precis i enlighet med EU:s Lissabonstrategi. Vi lever i de kunskapsbaserade ekonomiernas tidevarv. Därför utgör forskning om teknik, arbetsorganisation och innovationer en nyckelkomponent.

Nu är det tyvärr så att beslut är fattat på förslag av den regering som statsrådet sitter i. Då blir frågan: Vad gör vi nu?

Det är ungefär som centerpartisten Lennart Levi sade, att vi måste försöka rädda det som räddas kan. Så är det. Statsrådet håller med om att det här är en hemskt viktig forskning.

Vad gör vi då för att kunna rädda det som räddas kan? Jag vet att statsrådet träffar folk på universitet och högskolor för att resonera om detta. Vi vet också att Uppsala universitet vill bygga upp ett nytt institut med start år 2008. Detta är jätteviktigt. Vi hoppas att statsrådet hjälper till där och verkligen lyssnar på dem. Dessutom vet vi att Mittuniversitetet vill omvandla de 45 tjänsterna vid Arbetslivsinstitutet till ordinarie forskartjänster, Umeå universitet likaså. KTH vill bygga ut så att man kan fortsätta med denna för Sveriges konkurrenskraft så viktiga forskning när det gäller teknik, organisation och företagande.

Då inställer sig frågan: Varför är det så otroligt bråttom – varför var det så bråttom att göra detta? Om det är så att ministern ska återkomma med en proposition om forskningspolitiken hade man väl kunnat vänta till dess. Man hade också kunnat se till att det på ett mycket lugnare sätt gick att överföra de här viktiga kunskaperna till universitet. Den internationella forskarvärlden har starkt reagerat på detta.

Tittar man på hur de gör i Tyskland eller Frankrike eller i andra länder märker man att de har en helt annan syn på det hela. Det har varit en successiv överföring när sådant här gjorts. Men man har tagit ett ansvar för detta – sammanhållet.

Nu har alltså Lars Leijonborg valt att slå det här i småbitar. Det är bra att statsrådet i svaret säger att FAS kommer att ta ansvar för detta. Men skrivningen är den att man i några fall, efter särskild prövning, ska se om man kan ”ge förutsättningar”. Det kallar jag inte för ett klart svar och inte heller för ett klart ansvarstagande.

Sedan kommer jag tillbaka till detta med, som också står i svaret, att regeringen inte ska syssla med politiskt detaljstyrd forskning. Många gånger har detta sagts i denna kammare, men vi har aldrig fått ett enda exempel! Då vore det väl bra om statsrådet kunde ge ett sådant exempel här och nu.

Som sagt: Lyssna noga på forskarvärlden! Är det så att man tycker att den internationella forskningsvärlden inte är någonting att bry sig om därför att man på något vis förmodligen är finansierade av Arbetslivsinstitutet? Jag frågade om detta i mitt förra inlägg men har ännu inte fått något svar. Är det alltså regeringens mening att det förhåller sig på nämnda sätt? Ge i så fall exempel också på det!

Nej, låt oss vara ödmjuka och se till att vi kan rädda så mycket som möjligt av denna för Sverige viktiga forskning!

Anf. 50 STEFAN WIKÉN (s):

Fru talman, herr statsråd! Jag tycker att båda frågorna som Raimo har ställt är viktiga. De är intressanta just nu.

Precis som Raimo och andra har pekat på är det så att de här forskningsmiljöerna, de här forskarna och de pågående projekten inte klarar sig genom vare sig FAS eller de 60 miljonerna. Det gör de inte.

Jag konstaterar utifrån det lilla jag har från Östersund att det blir tydligt att till exempel det svenska nätverket Cirec helt plötsligt står utan någon form av svensk huvudman. Det är klart att det när det gäller det nätverket kommer att se väldigt märkligt ut att huvudmannen helt plötsligt bara försvinner.

Jag kan också konstatera att ALI i dag är ett av de enskilt största svenska forskningscentrum som ägnar sig åt arbetslivsforskning. Arbetslivsforskning handlar om hur det är på jobbet men också om många andra saker – om arbetslivet i glesbygd och om hur olika typer av associationsformer kopplade till exempel till offentligheten fungerar och hur de kan utvecklas – och ALI har gott renommé utomlands. Vart tar det vägen?

Jag ser inte, utifrån de förslag som nu föreligger, någon möjlighet att ta vara på det som finns. Tyvärr ser jag inte annat än att det är rent och skärt ideologiska motiv som gör att man lägger ned Arbetslivsinstitutet, ALI.

Jag hoppas – i detta ligger en liten vädjan – att de ideologiska aspekterna läggs åt sidan och att det kanske görs ett litet omtag så att vi kan rädda de forskningsmiljöer som ALI i dag verkar i och som är viktiga för både universitetet och andra samarbetspartner.

Anf. 51 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag är, Lars Leijonborg, alldeles övertygad om att vi socialdemokrater som just nu finns här i kammaren är väldigt väl medvetna om att detta inte är en punkt på dagordningen för ett plenarsammanträde, utan att detta är en interpellationsdebatt. Vidare har beslut fattats i frågan.

Däremot är det så att denna fråga är oerhört viktig för oss socialdemokrater. Jobben, arbetsmiljön, arbetslivsforskningen, utvecklingen på hälsoområdet när det gäller jobben samt det internationella försprånget och den väl utvecklade verksamhet som vi har tack vare att vi haft en långsiktig verksamhet när det gäller den arbetslivsforskning som institutet hjälpt till med har också gjort att vi på det internationella planet kunnat visa framfötterna i dessa frågor. Då är det inte så konstigt om vi tar alla tillfällen i akt för att rädda vad som räddas kan när det gäller den här verksamheten.

Det är klart att den forskning som vi nu pratar om måste säkras. För det krävs det permanenta resurser. Även om dessa på något vis ska skakas fram inom vissa ramar i ett omställningskapital måste det vara pengar som också är *långsiktiga* så att verksamheten kan få den ekonomiska stöd som behövs – alltså inte enbart tillfälligt. Det är just de tillfälliga, snabba besked som nu har kommit när det gäller hela den här verksamheten som innebär en risk att fötterna på densamma väldigt mycket slås undan.

När det gäller den forskning som ALI driver är väldigt många kvinnor med i det arbetet tack vare att vi har många kvinnor ute i arbetslivet. Faran är nu stor att man inte kan ha en sammanhållen del i detta avseende. Det är därför som vi är så upprörda över hanteringen av detta ärende.

Anf. 52 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag tror att alla är medvetna om att mycket kan göras på jobbet. Mycket arbetsmiljöarbete utförs varje dag på jobbet. Men här handlar det om att ta fram metoder, sätt, att långsiktigt komma åt en lång rad problem, att fördjupa kunskaper och skaffa ny kunskap. Det är här som vi nu ser en uppsplittring, från en tidigare sammanhållen enhet till att det här ska ske i någon sorts friare, sönderhackade former. Detta blir för diffust för att kunna kallas för en genomtänkt uthållig långsiktig satsning.

Visst, FAS redovisar att de ska ta ansvar. Men jag tycker inte att det räcker. Någonting annat måste ske.

I senaste numret av LO-tidningen skriver 25 representanter för internationella arbetsmiljöforskningsinstitut från hela världen: ”Vi vill hoppas att om institutet stängs, ett nytt institut genast startas eller resurser överförs till universitet som bygger sammanhållen arbetslivsforskning som kan föra vidare arbetet från institutet.

Annars förstörs forskning och kunskap av betydelse långt utanför Sverige. Vi utgår från att ett sådant förstörelseverk inte kan vara den svenska regeringens avsikt.”

Det måste ändå betyda någonting och stå för någonting när dessa människor reagerar. Det är till och med så att i George Bushs USA, med det arbetslivsinstitut som de har där och som inte har lagts ned, har man reagerat på det som nu sker i Sverige.

Vår ambition med denna debatt är inte någon naiv tro att vi kan ändra ett riksdagsbeslut men ett försök att sätta press på dig och försöka få dig att inse att det krävs lite mer än vad ni hittills har presenterat för att det ska vara trovärdigt när ni säger att det här är någonting som ni menar allvar med och vill satsa på. Vi måste ta ut steglängden.

Anf. 53 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Nu är vi överens om att det här är en interpellationsdebatt och att det inte är ett arbetsplenum. Då ställer ni frågan till mig: Är statsrådet redo att se till att det finns 200 miljoner till en sammanhållen arbetslivsforskning? Alltså ungefär som i de internationella personernas kväde i LO-tidningen: Är ni beredda att återupprätta ett arbetslivsinstitut? Det är vi inte. Hade vi varit det hade vi behållit det gamla eller möjligen bytt namn på det.

Vi tror att det är ett riktigt beslut. Det nämndes här att vi har ideologiska motiv, och det kan man säga att vi har. Vi tror att för den mesta forskningen gäller att den mår väl av att bedrivas i konkurrens och i ett större sammanhang.

Jag tycker att man ska glädja sig åt det intresse som bland annat flera universitet har visat för att ta ansvar för en del av de forskargrupper som finns inom ALI. Det visar att man ute i Forskar-Sverige tycker att det här är intressanta projekt och intressanta områden att beforska.

Jag tycker att avvecklingen av ALI har skett på ett ansvarsfullt sätt. Det sker i steg. Det finns 60 miljoner kronor kvar för att se till att till exempel de internationella åtaganden som nämns här kan fullföljas. De viktigaste projekten ska naturligtvis inte avbrytas i förtid. Men det jag säger i svaret om FAS är ytterligare ett inslag i denna konstruktiva avveckling av detta institut. Det handlar om en brygga över till en forskarvärld som 2008 får kraftigt ökade nettoresurser. Om de universitet som nämndes här – jag har varit i kontakt med ytterligare något som har uttryckt intresse för delar av den här verksamheten – menar allvar med sitt intresse får de stora möjligheter framöver att verkligen ta det ansvaret och förverkliga sina idéer. Men det sker i konkurrens med andra spännande projekt, och då får vi se vad man bestämmer sig för att satsa på.

Alla inlägg här förutom mina bygger på att Arbetslivsinstitutet var världsbäst och att det inte fanns någon kritik mot deras verksamhet. Riktigt så var det inte. Det fanns en debatt i forskarvärlden om kvaliteten på en del av det som utfördes. Det var ett av våra argument för att den här verksamheten mår bättre i en annan miljö.

Många av dem som har deltagit i den svenska debatten har själva anknytning till Arbetslivsinstitutet. Huruvida de internationella personer som har yttrat sig också har det känner jag inte till. Jag har inte själv använt det argumentet i debatten.

Sjukfrånvaron fördubblades i Sverige mellan 1997 och 2003. Det verkar finnas brister i den svenska arbetsmiljön, och det verkar inte som att Arbetslivsinstitutet har bidragit med sådana forskningsrön att de problemen har kunnat lösas.

Jag tror att vi behöver mycket forskning om arbetslivsrelaterade frågor. Jag tror att en hel del av det som förekom i ALI är värt att leva vidare, och jag tror att så kommer att ske.

Anf. 54 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag har försökt vara ödmjuk i den här diskussionen. Vi måste se till att vi kan rädda så mycket som möjligt av den här forskningen.

Så får vi höra här att forskarvärlden tycker att det här är intressant och tar initiativ. Men jag måste fråga statsrådet vad de har för alternativ när regeringen nu brutalt lägger ned det. Man kan göra en överblick över andra länder för att se om man hittar motsvarande exempel. Nej, man skriver faktiskt att man bryter mot den svenska traditionen, det var det sista man hade väntat sig av ett land som Sverige.

Statsrådet pratar om en konstruktiv avveckling. Vad är det som är konstruktivt när vi inte vet på vilket sätt eller vad man kan överföra när det gäller den här forskningen? Det får man söka i konkurrens med andra intressanta projekt, säger statsrådet. Det betyder bara en sak, och det är klart utsagt.

Jag hoppas verkligen att statsrådet nu jobbar för att föra över så mycket som möjligt. Men beslutet är taget, det vet vi. Men se till att det i de här samtalen ges större möjligheter än vad som har sagts tidigare. De här 60 miljonerna som ska användas till överföringen räcker som sagt till 20 forskare eller doktorander att etableras vid universiteten. Det blir en liten tumme av det hela.

Som sagt handlar det om konkurrenskraften i Sverige, om globalisering. Vi behöver mycket forskning och en uthållig arbetsorganisation, produktutveckling, teknikutveckling, hur man leder inom arbetsorganisationer och så vidare. Allt detta är jätteviktigt. Kom inte och säg efteråt: Titta så intresserade de blev nu när vi lägger ned. Det är klart att de gör det, för de ges inga andra alternativ. Men fortfarande hoppas jag att statsrådet ska kunna föra bra samtal med universiteten.

Anf. 55 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Sverige har internationellt sett en mindre andel institutsforskning och en större andel fakultetsforskning. Jag tror att det är ett klokt val. Det har också uppenbarligen socialdemokratiska majoriteter medverkat till. Det finns motiv för institutsforskning på vissa områden, men huvudvägen i Sverige har, till skillnad från många andra länder, varit att lägga mer på fakultetsforskning.

Nu har vi tyckt att även det här forskningsområdet skulle må väl av en sådan överföring. Men jag följer det här noga. I huvudsak ligger detta på arbetsmarknadsministern, men det finns naturligtvis beröringspunkter med Utbildningsdepartementet, exempelvis frågan om bibliotekets framtid. Den har vi varit djupt involverade i. Jag har ständiga kontakter med universiteten. Eftersom detta är ett område som intresserar mig personligen ska jag naturligtvis följa vad de gör och tala om att det är angeläget för Sverige att bra arbetslivsforskning bedrivs i Sverige.

Vi har inte på något sätt släppt detta. Vi uppfattar att avvecklingen av ALI som institut sker i ordnade former. Men det kräver förstås att man följer det kontinuerligt, och det ska jag göra.

12 § Svar på interpellation 2006/07:222 om regeringens hemlöshetsstrategi

Anf. 56 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Egon Frid har frågat mig hur jag avser att verka för att alla människor ska garanteras rätten till en god bostad och om jag avser att ta ett helhetsgrepp på hemlöshetsfrågan kopplad till bostadspolitiken.

Det är just behovet av att ta ett helhetsgrepp på hemlöshetsfrågan som är utgångspunkten i den strategi som regeringen avser att ta fram inom kort. När vi diskuterar hemlöshet måste vi komma ihåg att hemlöshet rymmer flera olika situationer. Vi vet att många av de allra mest utsatta som bor på härbärgen eller sover ute har behov av insatser från både psykiatrin, den somatiska vården och socialtjänsten. Sedan finns det hushåll som kan behöva stöd av det allmänna för att ordna en egen bostad. En viktig slutsats från det utvecklingsarbete som hittills har bedrivits är just att hemlöshetsproblematiken inte kan lösas enbart av socialtjänsten utan berör flera politikområden.

Att utgå från de olika hemlöshetssituationer som personer kan befinna sig i under en kortare eller längre tid hjälper oss att se bortom den schablonbild som vi ofta bär på, det vill säga den missbrukande mannen, som Egon Frid beskriver. Utredningen om vräkning och hemlöshet bland barnfamiljer (SOU 2005:88) pekar även på vikten av att uppmärksamma barnens och barnfamiljernas situation.

För att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden krävs därför ett långsiktigt systematiskt arbete.

De människor som befinner sig i en så utsatt situation att de inte vet var de ska tillbringa natten ska veta vart de kan vända sig för att få akut nattlogi. En sådan tak-över-huvudet-garanti har alliansen tidigare lyft fram. En säng för natten löser naturligtvis inte de bakomliggande orsakerna till hemlösheten, och därför är det viktigt att dessa människor erbjuds insatser från såväl socialtjänsten som hälso- och sjukvården.

En annan grupp som jag vill uppmärksamma är personer som befinner sig inom kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet eller annan institution och som inte har ordnat boende vid utskrivning. För denna grupp måste långsiktiga och hållbara strukturer för samverkan byggas upp såväl inom kommunens olika verksamheter som mellan kommun, landsting, kriminalvård och så vidare.

För att underlätta för svagare grupper att etablera sig på bostadsmarknaden har regeringen avsatt 100 miljoner kronor i 2007 års budget.

Sist, men inte minst, vill jag poängtera vikten av ett systematiskt vräkningsförebyggande arbete. Utvärderingar har visat att ett sådant arbete har mycket goda effekter, och jag kommer därför att uppmuntra ett sådant arbete som bygger på den kunskap som finns om orsakerna bakom vräkningar och som tar till vara de goda exempel som finns.

De medel som regeringen har avsatt i 2007 års budget för att utveckla det lokala arbetet mot hemlöshet gör det möjligt att involvera berörda aktörer i arbetet för att alla människor ska ha en god bostad.

I de delar som rör specifika åtgärder inom bostadspolitiken ber jag Frid att återkomma till ansvarigt statsråd Mats Odell.

Anf. 57 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Som vanligt identifierar vi problemen på samma sätt, och jag tror att vi kommer att göra det när vi möts i kammaren och debatterar framöver under den här mandatperioden. Men jag tror att vi kommer att skilja oss när det gäller att se lösningarna på problemen och vad som skapar dem. Men det är gott och väl att man kan vara överens om problembilden – det är inte alltid man kan vara det i politiska debatter.

Jag skulle vilja nämna att mitt huvudsyfte med interpellationen är att få möta statsrådet tillsammans med statsrådet Mats Odell, fast vi kan ju inte debattera samtidigt. Men jag anser att de här frågorna är så intimt förknippade med varandra att det är viktigt att statsråden i regeringen verkligen tar ett helhetsgrepp för att på ett seriöst sätt angripa problemet med hemlösheten och bostadslösheten och problemen inom bostadssektorn.

Detta säger jag utifrån att jag själv, när jag kom till riksdagen, hade tio års erfarenhet från kommunal socialtjänst efter att ha jobbat med vuxna missbrukare och mycket hemlöshetsproblematik.

Min och Vänsterpartiets utgångspunkt i debatten om hemlöshet och bostadslöshet är naturligtvis att det ska finnas en rätt till bostad, och denna rättighet är en mänsklig rättighet och en nödvändighet för att vi ska ha ett socialt bra samhälle med likvärdiga goda bostäder till rimliga kostnader. Då handlar det om vilket samhälle vi bygger och vilken helhetssyn vi lyckas skapa i politiken.

Här är jag och Vänsterpartiet oroliga för de politiska beslut som vi ser är på väg. Det är bland annat det som har hänt genom att man har tagit bort produktionsstödet, som öppnar för mer marknadsanpassning. Man öppnar för kommande beslut om att sälja ut allmännyttan. Jag ser att de här marknadslösningarna får konsekvenser för människor som redan i dag har svårt att skaffa sig en bostad. Jag tror att detta kommer att ge undanträngningseffekter för hemlösa.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att utifrån detta diskutera en helhetspolitik, en god social bostadspolitik, som också värnar om de hemlösa och som kan ligga som bottenplattan – en Odellplatta eller en Larssonplatta! – i en god hemlöshetsstrategi. Då kan man inte förvärpa problemen i den ena ändan med en marknadsanpassning och marknadslösningar, som regeringen avser att göra. Samtidigt, fru talman, blir det statsrådet som får agera socialtjänst i regeringen. Det vore olyckligt om vi fick en sådan politik.

Jag är den förste att hålla med om och stötta de sociala åtgärder och insatser som statsrådet arbetar för. Jag förringar inte på något sätt det arbetet, men jag tycker att det blir kontraproduktivt och motverkar sitt syfte om regeringen samtidigt gör de här marknadsanpassningarna och marknadslösningarna, som vi vet leder till en ökad hemlöshet.

Anf. 58 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Vikten av att ha en helhetssyn på den människa som är i behov av stöd och hjälp, via socialtjänsten och via hälso- och sjukvården,

är central för alliansregeringen. Vi skriver om det på många olika ställen i våra program. När det gäller hälso- och sjukvården har vi en väldigt tydlig och klar inriktning på att det nu får vara slut med systemtänkande och att det nu är patienten som står i centrum.

Det är samma sak med syftet med den strategi som vi nu vill sätta in. Här har det funnits en brist tidigare. Vi vill sätta individen i centrum, och sedan ska vi samverka kring individen. Det måste vi göra på departementsnivå. Vi måste hitta bryggorna över. Trots att vi är olika partier är den ambitionsnivån hög. Vi vill verkligen söka lösningarna departementsövergripande.

På samma sätt är det ute i kommunerna, för det är där som den här verkligheten tränger sig på. Det är här man måste förmås att hitta strukturer, hitta arbetssätt. Man kan inte låta hemlösheten vara bara socialtjänstens ansvar, utan man måste vidga det, hitta bra kontaktytor och bra samarbete, naturligtvis med bostadsföretagen på orten, naturligtvis med frivilligorganisationerna och så vidare. Det krävs ett samarbete med individen i centrum.

Det var anledningen till att jag tog initiativ till den hearing vi hade före jul där jag inbjöd alla de här olika aktörerna vars medverkan krävs för att vi ska nå ett lyckat resultat. Här fanns en ganska stor samsyn om att vi behöver samverka.

Stuprörstänkandet får tillhöra det förgångna, och vi inriktar vårt arbete på något annat. Men jag kan vara lite bekymrad över att så lite av sådana här initiativ togs av den tidigare regeringen.

När det gäller de bostadspolitiska frågorna är det, som sagt var, Mats Odells avdelning. För att diskutera och debattera det här föreslår jag att en interpellation ställs till berört statsråd. Men jag håller naturligtvis inte med om den beskrivning som Egon Frid gör när det gäller att de förändringar som vi gör på bostadsmarknaden skulle omintetgöra möjligheterna för hemlösa att få bostad.

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar är fortsatt gällande. Och det är upp till kommunerna att faktiskt ta sig an den här problematiken. Nu vill vi hjälpa kommunerna genom att utveckla metodstöd och genom att vara behjälpliga. Därför avsätter vi dessa statliga medel, men huvudansvaret ligger fortsatt hos kommunerna. Men vi menar att en nationell strategi på det här området kan vara ett verksamt verktyg, en metod, ett strukturerat arbetssätt som kan vara till hjälp på det kommunala planet.

De avregleringar som vi gör på bostadsmarknaden, de förändringar som vi gör där, syftar naturligtvis till att hjälpa de många människor som vill kunna äga sin bostad. Vi vet att många med annan etnisk bakgrund ser en möjlighet att äntligen få förvärva en egenägd lägenhet eller fastighet med hjälp av den här lagförändringen.

Men, som sagt var, bostadspolitiken är Mats Odells bord, och jag ska inte djupdyka i den. Men en samsyn och en helhetssyn med individen i centrum är målsättningen med den strategi som vi just nu arbetar på.

Anf. 59 EGON FRID (v):

Fru talman! Ja, det handlar naturligtvis om regeringens hemlöshetsstrategi. Och det är ju den fråga som jag också har väckt med den här interpellationsdebatten.

Jag är fullt medveten om, efter att ha följt den här frågan under många år, att hemlöshet inte bara handlar om bostadspolitik. Men bostadspolitikerna är en central och viktig del i en hemlöshetsstrategi. Och jag tycker att det är angeläget att vi nu innan vi har hamnat i större systemförändrande beslut när det gäller den svenska bostadspolitikerna, som jag naturligtvis ska fortsätta att debattera med Mats Odell här i kammaren i kommande interpellationsdebatter, kan se just att kommunens bostadsförsörjningsansvar till mycket stor del upprätthålls via den kommunala bostadsverksamheten i de kommunala bostadsföretagen, via allmännyttan. Det är ett stort centralt ansvar som kommunerna har och ska ta på sig. De måste ha en allmännytta, ett kommunalt bostadsföretag, eller vilken organisationsform man har valt, som ett grundansvar för att ge människor rätten till en bostad i kommunen.

Det finns rapporter från Stockholm som är relativt färska som visar på att utanförskapet i Stockholm, efter att man under 80-talet till stor del hade lyckats rehabilitera en stor grupp av gatunarkomanerna och att man hade fått bort mycket av hemlösheten och av utanförskapet, startade på nytt när man under förra perioden hade de här förslagen om att sälja ut allmännyttan och gjorde detta i stor omfattning i Stockholm. Detta var nystarten till ett nytt utanförskap.

Jag är orolig för att man med marknadslösningarna inte kommer att ta det stora och sociala ansvar som det innebär att tillhandahålla bostäder för människor som är i utanförskapet. Därför behöver vi ha kvar en allmännytta med en tydlig roll i fråga om att man ska ha detta kommunala bostadsansvar att tillhandahålla bostäder för alla olika grupper.

Sedan finns det naturligtvis människor i dag i utanförskapet som har egen kraft och förmåga att ta sig fram på bostadsmarknaden och finna sina egna lösningar. Men vi vet också att det är många i utanförskapet i dag som av ekonomiska skäl och av andra orsaker står utanför och står långt ifrån bostadsmarknaden, och dem måste vi fortsätta att värna och jobba för. En god social bostadspolitik, med allmännyttan och med kommunernas bostadsförsörjningsansvar via de kommunala bostadsföretagen, utgör en oerhört viktig och stor del för att vi ska lyckas med detta.

Anf. 60 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att det låter som att Egon Frid egentligen hade velat debattera med Mats Odell här i dag.

Låt mig bara säga att den här hårt reglerade bostadsmarknaden, som Egon Frid förespråkar, inte på något sätt har varit till hjälp. Vi har ju sett en ökning av hemlösheten under de senaste åren just när Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet har suttit vid makten. Allbolagen har ju funnits under några år och tas nu bort, och vad gäller situationen som fanns innan hade vi faktiskt en lägre hemlöshet än vad vi har i dagsläget.

Det som har varit viktigt och en målsättning för mig när jag nu arbetar med en hemlöshetsstrategi är att faktiskt se det som inte riktigt framkommer i interpellationen, nämligen att hemlösheten har ändrat ansikte.

Egon Frid talar i sin interpellation om en man som förmodligen har ett missbruk och så vidare. Men så ser inte hemlösheten ut i dag. Den har många olika ansikten, och här handlar det om många personer som hamnar i en svår situation beroende på en rad olika omständigheter som negativt sammanfaller.

I dag är en fjärdedel av alla hemlösa kvinnor. 30 % av alla hemlösa har barn under 18 år. Och, som sagt var, många av dem som ingår i hemlöshetsstatistiken är personer som finns inom kriminalvården och inom institutionsvården och som väntar på en snar utskrivning men som inte vet vart de ska ta vägen. De kan naturligtvis tvingas att återgå till ett missbruk eller till kriminell verksamhet därför att deras gamla nätverk finns där.

Det här visar väldigt tydligt att vi behöver nya strategier för att kunna arbeta med individen i centrum och upprätta hela kedjor som varar under väldigt lång tid.

En av de förfärliga nya statistiska uppgifterna är att tusen barn per år vräks. Att arbeta med att hitta instrument och metoder för att undvika att barn över huvud taget vräks, vilket jag tycker är en orimlighet i ett välfärdsland, är min utmaning. Och, återigen, vi behöver en ny strategi som också tar hänsyn till att hemlösheten har ändrat ansikte. Jag tycker att det är viktigt att ta in den typen av problematik när vi diskuterar den här frågan.

Anf. 61 EGON FRID (v):

Fru talman! Som jag sade inledningsvis delar jag statsrådets problembeskrivning. Det gör jag också i interpellationen till statsrådet. Jag och Vänsterpartiet har inte den här schablonbilden att den hemlöse i dag är den missbrukande mannen. Och jag förklarar i interpellationen att det handlar om barnfamiljer. Det handlar om kvinnor. Det handlar mycket om barn i barnfattigdom som drabbas av hemlösheten. Jag vill inte förstärka schablonbilden av att det är den missbrukande mannen utan snarare tvärtom visa på det breda spektrum av grupper som i dag står utan bostad och som drabbas av hemlösheten.

Sedan vill jag ändå framhålla att systemtänkande i sig inte alltid är negativt. Och de generella välfärdsreformerna, som till exempel allas rätt till bostad och att vi ska ha ett bra och effektivt bostadsbidragssystem, är ju positiva för den här gruppen människor som är i behov av bostäder.

Sedan har vi också byggt fler bostäder. Vi har fått en ökad sysselsättning som har lett till en ökad efterfrågan på bostäder, vilket tyvärr har varit negativt för de utsatta grupperna. Det har ju också haft en undanträngningseffekt för människor som har stått långt ifrån att få en bostad. Dessa behöver vi kompensera ytterligare genom att vi i våra kommuner faktiskt måste ta ett större ansvar för dem genom våra kommunala bostadsföretag men också genom att bygga fler bostäder.

Jag välkomnar en fortsatt positiv utveckling på bostadsmarknaden där det byggs för alla våra grupper i samhället. Jag välkomnar också att det kommer en bra och socialt inriktad hemlöshetsstrategi från regeringens sida som har det här helhetsgreppet, som jag också hoppas att regeringen kommer att ta i och med att både statsrådet Larsson och Odell har ansvaret för de här frågorna.

Anf. 62 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Systemtänkande behöver inte vara fel, säger Egon Frid. Jo, om systemen blir för fyrkantiga så att individerna oberoende av form inte passar in. Då har det blivit fel. Och jag tycker att det har varit utmärkande för en hel del av den förda politiken de senaste åren.

Däremot behöver vi mycket av systematiskt arbete, bra metoder, utvecklade strategier med sammanhållet tänkesätt och ett helhetsgrepp utifrån individsynpunkt. Det tycks vi vara överens om. Det är min målsättning när jag arbetar med strategin. Inom en nära framtid kommer regeringen också att presentera den. Tack så mycket för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2006/07:147 om växtförädlingens framtid i Sverige

Anf. 63 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Lennart Pettersson, Centerpartiet, har frågat mig dels vilket värde jag tillmäter den svenska förädlingens roll i ett nationellt och globalt perspektiv, dels vad jag avser att göra för att underlätta svensk växt- och skogsförädlings överlevnad och utveckling.

Svenskt och internationellt jord- och skogsbruk står inför stora förändringar och många utmaningar där de globala klimatförändringarna och den globala konkurrenskraften tillhör de största. Framtidsinriktad svensk växt- och skogsförädling kommer att ha en stor roll att spela i dessa sammanhang. Forskning och utveckling är en mycket viktig förutsättning för att kunna möta och skapa beredskap för framtiden. Staten har en roll vad gäller långsiktig och grundläggande forskning. Samtidigt är det viktigt att betona nödvändigheten av att näringen tar sitt ansvar för produktionsnära forskning.

För växtförädlingens del har förutsättningarna avsevärt förändrats. En ökad konkurrens med nya sorter från andra medlemsländer i EU har bland annat bidragit till att Svalöf Weibull Aktiebolag nyligen lagt ned delar av sin växtförädlingsverksamhet. Allt fler sorter som finns på marknaden är bäst anpassade till de klimatförhållanden som råder i de centrala delarna av EU. De medlemsstater som är belägna i EU:s ytterkanter har av ekonomiska skäl fått det svårare att upprätthålla den organisation och kompetens för sortprovning som krävs för att säkerställa att det finns sorter som passar dem. EG:s växtsortsmyndighet har bland annat därför initierat en översyn av den framtida sortprovningen inom EU. Statens jordbruksverk kommer i början av året i samma syfte att möta ansvariga myndigheter i bland annat Finland och Estland för att

diskutera utökat samarbete på området. Regeringen överväger möjligheten att inom ramen för det vidare nordisk-baltiska samarbetet ta ett liknande initiativ.

Staten har sedan länge, som ett komplement till den verksamhet som bedrivs på kommersiella villkor av näringen, stött svensk växt- och skogsträdsförädling. Staten finansierar genom Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas, tillsammans med näringen 2006–2008 ett forskningsprogram inom växtförädlingsområdet omfattande 36 miljoner kronor. Vid Sveriges lantbruksuniversitet bedrivs forskning om hur man kan öka avkastningen från våra grödor och motståndskraften mot virus-, svamp- och insektsangrepp. Skogsträdsförädlingen genomgår också förändringar, med stora globala skillnader när det gäller villkor och förutsättningar. Sveriges möjligheter att bedriva en konkurrenskraftig skogsträdsförädling utgår från ett skogsbruk med företrädesvis inhemska trädslag och relativt långa omloppstider. Branschforskningsinstitutet Skogforsk arbetar med skogsträdsförädling med finansiering från staten och näringen. Forskningen kring skogsträdsförädling finns också vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Vid Umeå Plant Science Centre, som är ett samarbete mellan Lantbruksuniversitetet och Umeå universitet, bedrivs världsledande grundforskning inom området som på sikt kommer att spela en stor roll i växtförädlingsarbetet.

Skogforsk arbetar med två stora forskningsprogram som avser mer traditionell skogsträdsförädling. Förädling nord och Förädling syd. Programmen har som huvuduppgift att ha en långsiktig och effektiv förädling av tall, gran och björk. Förädlingen bedrivs enligt en strategi som kombinerar långsiktig anpassning och genetisk förbättring med bevarad genetisk variation. Testat material finns tillgängligt för Skogforsks intressenter och uppdragsgivare vilka själva svarar för frö- och plantframställningen till sin skogsodling.

Avslutningsvis vill jag betona växtförädlingens och skogsträdsförädlingens betydelse för den framtida utvecklingen av jord- och skogsbruket. Det krävs forskning och en långsiktig anpassning och förbättring av växt- och skogsmaterialet. Det gäller bland annat att möta behovet av ett minskat kemikalieberoende och nya produkter samt att kunna möta den ökade efterfrågan på biomassa. Näringarnas betydelse för att driva på utvecklingen är som jag tidigare sagt helt avgörande. Staten kan bidra genom att initiera samarbete med andra länder och fortsätta att stödja forskning via Formas.

Anf. 64 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Först vill jag tacka jordbruksministern för svaret. Jag uppfattar det så att vi är överens om förädlingens betydelse för jord- och skogsbruket. Det känns också bra att Jordbruksverket ska ta kontakt med bland andra Finland och Estland för att diskutera ett ökat samarbete. Att regeringen dessutom överväger att bredda kontakterna till övriga baltstater gör inte saken sämre.

Jag vill dock med utgångspunkt från svaret komplettera med ytterligare några frågor. Som det mycket riktigt påpekas i svaret är de flesta sorter som finns på Europamarknaden anpassade till andra klimatzoner än dem som finns i vårt land. Om förädlingsarbetet i Sverige försvinner

blir ju effekten att avkastningen och kvaliteten här blir lägre på grund av att sorterna inte är lämpade för vårt klimat. Det är förödande ur konkurrenssynpunkt för svenskt jord- och skogsbruk.

Det finns andra länder utanför EU som har förhållanden som är likartade våra. Kanada är ett sådant exempel, och jag vet att Svalöf Weibull i många år har förädlat raps på Nya Zeeland. Stora delar av Östeuropa har också odlingsbetingelser som liknar våra.

Hur ser jordbruksministern på möjligheten att vidga ett internationellt samarbete till att även omfatta länder utanför EU?

I svaret framgår också att staten satsar en hel del resurser på forskningen, och det är ju vällovligt, lika naturligt som det är att näringen själv får bidra med insatser för att utveckla miljö och affärsmöjligheter. Men det som svaret beskriver tyder också på att vi som ett relativt litet land splittrar resurserna i stället för att samordna dem. Det tyder också på att vi satsar mer på grundforskning och mindre på den tillämpade forskningen och kontakterna med näringslivet.

Hur ser jordbruksministern på en ökad samordning av våra gemensamma forskningsresurser?

Anf. 65 CHRISTIN HAGBERG (s):

Fru talman! Jag får tacka interpellanten för interpellationen och jordbruksministern för svaret. Vi är väl ganska överens över partierna om vad som görs i det här. Men lite grann mer kring framtiden saknar jag. Det nämns flera gånger i svaret om klimatförändringarna, vilka naturligtvis leder till att södra Europa kommer att få problem. Vi kommer eventuellt att få det lite varmare vilket gör att förädling i södra delarna av Sverige kan öka i konkurrensen med till exempel Tyskland och Frankrike som är de stora när det gäller spannmål och oljeväxter. Jag saknar lite grann hur man tänker i de här banorna. Det är ändå så att vi har ett annat klimat. Vi har också förädling i Norrland just på grund av klimatskillnaderna inom landet. Vi har statliga resurser för att kunna bedriva förädling i de norra delarna.

En annan del jag saknar gäller en fråga som jag vet att man inte heller är riktigt överens om inom den nuvarande regeringen, nämligen användningen av genteknik och GMO. Jag anser att det tillhör framtiden att man använder sig av den teknik som finns tillgänglig. Detta är ett område där Sverige och Europa har stått tillbaka eftersom man inte kunnat enas om olika överenskommelser och sedermera inte heller om tillämpningen. Ett exempel är Kanada, som nämndes här tidigare. På vartannat fält som var besått med raps och rybs i början av 90-talet kom sorten från Sverige, det vill säga från svensk förädling. Sedan gjorde gentekniken sitt intåg, och eftersom Sverige inte kunde vara med när det tåget gick minskade vår andel, så att säga, av sådda oljeväxter i Kanada mycket kraftigt. Detta är naturligtvis ett problem för branschen.

Det här är en stor fråga. Jag vet att den är kontroversiell, men man måste börja fundera över den: Vad kan vi använda tekniken till? Det är ju oftast inte tekniken vi debatterar utan användningen av den.

En annan fråga som nämnts lite grann här är energiomställningen. Det som berör växtförädlingen är naturligtvis hur våra tillgångar i form av mark ska användas i framtiden i Sverige. Ska vi använda dem för att producera mat eller för att producera energi? Jag menar att i åtminstone

de södra delarna av Sverige ska huvuddelen användas till att producera mat eftersom vi har ett mycket bra jordbruk i Sverige där vi använder väldigt lite bekämpningsmedel och så vidare.

Jag skulle alltså vilja höra lite mer från jordbruksministern när det gäller gentekniken och energiomställningen kopplat till växtförädlingen.

Anf. 66 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! I likhet med övriga talare här i kväll tycker jag, vilket jag inte sade i mitt inledningsanförande och mitt svar på interpellationen, att den här frågan är viktig. Den är viktig för Sverige; den är viktig för de näringar den berör.

Låt oss konstatera lite hur det var tidigare innan vi diskuterar framtiden. Sverige har varit ett föregångsland på detta område över och genom tiden. Som ledamöterna väl känner till har stora förändringar skett som beror på ett antal olika saker. Den kanske mest avgörande förändringen skedde i samband med att vi först avreglerade jordbrukspolitiken i vårt land och därefter gick med i den europeiska unionen. Detta möjliggjorde en del förändringar för statens del. I dag kan vi använda de tillgängliga resurserna på detta område på samma sätt som staten gör på väldigt många andra områden, nämligen till att stötta den grundläggande forskningen. Precis som jag sade i mitt förra anförande får då näringen ta ansvaret för den vidare forskningen och utvecklingen på detta område på samma sätt som det är på jättemånga andra områden.

Vi har alltså i huvudsak inriktat vår politik mot detta under senare år. Det är inget nytt för den här regeringen, utan så var det även under den tidigare. Därtill kan läggas att statens bidrag till dessa områden har skett i form av program av olika slag där staten och näringen ofta har hjälpts åt.

Vad beträffar det internationella samarbetet, som också var uppe i debatten, vill jag påpeka att vi enligt min mening är föregångare när det gäller att ta internationella kontakter. Det beror säkert på att vi har den kulturen i vårt land, men det beror också på att vi i sammanhanget är förhållandevis små. Vi har byggt upp ett kontaktnät över världen, både från statens och det övriga samhället sida och från företagets sida, på ett sätt som gör att vi ändå, tycker jag, kan se framtiden an med tillförsikt.

Detta har resulterat i att vi till exempel har en nordisk genbank, vilket kan vara en värdefull resurs den gång man vill gå tillbaka och hämta en gen som inte längre finns i kommersiell odling. Vi har också skapat mötesplatser mellan de nordiska länderna för att främja och förbättra försörjningen av lämpligt skogsodlingsmaterial. Vi har skapat mötesplatser för forskning och praktik och för att förmedla kunskap, utbildning och erfarenheter mellan människor och organisationer.

Avslutningsvis i detta inlägg vill jag ta upp frågeställningen kring GMO. Sverige har tillämpat och ska fortsatt tillämpa den så kallade försiktighetsprincipen. Vi ska inte sprida växtmaterial som vi inte vet vad det leder till, utan vi ska hela tiden kunna gå tillbaka. Det är den position som Sverige har haft och fortsättningsvis kommer att ha i de här sammanhangen.

Anf. 67 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! I interpellationen har jag inte berört avelsarbetet med våra husdjur, men jag vill ändå upplysa om att när jag var hemma nu i

helgen fick jag beskedet att Sveriges Svincenter i Svalöv kommer att läggas ned. Det innebär att ytterligare en pusselbit inom forskningsområdet jordbruk försvinner från landet. Det har i högsta grad bäring på växtförädlingen eftersom denna i huvudsak har varit fokuserad på foderutveckling. En bra foderråvara påverkar självklart animalieproduktionen.

Jag är allvarligt bekymrad över vad som händer med svenskt jord- och skogsbruk om forskningen försvinner och vill gärna se någon form av helhetsgrepp, att alla berörda parter bidrar till probleminventering och lösningar så att vi även framöver ska kunna ligga i framkant när det gäller bioteknik och i synnerhet bioenergi. Vi har ju ett internationellt sett gott anseende just på bioenergisidan och känner att här finns en potential med ett bra affärskoncept som vi kan driva i framtiden. Bristande samordning får inte äventyra det svenska jordbrukets framtid.

En annan fråga som också berör växtförädlingen är upphovsmannarätten och möjligheten att säkerställa royaltyer till de företag som tar fram nya sorter. Vi vet att det är svårt att få in licensavgifter från ett antal brukare i länder som inte har byggt upp system och regelverk för detta, och det är klart att det påverkar lönsamheten i de svenska forskningsföretagen. Är detta en fråga som diskuteras på den internationella arenan?

Anf. 68 CHRISTIN HAGBERG (s):

Fru talman! Den problemanalys som interpellanten Lennart Pettersson gör är mycket intressant. Detta är en fråga som regeringen naturligtvis måste ta till sig. Vi har ju ändå en ambition att vara rädda om vårt öppna odlade landskap i Sverige, och då krävs det att vi lägger ned lite jobb på att bibehålla det på ett bra sätt.

Sedan gällde det gentekniken. Visst, försiktighetsprincipen ska naturligtvis gälla, och det gör den också. Men jag tycker ändå att det är viktigt att lyfta fram detta när man pratar om växtförädling. Växtförädling har ju ändå på det sättet en begränsande spridning, så att säga, och kan och kommer att bli en viktig del i att använda sig av denna teknik både för att framställa energi och för att framställa mat. Vi kan komma till rätta med eller minska bekämpningsmedelsanvändningen.

Vi vet att det i en del av de grödor som vi använder till energiframställning ganska utbrett fortfarande finns olika sorters insekter och sådant man behöver komma till rätta med för att minska bekämpningsmedelsanvändningen i den delen. Gentekniken kopplad till konventionell växtförädling är ju oerhört viktig. Och jag tycker att det är vällovligt att lyfta fram även den tekniken.

Jag vill avsluta med att några dagar i förväg passa på och gratulera jordbruksministern som fyller jämnt på torsdag.

Anf. 69 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Tack för vänligheten!

Organisationen kring det vi diskuterar nu, nämligen växtförädling, vet jag för närvarande diskuteras internt inom Sveriges lantbruksuniversitet. Ett mål som universitetet har är att man i Alnarp ska etablera ett ledande centrum för växtförädlingsforskning och därtill knutna aktiviteter för norra Europa. I detta ingår bland annat växtförädling och framställning av nya växtsorter för näringen och samhället samt förstås sortprovning.

Den här diskussionen är på intet sätt avslutad, men vad jag särskilt vill poängtera i den här debatten är att ska detta bli verklighet förutsätter jag att samhället och näringen kan hjälpas åt. Annars kommer inte detta att bli verklighet, vilket jag tror att både jag och interpellanten liksom meddebattören vill att det ska bli.

I sammanhanget vill jag igen poängtera att min inställning är att samhället i all huvudsak har att ansvara för relevant grundforskning och därtill för forskarutbildning. Neringen får ta det andra ansvaret. På de här premisserna hoppas jag att vi tillsammans ska kunna göra någonting bra på det här området.

Låt mig också tala om, så att inte det ska vara obesvarat, att samhället i dag lägger förhållandevis, i mitt tycke, stora pengar på detta. Man har från universitetets sida beräknat att deras samlade kostnader är i storleksordningen 80 miljoner kronor. Jag tycker att det är väldigt mycket pengar.

Även på den skogliga sidan förekommer det här samarbetet mellan samhället och näringen, vilket det finns skäl att poängtera. Där är summan förvisso inte lika stor, men en ansevärd peng går ändå från samhällets sida för att upprätthålla den här näringen och forskningen på ett för samhället bra sätt.

Vad gäller frågeställningen om licensiering kan man konstatera att förädlingen av växtsorter tar lång tid och att det är dyrt. De senaste 20 årens facit visar ju att vi har fått en koncentration till färre och större växtförädlingsföretag. Mycket av den egentliga växtförädlingen görs av en handfull mycket stora transnationella växtförädlingsföretag, även om det självklart finns undantag.

Samtidigt tycker jag att man kan peka på att utvecklingen är att licensiering av sorter till lokala aktörer blir vanligare. Det visar all statistik. De lokala företagen, aktörerna, kan då antingen välja det som passar den egna marknaden bäst eller korsa det inköpta och inlicensierade materialet med egna sorter.

Anf. 70 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Jag vill säga tack så mycket för de positiva öppningarna när det gäller Alnarp. Det är i alla fall ny information för mig att detta är på gång, och det känns positivt. Man kan säga att det tangerar de andra tankegångar jag har delgett er här, nämligen om samordning och resurser.

80 miljoner är oerhört mycket pengar. Men BASF som äger Svalöv-Weibull tror jag har en egen forskningsbudget på ungefär 500 miljoner, bara det företaget. Därför är det så oerhört viktigt att vi använder våra resurser på ett effektivt sätt, oavsett om det är offentliga medel eller pengar från näringslivet, så att vi får ut bästa möjliga resultat.

Likaså är vi överens om att man självklart inte kan kräva att staten ska gå in och fixa själva spetsforskningen åt enskilda företag. Men man ska kunna lägga den på sådan nivå att det finns möjligheter för en affärsutveckling i nästa steg.

Jag vill tacka så mycket för svaret och känner att här finns möjligheter att utveckla detta under de närmaste åren, självklart i stor utsträckning med Alnarp som grund.

I övrigt vill jag också instämma i gratulationen. Jag har ingen möjlighet att dyka upp om några dagar, så det får bli i dag i stället.

Anf. 71 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag vill också tacka för den intressanta och viktiga debatten. Det är en viktig sak att arbeta vidare med för Sverige och för de berörda näringarna.

Jag tror att vi i den här debatten har funnit ett par ledord, nämligen att vi måste samordna resurser. Vi måste samordna mellan företag så att vi inte spiller resurser. Jag tror också att vi måste samarbeta mellan stat och näringsliv, men också samarbeta nationer och företag emellan. Då tror jag att man kan få det vi alla önskar, nämligen en utveckling av den marknad som Sverige har haft och varit framgångsrik på. Jag hoppas att vi tillsammans ska kunna göra det så att vi når de nya mål som vi alla är intresserade av att nå.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2006/07:148 om åtgärder mot import av illegalt avverkat timmer

Anf. 72 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Per Bolund har frågat mig hur jag avser att verka för att staten genom offentlig upphandling inte bidrar till skogsskövling genom att köpa in illegalt avverkat timmer. Han har också frågat mig hur regeringen ställer sig till ett eventuellt förslag från EU-kommissionen om förbud mot försäljning av importerat illegalt avverkat timmer och illegala träprodukter och om jag kommer att verka aktivt inom EU för en sådan lagstiftning.

Låt mig börja med att säga att jag till fullo delar Per Bolunds oro för de illegala skogsavverkningar som pågår, framför allt i u-länderna, och de negativa effekter som detta medför på miljön och ursprungsbefolkningar samt relaterade ekonomiska förluster för producentländer och seriösa företag. Allt virke som förbrukas i svensk industri och av svenska konsumenter ska självklart komma från lagliga avverkningar, oavsett om ursprunget är svenska eller utländska skogar.

Basen för ett trovärdigt och lagligt skogsbruk är att producentlandet har en fungerande lagstiftning, en trovärdig skogsmyndighet utan korruption och en tydligt definierad äganderätt till skogsresursen. Tyvärr är dessa kriterier inte uppfyllda i många länder. Jag anser därför att den mest effektiva åtgärden är stöd till producentländer för att bygga upp effektiva skogliga institutioner som verkar inom hela skogsbruket. Man ska inte heller glömma den privata sektorns åtgärder. En ökad miljömedvetenhet bland konsumenter har lett till en växande andel miljöcertifierat skogsbruk, större användning av miljömärkningssystem och att allt fler skogsbolag utvecklar egna system för att spåra sina råvaruflöden.

Offentlig upphandling kan vara ett kraftfullt instrument för att göra det svårare att sälja produkter som är producerade i strid mot gällande lagstiftning. Det generella regelverket innebär att allt som upphandlas

offentligt ska vara lagligt producerat. Frågan här är snarare vilka krav man kan ställa på att den som säljer skogsprodukter kan visa att virket har blivit lagligt avverkat.

Flera länder inom EU, till exempel Danmark och Storbritannien, har infört olika typer av kravspecifikationer vid offentlig upphandling av skogsprodukter, som inkluderar att säljaren ska kunna visa att produkterna kommer från lagligt skogsbruk. Regeringen bereder för närvarande möjligheterna till en svensk motsvarighet. Det är viktigt att sådana kravspecifikationer utarbetas så att man inte samtidigt diskriminerar olika leverantörer, till exempel på grund av produktens ursprungsland eller företagets storlek.

EU arbetar sedan 2005 med att skapa bilaterala avtal med producentländer för att reducera förekomsten av illegala avverkningar. Producentlandet förbinder sig att med stöd från EU införa ett system med exportlicenser för lagligt avverkade skogsprodukter. Virke och sågade träprodukter som exporteras från ett partnerland till EU måste åtföljas av en exportlicens för att få inträde till EU. Förhoppningen är att en första överenskommelse kan nås med Malaysia under 2007 och att licenssystemet ska börja fungera om ytterligare ett eller några år.

EU-kommissionen har fått uppdraget att analysera och utveckla ytterligare åtgärder för att minska illegala avverkningar. Kommissionen har ännu inte presenterat några förslag, och det finns därför inte heller något konkret förslag om förbud av import till EU av illegalt avverkat virke för regeringen att ta ställning till i dagsläget.

Det finns dock frågetecken kring en sådan unilateral lagstiftningsåtgärd. Det är producentlandets lagstiftning som avgör vad som är lagligt eller inte. Därmed måste EU-myndigheter samarbeta med producentländernas svaga och ofta korrupta myndigheter för att visa att virket är olagligt, vilket har visat sig vara mycket svårt.

Ett alternativ skulle vara att lägga bevisbördan på det företag som importerar skogsprodukter att visa att virket är lagligt avverkat. Det skulle öka kostnaden ytterligare för företag som följer lagstiftningen och således innebära ytterligare incitament till korruption och leda till ändrade handelsflöden till marknader med lägre krav.

Regeringen deltar aktivt i det arbete som görs inom EU, och jag hoppas att EU-kommissionens arbete kan leda till förslag på ytterligare åtgärder som på ett effektivt sätt motverkar illegala avverkningar.

Anf. 73 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret. Precis som jordbruksministern så värtaligt beskriver är illegal avverkning av skog ett stort hot mot den biologiska mångfalden i världen. Redan i dag beräknas det att 80 % av världens urskogar är förstörda eller kraftigt påverkade av människan. Den illegala avverkningen står för en väldigt stor del av den skogsproduktion som kommer från vissa länder och påverkar därför även den resterande urskogen.

Den illegala avverkningen tar inte hänsyn till några naturvärden eller reservatsgränser. Inte heller respekteras urbefolkningars levnadsutrymmen eller de stora sociala värden som världens urskogar har. Illegala avverkningar skapar också mycket stor miljöförstörrelse och föröder ekosystem som aldrig kan återställas, eftersom jorden snabbt eroderas bort

efter avverkning. Dessutom beräknas illegal avverkning kosta utvecklingsländerna ungefär 100–150 miljarder kronor i uteblivna intäkter varje år.

Jag välkomnar ministerns engagemang. Men när det gäller vilka åtgärder som regeringen är beredd att vidta för att minska den illegala avverkningen i världen är jordbruksministern betydligt mer försiktig i sina ordval. På den fråga jag ställer om statliga inköp av illegalt avverkad skog anger ministern att man bereder möjligheterna att ställa krav vid offentlig upphandling. Det behöver preciseras vad det innebär.

Är det ministerns ambition att tydliga regler om att inte köpa illegalt importerat timmer ska slås fast? När kan en sådan kravspecifikation i så fall vara framme, och ungefär vilka krav kommer man att ställa vid offentlig upphandling?

Vad gäller regeringens hållning inom EU är svaret tyvärr ännu mer försiktigt. Jordbruksministern ifrågasätter värdet av en lagstiftning med hänvisning till att producentländernas regeringar kan vara svaga och korrupta. Det tycker jag låter som ett oroande eko från den förra regeringens hållning i frågan om illegalt avverkad skog.

Den förra regeringens agerande blockerade EU-initiativ, vilket var mycket beklagligt. Självklart vill jag hävda att en EU-lagstiftning bara är första steget. Det krävs många åtgärder utöver det för att se till att bara lagligt och hållbart avverkad skog köps in.

Framför allt måste självklart kontrollmekanismerna förbättras. Det står inte alls i motsats till en lagstiftning. Snarare är det så att de två åtgärderna kompletterar varandra.

De bilaterala avtal som ministern tar upp i svaret löper mycket stor risk att bli ett stort slag i luften, eftersom illegalt virke då kan slussas via ett tredje land och gå in till EU den vägen.

Den fråga som här måste ställas är om det inte trots allt är bättre att ha en process och att ställa tydliga krav på att virket ska vara lagligt producerat än att inte ha något regelverk alls, som vi har i dag.

Ministern svarar att regeringen aktivt ska delta i arbetet inom EU. Men tyvärr är det inte tydligt vilken linje Sverige kommer att driva inom EU. Jag hoppas därför att jordbruksministern här och nu kan lugna mig och ge tydliga besked om regeringens hållning.

Kommer regeringen på EU-nivå att verka för ett förbud mot import av illegalt avverkat timmer?

Kommer regeringen att ge tydliga direktiv till de statliga myndigheterna att de enbart ska köpa in virke där det är certifierat att det kommer från lagligt skogsbruk?

Kommer jordbruksministern att på ministerråd i EU argumentera för, och framför allt att rösta för, ett förbud mot import av illegalt avverkat timmer när ett sådant förslag presenteras?

Anf. 74 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! På framställda frågeställningar om jag kommer att verka för någonting skulle jag kunna svara mycket enkelt. Jag ska inte göra det, utan jag ska utveckla mitt svar lite grann. Det enkla svaret skulle kunna vara: Eftersom det inte finns något förslag att ta ställning till går det inte att svara på frågan. Jag måste svara utifrån underbyggda förslag och ingenting annat.

Trots detta säger jag att regeringen för närvarande tittar på behovet och möjligheterna att få fram riktlinjer för offentlig upphandling av träprodukter. Jag kan i dag inte säga när eller om vi kan tänkas få fram ett sådant förslag. Samtidigt vill jag än en gång påpeka att det inom EU pågår ett arbete och ett utökat samarbete för att få fram en handlingsplan om hur frågan om offentlig upphandling av skogsprodukter ska hanteras.

Det är många frågor som ska vägas in. Det finns några viktiga principer som jag och regeringen inte tycker att vi kan ge avkall på. Till exempel får sådana riktlinjer inte snedvrیدا konkurrensen genom att vissa företag diskrimineras i jämförelse med andra. De ska vara enkla att förstå, och de ska vara enkla att rätta sig efter. De ska dessutom vara så anordnade att både det stora och det lilla företaget kan använda sig av samma regelsystem, och vi ska inte skapa onödig byråkrati.

Låt mig också i sammanhanget apropå frågeställningarna påpeka att Sverige bidrar aktivt till att få i gång ett hållbart skogsbruk. Bland annat bidrar vi genom Sida i de länder där Sida är verksamt. I till exempel Ryssland bedriver Sida tillsammans med Skogsstyrelsen ett flerårigt program med en totalbudget på nästan 50 miljoner kronor, vilket är mycket pengar, för att utveckla kompetensen och funktionen inom de ryska skogsmyndigheterna.

Sverige var tidigare mycket aktivt i uppbyggandet av de skogliga myndigheterna i de baltiska staterna. Samarbetet har fortsatt. För tillfället ligger fokus på att öka informationsutbytet kring handel med skogsråvara inom Östersjöområdet. Sverige deltar också aktivt i arbetet och finansierar delar av Europe and North Asia Forest Law Enforcement and Governance.

Det gäller frågor om olagliga avverkningar. Processen ledde faktiskt någonstans, för en gångs skull, kan jag nästan säga. Den ledde till en ministerdeklaration. Det tycker jag är bra. Det inkluderade inte bara de europeiska länderna. I deklarationen inkluderades även de stora länderna i sammanhanget, nämligen Ryssland och Kina.

Låt mig också slutligen påpeka att de internationella miljörörelserna var djupt involverade i processen och bidrog med mycket positivt arbete.

Anf. 75 PER BOLUND (mp):

Fru talman! De kriterier som jordbruksministern ställer upp för en väl fungerande lagstiftning är att den ska vara konkurrensneutral och så vidare. Det är utmärkta krav, och dem ställer jag mig gärna bakom. Det är just den linjen som Sverige kraftfullt borde driva inom EU så att man ser till att det blir en bra lagstiftning som kommer på plats. Man borde inte ställa sig vid sidan av processen, och man borde framför allt inte motarbeta den som den tidigare regeringen gjorde.

Det besked jag vill ha av jordbruksministern är att man kommer att stödja och påverka den här processen på ett positivt sätt med syfte att få till stånd en väl fungerande lagstiftning. Jag tycker inte att jag har fått det svaret än.

Det är just konkurrensneutraliteten och möjligheterna för företag som vill följa en lagstiftning och få en hållbar utveckling i jordens skogar som industrin ställer sig bakom. Det är det som de efterfrågar.

Det finns ett *industry statement* som ingår i processen FLEGT inom EU. Coop, Ica, Ikea, Kinnarps och Skanska, mycket stora företag på tim-

mermarknaden i Sverige, har ställt sig bakom det här just för att de vill ha möjligheter att handla på lika villkor som konkurrenter som i dag importerar illegalt, och därmed kunna hålla lägre priser. De företag som vill ha en etisk marknad hamnar i dag i underläge. Det är först med en fungerande EU-lagstiftning som de kan börja konkurrera på lika villkor.

Det här är ett utmärkt fall där både miljörelsen och industrin är på precis samma linje. Därför måste också den svenska regeringen driva den linjen aktivt inom EU. Jag hoppas att jag kan få besked från jordbruksministern att han kommer att driva på för en väl fungerande lagstiftning inom EU som förbjuder import av illegalt avverkat timmer.

Jag tycker att jordbruksministern, även om han enligt sig själv har svårt att tala för regeringens räkning, borde kunna ge några besked om sin personliga hållning. Med tanke på att ministern tillhör ett parti som åtminstone tidigare i sin historia velat hålla miljöfanan mycket högt, borde han kunna redovisa sitt engagemang mot den storskaliga miljöförstöring som pågår i denna sekund i oerhört värdefulla regnskogar och urskogar på andra sidan jordklotet.

Jag har tittat lite grann på nätet för att se Centerpartiets hållning i frågan, till exempel i Centerpartiets gröna manifest från augusti 2006. Där står det att man vill stärka miljöarbetet inom EU. Inom bindande överstatliga beslut har EU varit pådrivande för skärpta miljökrav. Genom en ytterligare höjd ambitionsnivå kan EU utvecklas till världens bästa miljöorganisation.

Anser jordbruksministern att Centerpartiet har rätt i inställningen att EU ska driva på för skärpta miljökrav? I så fall borde han också aktivt stödja tankarna på ett förbud mot import av illegalt avverkat timmer till EU. Anser jordbruksministern att idén med ett sådant förbud är bra?

När det gäller offentlig upphandling skriver Centerpartiet i sin globaliseringsrapport *En värld av möjligheter*: Det ställs inga krav på att den offentliga upphandlingen ska ta hänsyn till miljön, arbetsmiljön i producentlandet eller mänskliga rättigheter. Centerpartiet vill att stat, landsting och kommuner ska ha tydliga etiska och miljömässiga riktlinjer för sin upphandling.

Här är partiet väldigt tydligt. Det här borde jordbruksministern kunna ställa sig bakom, tycker man, så att han verkligen förverkligar Centerpartiets vision i den här frågan nu när han faktiskt har beslutsmakten. Då är frågan: Kommer du att införa riktlinjer som kräver att timmer som köps in till statliga myndigheter ska vara certifierat att det är lagligt avverkat?

Anf. 76 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig först återigen konstatera att det i dagsläget inte finns något förslag att ta ställning till. Därför är en del av interpellantens frågeställning irrelevant i sammanhanget.

Låt mig också konstatera att mitt engagemang i frågan är stort. Jag deltog så sent som för 14 dagar sedan i en stor internationell konferens i Paris där många av världens ledande länder på trä- och skogsområdet deltog. Vi diskuterade framkomliga vägar för att få bort det problem som jag måste hålla med interpellanten om är ett problem, och som vi ska göra vad vi kan för att råda bot på. En del i detta består i att vi hjälper andra länder att skapa lagliga myndigheter som kan avgöra huruvida en avverkning är laglig eller inte. Vi kan inte, för att ta ett närliggande ex-

empel, avgöra om en skog i Norge ska avverkas eller inte, utan Norge måste ha en lagstiftning som gör att de kan avgöra om denna skog ska få avverkas eller ej. På samma sätt skulle vi inte vara intresserade av att normmännen bestämde över vilka skogar som skulle få avverkas i Sverige. Därför är detta grundläggande arbete så fundamentalt och viktigt.

Som svar på den hypotetiska frågan hur regeringen kommer att ställa sig om vi skulle få ett förslag om förbud mot import av illegalt avverkat timmer säger jag igen att det är viktigt att vi inte försvårar verksamheten för seriösa företag som följer lagstiftningen. Vi kommer självklart att analysera alla framtida förslag från kommissionen för att se hur de kan tänkas fungera i praktiken.

Låt mig också påpeka i den här debatten att EU-kommissionen för tillfället har ett offentligt samråd via Internet, där vem som helst kan gå in och ge sin syn på möjligheten till ytterligare åtgärder. Jag är alldeles övertygad om att kommissionen kommer att använda sig av det material som kommer in på det här sättet för att nå fram till ett bra resultat i sina förslag som man presenterar för medlemsländerna.

Vi är alltså från svensk sida och från den nuvarande regeringens sida en del av den process som pågår. Mitt engagemang, som kanske märks av mitt engagemang i talarstolen, är stort i den här frågan. Men vi måste ju följa de internationella rättsliga principerna, vilket innebär att varje land självt beslutar om sin inhemska lagstiftning. Det kan och ska inte ske någon annanstans.

Anf. 77 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Nej, självklart ska vi inte bestämma vad andra länder bedömer är laglig avverkning eller inte. Men problemet med den enormt stora import av illegalt avverkat timmer som sker inom EU i dag är att den försvårar för länderna att ha en lagstiftning som fungerar och att få en kontrollorganisation. Genom den illegala importen suger vi ut resurser från utvecklingsländerna som till exempel skulle användas för att bygga upp en fungerande statlig organisation för att kontrollera bland annat avverkning. Jag kan inte se att de sakerna står emot varandra.

Jag tror att vi kan vara överens om att det behövs bra kontrollmekanismer i alla de länder som Europa handlar med. En lagstiftning på EU-nivå, där EU-länderna tillsammans bestämmer att all import av skogsprodukter till EU ska ske med enbart lagligt avverkat timmer och att det ska vara certifierat, att man ska ha ett tydligt papper på att timret är lagligt, står inte i motsatsställning till att man har kontrollmekanismer i de enskilda länderna. Det är snarare tvärtom; de processerna förstärker och underlättar för varandra.

Det är bra att vi är överens om att det finns ett stort problem, men jag tycker inte att jag får något riktigt tydligt besked om vilka åtgärder som ministern tycker att man ska vidta. Anser jordbruksministern att det behövs någon form av lagstiftning på EU-nivå över huvud taget, oavsett vilket förslag kommissionen kommer med, för att begränsa importen av illegalt timmer till Europa?

Anf. 78 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Tack för interpellationen. Det är en viktig sak som vi har diskuterat. Och jag upprepar i mitt slutanförande det som för mig är av

största vikt, nämligen att basen för ett trovärdigt system är att producentländerna har en fungerande lagstiftning, en trovärdig skogsmyndighet som inte är korrumpad och en tydlig äganderätt till skogsresursen. Tyvärr är inte förhållandet så i många av de stora producentländerna.

Jag anser återigen att den viktigaste och mest effektiva åtgärd som vi kan vidta är att ge stöd till producentländerna för att bygga upp effektiva skogliga institutioner som verkar för hela skogsbruket.

På frågan om vi ska ha överenskommelser inom den europeiska unionen om hur vi ska hantera de här sakerna är mitt svar: Ja, det ska vi ha. Eftersom vi har ett frihandelsområde och ska samverka med varandra och göra det genom den fria rörligheten, är det viktigt att vi har lika regelsystem så att det inte blir så, som ibland har inträffat, att man använder ett land därför att lagstiftningen där är annorlunda, sämre eller bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2006/07:163 om konsekvenser av nya bestämmelser för ålfisket

Anf. 79 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jeppe Johnsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att ge de svenska yrkesfiskarna möjlighet att även i framtiden fiska ål som komplement till det övriga fisket.

Den viktigaste åtgärden för att ge de svenska yrkesfiskarna möjlighet att fiska ål även i framtiden är att förbättra den biologiska resurssituationen, det vill säga att det finns tillräckligt med ål att fiska. I dag minskar rekryteringen av ål fortfarande och arten är i en mycket allvarlig situation.

Inom den gemensamma fiskeripolitiken har den allvarliga biologiska situationen för ålen uppmärksammas, och kommissionen har presenterat ett förslag till rådsförordning om åtgärder för återhämtning av det europeiska ålbeståndet. Förslaget innebär bland annat att en större andel vuxen ål ska kunna vandra ut från sötvattens- och kustområdena i Europa för att reproducera sig i Sargassohavet. För att uppnå detta ska alla medlemsstater utforma nationella planer. Det är viktigt att Sverige och övriga länder inom gemenskapen arbetar för att tillräckligt kraftfulla åtgärder för att rädda ålen snarast införs. Vidtar man inga åtgärder kommer ålen sannolikt att utrotas, och därmed försvinner även fisket.

När den biologiska situationen för en fiskart är så allvarlig som för ålen innebär åtgärder för att försöka rädda den oundvikligen restriktioner i fisket. Det är dock mycket viktigt att även åtgärda andra faktorer som påverkar ålens överlevnad, till exempel minskad åldödlighet i fasta kraftverksinstallationer som turbiner och pumpar. Då det gäller ett och samma europeiska ålbestånd är det särskilt viktigt att också åtgärder vidtas på europeisk nivå.

I Sverige har Fiskeriverket det övergripande ansvaret för att utfärda föreskrifter för fiskets förvaltning. Fiskeriverket bedömer att situationen är så allvarlig att ett generellt förbud mot ålfiske har utfärdats med möjlighet till särskilda tillstånd för de yrkesfiskare som är mest beroende av ålfisket. Systemet med särskilda tillstånd för ålfiske gör också att Fiske-

riverket får ett verktyg att snabbt reglera fisket ytterligare när EU:s kommande bestämmelser så kräver.

Även andra initiativ och åtgärder som kan vara av betydelse för ålens situation tas fram. På svenskt initiativ har inom Citeskonventionen, konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter, givits förslag för att främst försöka begränsa den omfattande handeln med europeisk ål för direkt konsumtion och vidare odling i tredjeland så att artens överlevnad inte äventyras.

Dammar och vattenkraftverk utgör såväl vandringshinder för uppväxande ålyngel som en orsak till dödligheten hos utvandrande blankål. Åtgärder för att minska problemet kan kräva att vattendomar ändras. Uppdrag har även givits till Kammarkollegiet och Fiskeriverket att redovisa hur den hittillsvarande verksamheten med omprövning och tillsyn av vattendomar har bedrivits och föreslå hur denna verksamhet kan utökas och effektiviseras. Uppdraget redovisas under våren 2007. Vidare har vi haft möte med bland annat kraftindustrin, yrkesfiskare och sportfiskare om hur situationen för ålen kan förbättras.

Sammanfattningsvis vidtar regeringen ett antal åtgärder för att säkra ålbeståndets fortlevnad så att ålfiske ska kunna bedrivas även i framtiden.

Anf. 80 JEPPE JOHNSON (m):

Fru talman! Inledningsvis vill jag tacka jordbruksministern för svaret. I många sammanhang säger vi ju att vi värnar om och satsar på det småskaliga och kustnära fisket. Fisket efter ål är just ett sådant fiske. Ska vi ha kvar det här fisket måste den enskilde fiskaren kunna variera sitt fiske efter årstiden och efter tillgång till olika fiskarter. Många av våra fiskare som bedriver småskaligt kustnära fiske kommer att drabbas mycket hårt av den här nya regeln att bara den som har fiskat 400 kilo året innan får fortsätta fiska ål.

Det har alltid varit ett komplement att man fiskar på olika arter – ål, lax, torsk, sill och piggvar – allteftersom året och väderleken tillåter. De nu föreslagna reglerna kommer att kunna slå mycket hårt mot en del av dessa fiskare. Det hade varit mycket rimligare att man, i de fall där man har yrkesfiskelicens, fick fortsätta att fiska.

Fru talman! Jag bor i fiskeläget Hörvik på Listerlandet i Blekinge. Det ligger i västra Blekinge. Det var faktiskt ålafisket som fick människor att flytta till detta samhälle för ungefär 200 år sedan. Ålen är ju en mystisk fisk. Vi känner inte riktigt till hur den uppför sig. Alla dess hemligheter är inte uppenbara för oss människor. Vi vet inte riktigt hur den fortplantar sig och hur den vandrar. Men under den gångna hösten har tillgången till ål nere hos oss faktiskt legat på rekordnivåer. Det var samma sak förra året. Det är mer än tio år sedan, en del hävdar 50 år, som vi fick så mycket ål. Därför känns det lite främmande när man läser ett TT-telegram som basunerar ut följande: ”Ålen är numera så sällsynt att den riskerar att utrotas, och grundprincipen är att ålfiske skall helt förbjudas.” Det kunde man läsa i en av lokaltidningarna, och det var hämtat från Svenska naturskyddsföreningens hemsida.

Nu vet jag, fru talman, att den ål som man fångar i dag kom in till Östersjön för 15–20 år sedan. Jag tar därför inte dagens ålfångster till intäkt för att det inte är fara å färde. Det handlar naturligtvis om hur mycket glasål som kommer in till Östersjön i dag och hur mycket glasål som vi

planterar in. Glasål är ju ynglen som kläcks nere i Sargassohavet. De förs med strömmarna till Europa för att här bli vuxna ålar.

Fru talman! År 2005 minskade man drastiskt utsättningen av glasål, en åtgärd som jag inte tyckte var rimlig. Man halverade anslagen. Det var inte denna jordbruksminister som satt vid rodret då. I så fall tror jag inte att det hade inträffat. Man halverade ungefär anslagen, och samtidigt ökade priset. Ungefär en fjärdedel, har jag räknat ut, planterade man ut det året. Det är naturligtvis helt fel att göra på det viset. I Sydeuropa fångar man glasål. Man konsumerar och exporterar till Kina. Det vore mycket bättre om den här glasålen fick simma till Östersjön och där bli vuxen ål. Vi är ju medlemmar i samma EU, och det är rimligt att man i stället sätter in insatserna på att reducera den glasål man fångar. Visserligen får man bra pris för den – men nog vill vi ha vuxen ål i stället för att ta död på den på yngelstadiet!

Vi har ju fått en ny regering, och den anser jag vara positiv för vårt fiske och våra fiskare. Jag utgår från att ministern och alliansregeringen kommer att föra en aktiv fiskepolitik i EU, inte bara lägga sig platt, och där verkligen driva ålfrågan.

Fru talman! Jag skulle till slut vilja ställa en fråga i detta första anförande. Är ministern beredd att arbeta för att den glasål som kommer till Europa i större utsträckning får växa till fullvuxen ål och att fångad glasål i större utsträckning används till utsättning i stället för att ätas upp och exporteras till Kina? Det är mängden glasål i Östersjön som avgör hur mycket ål som simmar ut och hur mycket vi kan fånga. Det är där man ska sätta in stöten om man vill ha vuxen ål som sedan kan föröka sig.

Anf. 81 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Det finns naturligtvis många orsaker till att ålen har blivit mer sällsynt. Det kan bero på miljögifter. Det kan bero på hårt fiske i många länder. Det kan bero på att Golfströmmen har försvagats. Det är självklart att något måste göras så att vi får tillgång till ål framöver, men det ålfiskeförbud som nu aviseras slår inte rättvist. Det drabbar dem som bor och arbetar i kustlandskapen, i Skåne och Blekinge, där ålfisket är en del av ett fiske som också gäller andra fiskarter. Det drabbar dem som inte har kommit upp i mängden 400 kilo på ett år men som ändå, som jag ser det, har bedrivit ett ansvarsfullt fiske efter ål.

Det är inte lätt att vara kustnära fiskare. Det är många tunga lyft och mycket slit, och det ger lite lön. Dessa fiskare får ta många risker. Resultatet är en varierande inkomst år efter år. Ändå fortsätter de med sitt ansvarsfulla fiske. Nu är det tydligen bara de som fiskar mycket ål som ska få fortsätta. Det är ett olyckligt beslut som jag beklagar.

I ministerns svar välkomnar jag däremot åtgärderna mot vattenkraftverken. Från officiellt håll på Fiskeriverket anger man att ca 150 ton ål försvinner i just vattenkraftverken. Det är ju en skrämmande siffra.

Jag konstaterar också att ministern har haft stora framgångar inom EU när det gäller torskens framtid. Precis som Jeppe Johnsson vill jag att ministern ska driva frågor om glasål och sådana ärenden. Det är ju en del av ålens framtid. Det är inte bara Sverige som måste ta sitt ansvar för ålfisket.

Fru talman! Jag kan också räkna mig till ålfiskarnas skara. I Blekinge hamnar varje sommar några ålar i mina föräldrars ålkista. Den finns i en liten bäck i västra Blekinge. De ålarna tar vi emot med tacksamhet. 50 år tillbaka i tiden kunde det bli ganska många varje år.

Nu kommer de här ålarna förhoppningsvis nästa sommar. Med de nya bestämmelserna hamnar vi i ett moraliskt dilemma. Ska vi släppa dem vidare till en grym död i något av kraftverken nedströms eller ska vi ta hand om dem? Sannolikheten för att de med alla dessa kraftverk skulle kunna nå havet är väldigt liten.

Anf. 82 RUNE WIKSTRÖM (m):

Fru talman! Till att börja med vill jag ge jordbruksministern en eloge för att han äntligen har tagit hand om kraftverksindustrin. Det gläder mig mycket. Det är åtminstone 20 år sedan jag första gången stod i en talarstol och pläderade för att kraftverksindustrin måste ta sitt ansvar. Nu hoppas jag att det inte tar 20 år till innan det blir något resultat av att det har kommit upp på regeringsnivå.

Jag är själv yrkesfiskare och jag fiskar bland annat ål. Jag fiskar inte mycket, men den ål jag fiskar är mycket värdefull för mitt företag.

Jag tycker att det är oerhört underligt att man straffar en som fiskar lite. Jag har hört talas om att man åker in på vatten och bröd för att man fiskar för mycket, men att man fiskar för lite och blir av med sin rättighet har jag nog inte hört talas om någon gång förut.

Om man har en yrkesfiskarlicens bör det räcka för att man ska få fortsätta att fiska. Det är små kvantiteter det gäller för kustfisket. Man pratar ju så vackert om det småskaliga och skonsamma kustnära fisket. Resultatet blir precis tvärtom.

Det verkar som att om man inte får slut på kustfisket på något annat sätt så svälter man sakta men säkert ut det. Kustfiskare har alltid varit ett kombinationsyrke. Nu har man tagit bort en hel del av den möjligheten. Man har tagit bort 200-kilosregeln i torskfisket i bifångst. Man har tagit bort drivgarnsfisket efter lax. Piggvarsfisket har mer eller mindre omöjliggjorts genom att man inte har tillstånd att ha garnen stående i sjön mer än 48 timmar. På det viset är det fisket också utslaget.

Det finns snart ingenting kvar att fiska på. Fiskare tvingas att sluta och kustsamhällena dör sakta men säkert ut och en månghundraårig tradition går i graven alldeles i onödan.

Jag undrar om jordbruksministern har några planer för att bryta den negativa trend som har uppstått så att kustbefolkningen kan få tillbaka framtidstron på en näring som vi har hållit på med i alla generationer.

Det har blivit så illa att inga ungdomar längre vågar satsa på fisket. Den regel som gäller i dag gäller inte i morgon. Det kommer hela tiden nya propåer.

Det är av största vikt att glasålen som har nämnts här förut får sättas ut i våra vattendrag igen när den fångas så att den får växa upp och får chansen att komma tillbaka till Sargasso. Av den ål som i dag fångas går merparten till Kina och asiatiska länder. Ingen av dem kommer någonsin mer tillbaka. Kämpa, herr jordbruksminister, för att vi ska få glasålen till utsättning i stället.

Anf. 83 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Det var många intressanta frågeställningar. Jag ber om ursäkt om jag inte hinner besvara alla i det här inlägget. I så fall återkommer jag.

Jag börjar med frågeställningen kring kraftverk, turbiner och liknande. Fria vandringsvägar för fisk är en förutsättning för att få upp och ut fisken i sötvattenssystemen. Det är alltså en viktig del i ålens bevarande. I dagsläget görs en del åtgärder för att ålen ska kunna vandra, dels genom att man försöker ändra villkoren i vattendomar, dels genom bland annat fiskevårdsarbete.

Regeringen har alltså gett ett uppdrag till Kammarkollegiet och Fiskeriverket att se över och effektivisera vattendomar. Vi har också gett ett uppdrag till Fiskeriverket och Naturvårdsverket om möjligheten att samverka i åtgärder som rör biotop- och fiskevård. Regeringen för, som jag nämnde tidigare, även en diskussion med kraftverksindustrin för att förbättra de vandringsvägar som är en nödvändighet.

Så till frågan kring det småskaliga fisket. Låt mig först poängtera att regleringarna och utfärdandet av förordningar i det här sammanhanget är Fiskeriverkets. Det är inte regeringens. Fiskeriverket har alltså, utifrån det uppdrag som myndigheten har, gjort bedömningen att grundförutsättningarna för att ålen ska fortleva är att man måste införa de här bestämmelserna, eftersom situationen är så allvarlig som den är.

Fiskeriverket har vägt in ålens stora ekonomiska betydelse för framför allt det småskaliga kust- och insjöfisket. Av hänsyn till den socioekonomiska betydelsen för denna grupp har man gjort speciella undantag. Vad jag förstår har den fiskare som noggrant och korrekt har rapporterat sin fångst genom detta undantag från det som skulle vara ett förbud möjlighet att bedriva fiskeriverksamhet.

Jag vill också i sammanhanget poängtera att i utarbetandet av en handlingsplan för torsken i Östersjön kommer det småskaliga fiskets situation att tas upp, precis som det görs i den europeiska fiskefondens handlingsplan; detta därför att vi och alla andra som ingår i samarbetet inom EU är angelägna om att vi har kvar och utvecklar kustfisket.

Så till frågeställningarna kring småålen. Naturvårdsverket har tillsammans med Fiskeriverket tagit fram ett förslag om att lista den europeiska ålen på Cites konventionslista.

Vad innebär det? Jo, det innebär att den blir skyddad på ett sätt som den inte är i dag. Det är alltså ett av de förslag som nästan är under genomförande för att undvika det som Jeppe Johnsson tar upp, nämligen att vi exporterar småålen som då förbrukas i andra delar av världen.

Allra sist kan jag bara bekräfta att Jeppe Johnsson har rätt i sin framställning om att medlen för utsättning av ål har minskat.

Anf. 84 JEPPE JOHNSSON (m):

Fru talman! Jag ser fram emot att medlen för utsättning av glasål ökas nu när vi har fått en ny jordbruksminister.

I svaret skriver ministern:

”I Sverige har Fiskeriverket det övergripande ansvaret för att utfärda föreskrifter för fiskets förvaltning.”

Ja, det är helt rätt. Men jag har en liten fundering här. Är det verkligen klokt att Sverige ska gå före de övriga länderna i EU i denna fråga? Jag tycker inte det.

Detta är under våren föremål för förhandlingar i ministerrådet. Och jag tycker att det är direkt taktiskt fel att föregripa gemensamma beslut och gå före, vilket Fiskeriverket nu gör.

Ministern kanske inte kan kritisera Fiskeriverket, men det tillåter jag mig att göra.

Det är i förhållande till fisket i andra EU-länder lika principiellt fel som när den gamla regeringen efter tryck från Miljöpartiet gick ut och sade att vi inte ska fiska någon torsk. Då sade de andra länderna: Då tar vi er kvot också.

Det är ett dåligt förhandlingsläge att gå ut på detta vis. Man måste komma överens om saker och ting gemensamt. Vi bör inte gå ut på detta sätt. Vi behöver inte visa för de andra länderna att vi är beredda att lägga ned vårt fiske.

Det kan ju, fru talman, inte vara rimligt att vi drar ned vårt ålfiske samtidigt som Danmark, Tyskland och i viss mån Polen fortsätter att fiska av exakt den ål som vi släpper förbi. Det kan inte vara rimligt att vi ensidigt drar ned vårt ålfiske samtidigt som man fortsätter att exportera glasål.

Jag önskar jordbruksministern framgång i denna kamp mot att man tar upp småål på det sätt som man gör i andra länder.

Jag vill också instämma i de eloger som bland annat Rune Wikström gav för att ni har tagit er an kraftverksindustrin. Där kan jag berömma Fiskeriverket eftersom jag vet att man har varit inblandad i detta.

Herr talman! Ål är gott i alla former. Denna uppfattning delas även av skarv och säl. De äter väl i och för sig helst ålen färsk och levande.

I en rapport från Fiskeriverket står följande:

”Skarven äter de flesta förekommande fiskarter, även de kommersiellt betydelsefulla. Skarvens fiskuttag kan för flera arter vara jämförbart med eller större än fiskets uttag.”

Det är nog ingen slump eller bara skarvens långa hals som gör att skarven nere hos oss kallas ålakraåka, eller på listerländska, aulakrauge.

Fiskeriverket beräknar i samma rapport att vi har över 170 000 skarvar, vilket innebär en ökning med över 40 % sedan 1999.

Även sälen har ökat mycket kraftigt, och den äter också ål med stor aptit.

Då det gäller andra vilda djur i vår natur, till exempel älgen, råder det ganska stor enighet om att man faktiskt måste jaga den för att hålla ett lagom stort bestånd. När det är lite älg slutar man att jaga den. Man vill att den ska stå i samklang med naturen. Jag saknar ett liknande resonemang då det gäller de glupska fiskkonsumenterna skarv och säl.

Herr talman! Jag har en fråga. Är ministern beredd att ta initiativ så att även dessa ålfiskare, skarvarna och sälarna, minskar genom att utöka jakten på dem? Det kan ju inte vara rimligt att bara den svenske yrkesfiskaren ska vara lovligt byte.

Anf. 85 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jag tror inte att ålens framtid beror på om någon får fiska 30 kilo ål eller 400 kilo ål. Men det ska vara rimliga regler, och det fordras ett större internationellt ansvarstagande.

Jag är glad för att ministern inte är lika hal som sin företrädare och slingrar sig när det gäller fiske- och landsbygdsfrågor utan är beredd att gå vidare och agera inom EU. Det är väldigt viktigt, för vi ska vara rädda om det kustnära fisket. Vi får inte ge upp. Vi ska vara rädda om de sista ålfiskarna. Ålabodarna ska vara levande och inte bli sommarstugor eller festlokaler.

Som ett litet minne från denna debatt vill jag gärna överrätta ett bevis som ministern kan använda till kvällsmörgåsen.

Anf. 86 RUNE WIKSTRÖM (m):

Herr talman! Jag vill tala om för jordbruksministern att jag väl känner till de undantagsregler som har blivit uppsatta, att det är förädlingsvärde och så vidare som ska gälla. Men det finns, som jordbruksministern kanhända känner till, ingen rapporteringsskyldighet från enskilt vatten. Och där förekommer en hel del av det småskaliga fisket. Så även om man inte har rapporterat så har man likväl fiskat den, och den går med in i bokföringen. Väldigt många små kustfiskare kommer att drabbas hårt om de inte får möjlighet att fortsätta att fiska.

Jag håller helt med Jeppe Johnsson när det gäller säl och skarv. De är otroligt stora predatorer.

Men det är en annan sak som jag har tänkt på här. När fiske blir konfiskerat av staten brukar det utgå ersättning. Man brukar lösa in sådant fiske. Hur har man tänkt i det här fallet? Tänker man bara ta fisket utan att ersätta fiskevattensägarna, eller hur har man tänkt sig det?

Anf. 87 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Jag tänkte att jag skulle vidga debatten lite grann. Jag håller med interpellanterna i mycket och har diskuterat med ålfiskarna om deras bekymmer. Jag har även förstått av jordbruksministern att man är tvungen att vidta vissa åtgärder, inte minst på grund av att det förekommer ett svartfiske, alltså att man har fiskat ål men inte har tagit upp det. Jag är mycket väl medveten om detta som boende vid en av våra ålakuster vid Simrishamn.

Ålen är till och med Skånes landskapsfisk. Den förekommer även i litteraturen, inte minst i Fritiof Nilsson Piratens *Bombi Bitt och jag*. Den förekommer i ålagillen och dylikt. Den är en del av kulturen bland annat på Österlen men även på andra ställen där man fiskar ål.

Olika delar av landet har sina speciella regionala förutsättningar. Och eftersom vi har våra förutsättningar på Österlen är detta någonting att bevara och någonting som vi vill ha kvar i vårt kulturliv.

Nu vet vi att ålbeståndet i Europa håller på att kollapsa och försvinna. Ålförekomsten har minskat oerhört mycket.

När jag åkte upp till riksdagen i morse i tio–tolv graders kyla och passerade Kivik låg där ålahommor uppdragna på land. De har inte blivit uppdragna i år, utan de har legat där under två år eftersom det inte har förekommit något fiske med dem under denna tid. Skälet är helt enkelt att man inte anser att det finns tillräckligt mycket ål i sjön att fiska just där.

Det skulle vara bra om man kunde ändra förutsättningarna så att de kunde ha möjlighet att fiska. De kanske kan komma i gång eftersom dessa 400 kilo bevisligen inte har hunnit plockas upp. Så det skulle kunna förekomma någon sorts undantag.

Den viktigaste åtgärden är ändå, som nämnts här tidigare, att plantera ut de ålyngel som sydeuropéer i dag fångar i stora mängder och exporterar vidare, bland annat till Kina och Sydostasien. Vi behöver dem här uppe, och vi behöver dem som en ålodling, kan vi kalla det. Det kanske tar 15–20 år att komma ifatt, men vi behöver sätta i gång med detta, och vi behöver resurser på det området. Jag håller med om det. På så vis kan den stora traditionen med bland annat uppskattade ålagillen leva vidare.

En annan vinkling på det hela gäller jordbruket. Många bönder äger ju ålvatten och arrenderar ut ålvatten till ålfiskare.

En fråga till jordbruks- och fiskeministern blir därför om det på något vis finns möjligheter att i EU påverka fisket i Sydeuropa så att vi i stället kan få ålynglen till Sverige och plantera in dem här för att använda dem vid ålodling och sedan plantera ut dem – detta för att ålen ska kunna ha sin gång och härifrån gå vidare till Sargassohavet, just för ynglen – så att cirkeln så att säga är i gång.

Anf. 88 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Låt oss först repetera varför vi har den här debatten. Jo, vi har den därför att det just nu behövs ett skydd för ålen. Vi vill ju återfå nyttjandet av en hållbar naturresurs, vilket ålfisket i dag inte är.

Genom mätningar har det konstaterats att rekryteringen av ål har minskat – i dag är den 1–5 % av nivån före år 1980. Vi vet också att dödligheten bland blankål som vandrar ut i havet för att leka är mycket hög. Målet är självklart att få den situation som vi en gång hade – därav nödvändigheten att vidta de här åtgärderna.

Varför går då Sverige före? Jo, Sverige har ansett att processen i EU för att få till stånd en återhämtningsplan har varit alldeles på tok för långsam. Sverige är ett av de länder som starkast drivit på och pekat på det akuta läget för ålbeståndet och på det faktiska utrotningshot som finns. För att då vara trovärdig säger jag att vi måste gå före och agera. Eftersom vi inte har lyckats på den europeiska arenan får vi gå före på det nationella planet.

Kan man då äga ålen? Kan man få ersättningar? Principiellt kan man konstatera att den gemensamma fiskeripolitik som vi har inte innebär en allmän rätt till fiske. Även beträffande den svenska rätten på fiskets område kan man konstatera att rätten till fiskeresursen är en dispositionsrätt. Egendomsrätten när det gäller fisk föreligger alltså varken på allmänt eller på enskilt vatten.

Vad är att göra för det småskaliga fisket? Ja, jag upprepar i det sammanhanget att min avsikt är att använda såväl handlingsplanen inom den europeiska fiskefonden som handlingsplanen för att återfå livskraftiga

torskbestånd i Östersjön för att se till att vi kan utveckla det kustnära småskaliga fisket.

Jag är fullt medveten om de problem som kustfiskarna har, och jag är fullt medveten om behovet av utveckling av det småskaliga fisket inte minst för att kunna utveckla en turist- och upplevelsenäring utefter våra kuster.

Överlever ål som sätts ut, trots att skarv och säl har ökat kraftigt? Ja, till viss del gör den det. Beräknad överlevnad fram till könsmogenhet ligger på 10–15 %. Vi är medvetna om att åtgärder måste vidtas just därför att vi har en så kraftig utbredning av säl och skarv. Därför har vi givit Naturvårdsverket och Fiskeriverket i uppdrag att revidera förvaltningsplanerna för säl och skarv och att se över och vid behov revidera jaktbestämmelserna så att vi kan decimera nämnda bestånd om det är nödvändigt.

Allra sist: Cites är lösningen för att vi ska få blankålen att leka i stället för att exporteras som mat.

Anf. 89 JEPPE JOHNSSON (m):

Herr talman! Under jordbruksministerns inlägg satt jag och funderade på att säga att vi är överens om målen. Det är vi. Men sedan hade jag också tänkt säga att vi inte är överens om medlen. Men på slutet bättrade sig ministern; det är alltid bra att göra det. Det finns nämligen mer att göra än att bara stoppa den svenske fiskaren från att fiska ål. Man kunde också stoppa dansken, tysken och polacken.

Jag håller inte med jordbruksministern om att vi ska gå före, därför att jag tycker att vi nu har en dålig förhandlingsposition. Det vore rimligt att, som sagt, få med också tysken, dansken och polacken men också spanjoren, fransmannen och engelsmannen som fiskar glasål.

Dessutom finns det möjligheter att minska kraftverkets skador på ålen. Där tycker jag att jordbruksministern och också Fiskeriverket är på rätt väg. Saker har hänt under de här hundra första dagarna.

Var inte blygsam nu när det gäller EU, Eskil, utan ge er på dem som fångar glasålen! Det kan icke vara riktigt att fånga glasål när det är den vuxna ålen man ska ha. Man skulle aldrig i något annat sammanhang i jordbruket eller fisket göra så att man skördar innan saker och ting är mogna.

Vi skulle kunna jaga skarv och säl i betydligt större utsträckning än vi i dag gör. De här arterna är betydligt mindre utrotningshotade än den svenske yrkesfiskaren är.

Naturligtvis tycker jag att det är viktigt att inte fiska ut ålen. Men den föreslagna 400-kilosregeln är inte rätta vägen att gå. Det är rena rama lotteriet om man förra året råkade fiska så mycket ål. Nere i Simrishamn har det tydligen inte funnits någon ål i år. Hemma på Listerlandet har det däremot varit rekordmycket ål. Ålen är nyckfull. Ena året vet man inte om man får någon ål, medan man andra året kan få ganska mycket.

Jag tycker att den som har yrkesfiskelicens ska få fiska ål. Där borde gränsen gå.

Jag tackar för den här debatten. Jag är övertygad om att jordbruksministern kommer att driva de här frågorna på alla fronter för ålens bevarande och för det svenska fiskets bevarande.

Anf. 90 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! När det gäller det här förslaget undrar jag om det kommer att ske en utvärdering och redovisning av förslaget om 400-kilosregeln. Och kommer man även från Fiskeriverket eller någon annan instans att ge en redovisning och ha ett samtal, en dialog, också med fiskarna om hur de upplever situationen?

Till sist: Kommer även – en lite ledande fråga – miljö- och jordbruksutskottet att informeras inför vidare förhandlingar i EU vad gäller fiskeri, kvoter och dylikt men också om ålbestånd, om ålyngel vid Medelhavskusten och sådant? Det gäller alltså det återkommande, hur det här har visat sig vara i verkligheten. Jag tackar ministern och även interpellanten för debatten.

Anf. 91 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Låt också mig tacka för den här debatten som jag tycker har varit givande. Den har gett mig många inblickar i den verklighet som ni som debatterat med mig kan skildra och då på ett sätt som jag själv aldrig har upplevt. Tack för det!

Självklart ska vi behandla den här frågan med både den kraftfullhet och den dignitet som den har. Vi ska göra det på den europeiska arenan, och vi ska utnyttja de kontakter som jag personligen under de senaste månaderna har skaffat mig med de grannar som har intressen liknande våra. Vi ska göra det på ett sådant sätt att vi tillsammans kan återskapa de bestånd som vi alla önskar att vi hade.

Jag tycker att vi även fortsättningsvis inom ramen för EU ska verka för att vi får en förvaltningsplan för ålen och får den med skyndsamhet.

Självklart ska den här processen följa de formalia som vi har att följa i regeringens samarbete med Sveriges riksdag. Det innebär att vi hämtar mandat i riksdagens utskott eller i EU-nämnden för att föra de förhandlingar och fatta de beslut i gemenskapen som vi tycker är lämpliga och som mest och bäst gynnar den verksamhet som vi har att förvalta.

Låt mig allra sist upprepa att vi alltså givit Naturvårdsverket och Fiskeriverket i uppdrag att se vad man kan göra åt jaktbestämmelser och i övrigt vad man kan göra för att begränsa predatorerna, i det här sammanhanget sälen och skarven.

Låt mig också repetera att Naturvårdsverket och Fiskeriverket tillsammans har tagit fram ett förslag till att sätta upp ålen på Cites lista. Då är jag övertygad om att man kommer vidare i arbetet med att få fram den förnyings- och reproduktionsbara ålen.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2006/07:118 om det fasta telefont nätet

Anf. 92 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Karin Nilsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att skapa likvärdiga förutsättningar för Sveriges orter och enskilda hushåll att få tillgång till trygga och driftssäkra ledningsnät för telefon och modern teknik.

Låt mig börja med att tacka för denna interpellation, inte för att det finns några enkla svar på den, utan för att frågeställningarna är viktiga. Väl fungerande telefoni med tillräcklig överföringskapacitet för exempelvis tillgång till Internet är viktigt – viktigt oavsett om man bor i en tätort eller på landsbygden, viktigt för en fungerande vardag för människor och som förutsättning för konkurrenskraft för företag runtom i landet.

Frågan berör lagen om elektronisk kommunikation. Bestämmelserna i denna lag syftar till att individer, företag och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urval, pris och kvalitet. Detta ska uppnås främst genom att konkurrensen främjas. Enligt lagen ska så kallade samhällsomfattande tjänster alltid finnas tillgängliga för alla på likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Lagen innehåller även allmänna skyldigheter för operatörerna bland annat att se till att verksamheten uppfyller rimliga krav på god funktion och teknisk säkerhet.

Anslutning till det fasta allmänna telefoninätet ingår bland de samhällsomfattande tjänsterna. Post- och telestyrelsen har med stöd av lagen i augusti i fjol förpliktat Telia Sonera att till överkomligt pris uppfylla rimliga krav på fast anslutning åt var och en som begär det. Ärendet är överklagat, och länsrätten har beslutat att Post- och telestyrelsens beslut inte gäller i avvaktan på att domstol slutligen avgör frågan.

Karin Nilssons fråga och oro gäller den tjänst som kallas Fastmobil som Telia Sonera erbjuder. Tjänsten innebär att vanliga fasta telefoner kan användas där fast teleföbindelse saknas. Tekniskt sker kommunikationen med företagets GSM-nät med en utomhusantenn och en adapter som gör att vanliga fasta telefonapparater kan användas. Tjänsten Fastmobil är ny och har få kunder i dagsläget.

Det är i och för sig inte valet av teknisk lösning för att förse slutanvändare med fast telefoni som är avgörande. Det avgörande är främst hur anslutningen fungerar för den enskilde användaren, vilka tjänster som finns och vad dessa kostar. Lösningen måste uppfylla regleringens krav på bland annat tillgång till nödsamtal, hänsyn till funktionshindrades behov av särskilda tjänster och de krav som kan komma att gälla för tjänsten som samhällsomfattande tjänst. Det är i första hand Post- och telestyrelsens sak att ta ställning till om tjänsten Fastmobil uppfyller dessa krav.

Karin Nilsson pekar i interpellationen även på en större fråga, nämligen den potentiella motsättningen mellan å ena sidan strävan att genom konkurrens i näten få bra och prisvärda kommunikationstjänster och å andra sidan intresset att upprätthålla och utveckla infrastruktur för sådana tjänster. Jag avser därför att följa upp denna fråga. På kort sikt är det dock Post- och telestyrelsens uppgift att se till att de samhällsomfattande tjänsterna finns tillgängliga i hela landet och håller tillräcklig kvalitet.

Jag kommer noga att följa marknadens utveckling, den rättsliga prövningen av Post- och telestyrelsens beslut och myndighetens tillsynsarbete i frågan.

Anf. 93 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka infrastrukturministern för svaret på min interpellation. Jag instämmer givetvis i att det inte är några

enkla svar och att frågeställningarna är viktiga. Jag är på sätt och vis väldigt nöjd med svaret, eftersom lagkraven finns där, men det bästa hade varit om det också hade fungerat.

Min interpellation beskrev situationen för invånarna i en liten by i mitt hemlän. För att ministern och alla andra som hör diskussionen ska få möjlighet att sätta sig in i den vardag som finns för hushållen och företagen i denna by och som består av en kamp med Telia Sonera vill jag här lyfta fram ett exempel på verkligheten.

Man tänker sig att det en tidig söndagsmorgon ringer en telefonsäljare från Telia Sonera till en enskild konsument i mitt län och säger: Hej, vi har hört talas om att ni har problem med telefonen.

Ja, vadå? Den fungerar just nu. Telefontråden ligger visserligen nere, men nu fungerar den.

Ja, vi tänker i alla fall erbjuda er en fast mobiltelefon och en adapter, och en antenn kommer att sättas upp på ert hus, och ni kommer att kunna använda er vanliga telefon.

Jaha.

Vi kommer också att inom sex månader ta bort den fasta telefontråden.

Jaha.

Vad är alternativet då? Efter några dagar, utan att man vet mycket mer än det där telefonsamtalet, kommer ett brev på posten. I det ligger ett avtal i två exemplar som inleds med: Tack för er beställning.

Ja, vilken beställning? Jag har väl inte gjort någon beställning, men visst.

Man anmodas att skriva på avtalet, den så kallade beställningen, inom ett antal veckor. Några av dem som jag har pratat med skulle ha skrivit på det till den 24 december. Det var ingen välkommen julklapp. Andra har haft problem redan i november, och några har det nu i år.

Stolpar och trådar försvinner väldigt kvickt så fort avtalet är påskrivet. Det finns absolut ingen återvändo. Om man inte på egen begäran säger upp sitt avtal hos Telia hotar Telia Sonera med att man måste betala en ny anslutningsavgift, och man kan då också gå miste om sitt gamla inarbetade telefonnummer. Man måste alltså börja om på nytt och i bästa fall få det beviljat. Är det så att man inte självmant säger upp sitt avtal får man en slutlig uppsägning från Telia. Även den är rätt så underligt formulerad. Den börjar så här: På begäran avslutar vi vårt telefonabonnemang. Så får man skriva dit sitt telefonnummer. Vems begäran?

Vad gäller telefon med Fastmobil och hur den fungerar har jag träffat på sådana som menar att den fungerar rätt hyfsat om det är goda väderleksförhållanden, men mycket dåligt om det skulle vara dåliga väderleksförhållanden. Samtalen bryts; i en del hus med riktigt dålig mobiltäckning kommer samtalen att brytas även vid bra väderleksförhållanden. Det finns många som har en mobilskugga. Om man vill samtala med sina vänner i grannskapet, där båda hushållen har dålig täckning, är det fullständigt kört. Då fungerar till och med röksignaler förmodligen bättre.

Internetuppkopplingen är också under all kritik när man har så dålig täckning. Vissa dagar kommer man över huvud taget inte in på Internetuppkopplingen. Man får försöka en annan dag och hoppas på tjänligare väder. Överföringshastigheten är, om modemmet fungerar, begränsat till 40

kilobit per sekund. För detta debiteras man en avgift på 129 kr i månaden.

Det är väldigt svårt att få någon på Telias kundtjänst att förstå problemet om man måste göra felanmälan.

Anf. 94 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Det finns ett grekiskt ord som vi gärna använder i dag, och det är ordet kris. Det är dock skillnad på kriser. Om man säger att krisen består i ett elavbrott vet jag att jag så småningom kommer att få strömmen tillbaka, och jag vet att jag kommer att få ekonomisk ersättning för detta elavbrott. Men är det kris i telefonin är det värre; då är jag mer ute i osäkerhetens värld. Telia Sonera ger ersättning först efter fem dagar utan telefon, och då måste kunderna själva ansöka om ersättning. Bara det faktum att kunderna själva måste kräva ersättning gör att Telia Sonera sparar pengar.

Hundratusentals människor på landsbygden i Blekinge, Skåne och Småland skulle välkomna en skärpning av dagens frivilliga avbrottsregler för telefoni. Min fråga blir då om ministern är beredd att verka för en ersättning som, likt från elbolagen, automatiskt ska komma efter tolv timmars avbrott. Det skulle vara en viktig åtgärd för alla dem som nu drabbats av både Gudrun- och Perstormarna.

Men det är inte bara enskilda personer som drabbas av Telia Soneras företagsfilosofi. Osby kommun i Skåne har en krisledningsgrupp som först på tredje dygnet lyckades komma i kontakt med ansvariga på Telia. Tycker ministern att det är rimligt att en så pass viktig grupp som en kommuns krisledningsgrupp ska behöva sitta timmar och dygn i kö och ändå inte komma längre än till kundtjänst?

Man kan också förvåna sig mycket över Telia Soneras tillmötesgående när det gällde att närvara vid ett möte för att dryfta läget med el- och teleavbrotten efter den senaste stormen Per. Där fanns representanter samlade för Eon, regionen och kommunerna för att tillsammans gå igenom och diskutera det som hade gått bra och det som hade gått fel i hanteringen på olika nivåer. Men någon representant för Telia Sonera kom inte. De sade att de inte jobbade på det sättet utan hänvisade till en informatör i Umeå. Umeå! Om vi tänker på geografien, vad vet en informatör i Umeå om förhållandena i Skåne, Blekinge och Småland? Är det kanske så att de ansvariga sitter alldeles för långt borta från verkligheten och inte orkar bry sig när människor drabbas av krisen teleavbrott?

Anf. 95 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Karin för att hon har tagit initiativet och skrivit den här interpellationen. Det är en oerhört viktig fråga. Det är också en fråga som vi under de senaste två åren har kunnat följa på olika sätt. Om man tittar i medierna i Kronobergs län – alla kategorier – för att se vad som har varit med dagligen handlar det om telefoni och bristen på tillgänglighet.

När jag under eftermiddagen har fått samtal och hört att snön vräker ned blir jag inte lugnare. Det var kanske några som fick sin telefoni tillbaka i går, och när snön nu lägger sig på de ledningar som ligger på marken på många platser känner de förmodligen en viss frustration. Det är nog ganska enkelt att förstå.

Detta är ingen ny fråga. Det här problemet har vi haft de två senaste åren sedan stormen Gudrun. Det finns massor med människor som kan vittna om detta på olika sätt.

Någonting som man hela tiden slås av är, precis som ministern skriver i svaret, att det är viktigt att lagen om elektronisk kommunikation fungerar och att medborgare och företag har effektiva elektroniska kommunikationer. Där är vi fullständigt överens. Problemet är bara att Telia inte lever upp till detta.

Som jag ser det är det ingen skillnad om jag bor på landsbygden eller i glesbygden – den taxa som jag betalar är densamma oavsett var jag bor. Då måste jag som kund och konsument ha rätt att få samma service som i tätorten. Det får inte vara någon skillnad. Jag bor själv i en tätort där telefonen fungerar, men hos dem som bor bara fem kilometer utanför fungerar telefonin när det är bra väder och solen skiner, men så fort det börjar blåsa eller snöa uppstår dessa problem. Därför är det viktigt att vi ställer krav på Telia.

En kollega till Åsa Torstensson var ute i Kronobergs län i valrörelsen och lovade att alla skulle få tillgänglighet och fast telefoni. Detta hoppas jag att ni i regeringen samtalar om, så att ni förhoppningsvis kan leva upp till detta, och vi kan få en lösning.

Frågan kvarstår som jag ser det. Det duger inte att följa frågan, utan vi måste ställa krav på Telia. Det kan vi göra tillsammans, för vi måste få rätt till likvärdig telefoni i hela landet.

Anf. 96 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är bara att stämma in i den frustration som ni vittnar om och som jag själv får samtal om och på plats ska ta del av i morgon.

Jag vill dela upp det här, för det finns ett antal frågeställningar i era beskrivningar som kan verka höra ihop men som lagstiftningsmässigt ändå skiljer sig åt.

Först och främst redovisar Carina Adolfsson Elgestam att det nu kommer snö igen, och man kan vara minst sagt orolig för vad som händer. Vad gäller driftssäkerheten, det vill säga en driftssäker elektronisk kommunikation, har alla operatörer i dag skyldigheten – den åligger alla operatörer – att ha en teknisk och uthållig säkerhet som gör att man kan möta de oväder som vi vet återkommer och som de senaste två åren har återkommit så nära inpå varandra.

Det är Post- och telestyrelsens uppdrag att kontinuerligt vidta åtgärder och skapa förutsättningar för att höja robustheten vad gäller kommunikationerna så att man kan möta de allvarliga störningar som framför allt sker vid storm eller snö. Det här arbetet sker ju, enligt PTS, tillsammans med operatörerna, länsstyrelse och aktuella kommuner.

Den andra delen som jag vill separera är rätten till fast telefoni som Karin Nilsson återkom till. Där är det ju så att staten har ett ansvar för att de som begär det ska kunna få anslutning till fast telefoni till ett överkomligt pris. Det är det som är den samhällsomfattande tjänsten där vi också har en harmonisering i relation till andra EU-länder.

Kan då inte marknaden själv sköta detta och säkerställa tillgången är det Post- och telestyrelsens uppgift att ålägga en operatör att uppfylla kraven på att en sådan anslutning kan ske. Det är precis det som Post- och telestyrelsen har gjort, och det är detta som Telia Sonera har ålagts.

Men det är den skyldigheten som man har överklagat, och det är den som nu prövas i länsrätten.

Carina Adolfsson Elgestam! Vi har en lagstiftning, och den är under process. I den processen har Telia Sonera möjlighet att agera, eftersom de själva har sagt att den skyldigheten inte åligger dem. Den dag som vi får beskedet från länsrätten vet vi hur stark lagstiftningen är – vi har en lagstiftning, lagen om elektronisk kommunikation.

Vad som däremot inte står i lagen är vilken teknik det gäller. Om Fastmobil motsvarar det vi kallar fast telefoni är det Post- och telestyrelsens uppgift att värdera och bedöma. När jag säger att vi måste följa vad som händer betyder det att vi måste avvakta och se vilket besked länsrätten ger i åläggandet till Telia Sonera.

Anf. 97 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Ja, vi är fullständigt överens. Det är glasklart att skulle vi bara få gehör för lagstiftningen, vilket vi saknar, skulle frågan vara löst. Men som det är nu har man inte lyssnat vad gäller att driftsäkerheten inte fungerar. Den finns inte i dag. Tekniken är inte mogen.

Det jag inte hann säga tidigare var att när utrustningen gick sönder hos en av de telefonkunder som då har Fastmobil fick han vänta i 14 dagar innan Telia lyckades få tag på reservdelar. Under den tiden kunde han varken ringa eller använda Internet.

Telia anger också att 95 % av kunderna som har Fastmobil är nöjda. Men vilka dessa kunder är kan de inte uppge eftersom det är konfidentiellt vilka kunder som har detta.

Vad ska man då svara alla oroliga, upprörda enskilda telefonkunder och företagare? Ska de våga skriva på? Skriver de på försvinner som sagt möjligheten att återgå till ett fast nät. Tekniken är inte avgörande, utan det viktigaste är att det fungerar. Då är frågan: Tänker man investera sig fram så att det fungerar? Finns det några som investerar i de master som behövs? I dag verkar det inte som att man har tänkt sig det, för det verkar inte vara lönsamt. Det handlar om enskilda hushåll här och var i små byar, och de är inte intressanta ur ett kostnadsperspektiv.

Vi är på grund av stormen Gudrun ett försöksobjekt för den framtida kommunikationslösningen för förmodligen hela landet. Vi har då drabbats särskilt just för att det som hände hände. Våra ledningar ligger på marken. Och det räcker, som mycket riktigt sades, med minsta lilla snömängd. Den snö som kom i helgen gjorde att flera blev utan både el och telefon igen. Detta är förstås helt oacceptabelt.

Frågan är då också: Tänker Telia satsa på fler telefonmaster? Hur lyckas vi få dem att göra det? Vad händer nu? Kan ministern och Post- och telestyrelsen ha befogenheter att även fortsättningsvis ställa de här lagkraven på Telia Sonera, när man har framtvingat avtal för undertecknande? De här avtalen har ju, som jag beskrev inledningsvis, i stort sett kommit till genom hot. Har man skrivit på har man också frånsagt sig sin möjlighet att påverka och ställa krav på Telia Sonera. Kan man backa processen då? Det känns inte så. Det känns väldigt obehagligt att det pågår någonting mitt under arbetet med lagbehandlingen.

Vi är ett mycket tålmodigt folk i vårt län. Stormen Gudrun tog skogen för många markägare. Många blev utan ström, och väldigt många blev det i både veckor och månader. De blev utan telefon och utan mobiltäckning och givetvis också utan Internet. Vi har sönderkörda vägar, och vi har fortfarande många el- och teletrådar som ligger på marken. Tålmodet är snart slut, eller det är slut. Sedan kom stormen Per, och sedan kom det lite snö, och det räcker med detta för att allt ska slås ut.

De krav som ministern räknar upp, enligt lag, är högst relevanta och rimliga, men de efterlevs inte. Frågan är: Vad gör man under resans gång?

Jag återkommer.

Anf. 98 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Karin Nilsson för att hon har aktualiserat en mycket viktig fråga. Jag vill också tacka ministern för att hon verkar inse att det här är någonting som vi boende i Skåne, Blekinge och Halland tycker är väldigt allvarligt.

Men tyvärr finns inte samma insikt hos Telia Sonera. De verkar strunta totalt i framförhållning, planering och modernisering – jag har inhämtat att många telefonstolpar i Blekinge är från 1939. De svarade inte ens när elbolaget Eon frågade om de ville gräva ned sina ledningar tillsammans med dem. Det är verkligen dags att Telia Sonera lämnar sitt ovanifrånperspektiv och kommer ned på de vanliga vardagliga nivåerna, att de inser att tillgängligheten måste öka och att det är högst rimligt att vi som lever i ett modernt välfärdssamhälle också ska ha tillgång till ändamålsenliga telefonförbindelser.

Anf. 99 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är bra att ministern ska göra besök på plats och se hur det är i den verklighet som Karin Nilsson så tydligt har beskrivit. Jag hoppas också att ministern får möjlighet att möta medborgare som kan berätta sin historia.

Det känns ändå på något sätt som att vi har en bra lagstiftning. Men den efterlevs inte, och då kan man ju inte låta bli att känna en viss frustration. Man kan inte heller låta bli att fundera över om marknaden klarar av det här med tillgänglighet och rättigheten till telefoni och fast telefoni i hela landet. Det känns lite grann som att man inte riktigt klarar av det.

Jag kan inte låta bli att också känna att medborgarna runtom i Småland och Blekinge – framför allt är ju Kronoberg hårt drabbat – på något sätt är med i ett experiment med Telia när det gäller om man behöver efterleva den lag som vi har stiftat här i riksdagen. Jag känner att man blir oerhört frustrerad över detta.

När det gäller teknikutvecklingen och Fastmobil tror jag att det kanske är en del av framtiden. Men jag är inte säker på att kunderna, konsumenterna, ännu är mogna för detta och att teknikutvecklingen har kommit tillräckligt långt.

Sist men inte minst delar jag Lars-Ivar Ericsons uppfattning om det här med ekonomiska ersättningar liknande de överenskommelser vi har med elbolagen. Det är kanske ett sätt att komma ett steg framåt. Jag har för avsikt att återkomma i den frågan till ministern utifrån om vi kan ställa sådana krav.

Anf. 100 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tror att jag återigen vill upprepa att robustheten, driftssäkerheten, åligger alla operatörer, och det är här som det ständigt byggs bättre. Vi kan jämföra med det som de olika elbolagen naturligtvis har arbetat med. Det åligger alla operatörer oberoende av den lagstiftning som vi pratar om, alltså LEK, lagen om elektronisk kommunikation.

Jag ska gå tillbaka till Carina Adolfsson Elgestam. Om man efterlever LEK eller inte kan vi i dag inte riktigt avgöra. Det är ju det som är under avgörande. Vi ser väl med spänning fram emot att man från länsrätten ändå ska komma till beslut i den delen.

Vad gäller Telias skyldighet att återställa till fast telefoni kontra Fastmobil åligger det PTS att göra den teknikavvägningen, om det är jämförbart.

I dagsläget tror jag att kunden i sig kanske inte kommer att märka någon skillnad på Fastmobil och fast telefoni om det bara är telefonen man använder. Men det är, precis som Karin Nilsson påpekar, när man är intresserad av att koppla upp sig och få en kapacitet motsvarande bredband på Internet som man märker skillnaden. Och vad gäller anslutningen till Internet ingår då den delen upp till 20 kilobit som samhällsomfattande tjänst men inte bredband. Där finns det en skillnad. Och det är, så att säga, angivet i det som man har rätt till vad gäller samhällsomfattande tjänst.

Jag glömde att svara på Lars-Ivars fråga kopplad till ersättning.

Jag tror att det är viktigt att se att det inte riktigt går att jämföra el och tele i det här sammanhanget. De elektroniska kommunikationerna är ju först och främst beroende av elförsörjning, så de åtgärder som genomförs för att säkerställa driften för elförsörjning är av basbetydelse. Om vi blir bättre där kommer det också att bli bättre för telefonins funktion och de påfrestningarna. Det har ett tydligt samband. Elnätsägare har ju också koncession på sitt område, vilket inte är detsamma som för den som äger ett nät för elektroniska kommunikationer. Det är inte riktigt jämförbart. I dagsläget har jag inte tänkt att gå vidare med den del som skulle motsvara ersättning efter tolv timmar som jag och Centerpartiet tillsammans med Socialdemokraterna drev igenom vad gäller elförsörjningen.

Anf. 101 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Jag tror nog att vi hamnar i det trådlösa en gång i framtiden. Då gäller det ju som sagt att det fungerar. Du pratar om robustheten, och den innefattar alla operatörer. Det trådlösa har ju inte heller robustheten som det är i dagsläget, tyvärr. Så vi har inte tilltro till det systemet heller.

När det blåste nu med stormen Per var det inte alls som med Gudrun. Då var vi utan mobil, telefon och el. Även nu var vi utan mobil. När det drabbar en tätort finns det inte mer än 30 minuters batteribackup på masten för mobiltelefonen. Sedan är den borta. Ute på landsbygden är den

givetvis också borta. Och den var borta i över ett dygn. Det fanns säkert kommuner där den var borta ännu längre. Jag fick ett exempel från Älmhults kommun. Där fick man med bil köra mellan sina olika enheter, från det administrativa kontoret ut till de olika servicehusen för att ta reda på hur bemanningen var och om personalen hade kommit fram i stormen, om allt fungerade som det skulle. Dessutom fick man vinterkräksjukan mitt i allt detta. Det är ett hopplöst scenario när man inte kan meddela sig. Även i krissituationer där man röjer ledningsgator behöver man mobiltelefonen för att veta när strömmen är av och när strömmen är på och den säkerhet som man då kan ha genom att kunna meddela sig.

Vi hade en 3 G-mast som blåste ned i stormen Per. Den hade förmodligen blivit uppsatt i ett hygge som uppstod på grund av Gudrun. Jag har den här i tidningen, en ihoprämlad skrothög. Den stod där i två veckor. Sedan låg den på marken. Så tilltron är ju inte den allra största.

Jag har dessutom en granne som drabbades av en eldsvåda i sitt hem. Brandbilen körde utanför mitt hus och fick vända för det låg granar på vägen. Det hade inte med telefonen att göra, men mannen som drabbades fick lov att köra ned, såga sig igenom granar, ta sig ned till brandstationen i Tingsryd, larma vid brandstationen och sedan ta sig hem. Det tog minst 20 minuter innan han hade lyckats larma. Det gjorde säkert mer skada för huset än vad det hade gjort om telefonförbindelsen hade fungerat via mobilen. Så vi tror inte på det systemet heller än, tyvärr.

Anf. 102 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för den här interpellationen, för den är mycket viktig. Jag utgår från att vi kommer att återkomma till detta, förhoppningsvis inte just i det område som vi nu har diskuterat och som har drabbats vid ett flertal stormar. Men jag tror att vi måste vara medvetna om att vi lever i en tid där vi kommer att hamna i många situationer där vi får konstatera att vi lever i en väldigt sårbar miljö och ett sårbart samhälle med stormar, snöoväder, vägar som rasar, och så vidare.

Jag är helt säker på att det också kommer att ställas krav. Det kommer att krävas bättre riskanalyser och fler ekonomiska åtgärder för att kunna förebygga den här typen av katastrofer – om vi säger det inom citattecken – på grund av att vi lever i ett modernt och till viss del sårbart samhälle. Jag tror att vi kommer att konstatera att människor kommer att kräva åtgärder, och det kommer att kosta pengar. Vi kommer att ha motsvarande diskussioner, tror jag, inom andra områden som vi undan för undan kommer att uppmärksamma. Vi kommer att drabbas av att detta är sårbart. Det håller inte när det blir extrema miljöpåfrestningar. Kanske handlar det om områden där vi i dag inte är riktigt medvetna om att det kommer att inträffa.

Men, som sagt, jag tror att det är otroligt viktigt att vi för en fortsatt diskussion och är uppmärksamma på den här problematiken. Jag tror att vi kommer att återkomma till ytterligare diskussioner om det här. Jag tackar för den här interpellationen som jag tycker är mycket viktig och som jag förhoppningsvis kan återkomma till när vi vet vad ett länsrättsutslag mellan Post- och telestyrelsen och Telia Sonera har gett.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellationerna 2006/07:168 om E 22, 171 om Tjustbanan och 183 om kommunikationerna mellan Linköping och Västervik

Anf. 103 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Krister Örnfjäder har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att en utbyggnad av E 22:an sker så fort som möjligt, vilket behov av investeringar jag ser för E 22:an samt hur tidsplanen för en utbyggnad av E 22:an ser ut. Krister Örnfjäder har även i en interpellation om Tjustbanan frågat mig hur jag avser att tillgodose behovet av moderna och snabba transporter mellan Västervik och Linköping. Staffan Danielsson har frågat mig vilka åtgärder jag ser som nödvändiga för att förbättra kommunikationerna mellan Linköping och Västervik i ett kort- och långsiktigt perspektiv. Jag har valt att besvara alla tre interpellationerna i ett sammanhang.

Krister Örnfjäder skriver i en av interpellationerna att i Vägverkets nationella plan för utbyggnad 2004–2015 ingår inte E 22:an. Detta påstående har jag två kommentarer till. För det första är väl planen egentligen inte Vägverkets. Det är ju regeringen som fastställt planen och har ansvaret för den. För det andra finns det ett antal utbyggnadsprojekt på E 22:an i planen, i såväl Skåne som Blekinge, Kalmar och Östergötlands län. Men antalet utbyggnadsprojekt på E 22:an minskade när den tidigare regeringen i oktober 2004 beslutade att fyra projekt på E 22:an genom Skåne inte längre skulle vara prioriterade.

När det gäller Tjustbanan har den tidigare regeringen, precis som Krister Örnfjäder och Staffan Danielsson skriver, avsatt 250 miljoner kronor för investeringar mellan Linköping och Åtvidaberg samt gett Banverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att upprusta delen mellan Åtvidaberg och Västervik. Nu när Banverkets redovisning inkommit kan vi se att kostnaden för att upprusta Tjustbanan ligger på 3,6 miljarder kronor och att Banverket anser att det inte är meningsfullt att investera ett så litet belopp som 250 miljoner kronor.

När det gäller interpellanternas konkreta frågor om investeringar på E 22:an, Tjustbanan och andra vägar och järnvägar är jag inte beredd att i dag ge några konkreta besked. Orsaken till det är att riksdag och regering har beslutat att ha en sammanhållen process för prioritering av väg- och järnvägsåtgärder, där beslut ska grundas på analyser av effekter och kostnader. Regeringen har nyligen tagit första steget i denna process genom att ge ett antal myndigheter i uppdrag att utarbeta ett underlag för en kommande proposition om infrastruktur. När riksdagen sedan beslutat om propositionen kommer vi att komma in i ett skede då vi mer konkret diskuterar prioritering av olika åtgärder innan regeringen slutligen fastställer de nationella väg- och järnvägsplanerna. I det sammanhanget kommer investeringarna på E 22:an och Tjustbanan att prövas. Som ett stöd för regeringens beslut i frågan är det angeläget att berörda kommuner och regioner då redovisar sina övergripande prioriteringar.

Regeringen har även gett Vägverket och Banverket i uppdrag att revidera de nu gällande nationella väg- och banhållningsplanerna för perioden 2004–2015. Vi får genom det en bättre kvalitet på kostnadsberäkningarna för olika projekt. Vägverket och Banverket ska inkomma med förslag till reviderade planer senast den 18 juni i år. Även här kan E 22:an och Tjustbanan bli föremål för diskussion.

Det är min fasta övertygelse att vi får en mer effektiv användning av statens medel genom denna sammanhållna process med regional delaktighet, jämfört med om vi hade en ordning där regeringen fattade separata beslut för varje större väg och järnväg i landet.

Anf. 104 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka för svaret. Tyvärr har statsrådet Åsa Torstensson valt att slå ihop två helt olika ärenden i samma svar, vilket gör att diskussionen för en utomstående riskerar att bli helt obegriplig. Jag tänker därför börja med att ha några gemensamma synpunkter på båda ärendena för att sedan övergå till att diskutera dem vart och ett för sig.

Att inte säga något är också ett budskap. Statsrådet väljer att inte svara på mina frågor i interpellationen med hänvisning till att hon vill ha en sammanhållen process med en regional delaktighet. Det kan man väl tycka är en bra inställning till dessa ärenden. Problemet är bara att man från majoritetens sida har valt en lösning där man duckar för frågorna genom att begära in uppgifter som man redan har tillgång till och som förskjuter dagens dåliga situation in i framtiden. Det gör att nödvändiga beslut inte kommer till och att processer inte sätts i gång som man tidigare på olika politiska nivåer varit överens om.

E 22:ans betydelse, från Trelleborg till Norrköping, kan inte tillräckligt påpekas. Behovet av att de nödvändiga åtgärderna på denna väg vidtas så snart som möjligt kan inte tillräckligt många gånger understrykas. Att då ytterligare försena dessa är inte till fördel vare sig för dem som är i direkt behov av vägen eller för landet i sin helhet.

En kraftig upprustning av Tjustbanan mellan Västervik och Linköping är en förutsättning för att klara denna landsdels behov av en väl fungerande arbetsmarknadsregion. Västerviks kommun är i dag en egen arbetsmarknad. För att kunna göra dem som bor där delaktiga i en större arbetsmarknad finns bara möjligheten med snabbare tågförbindelser. Avstånden till andra arbetsmarknadsregioner är för stora för att frågan ska kunna lösas på annat sätt.

Att regeringen behöver mer information utöver den nyligen gjorda redovisningen från Banverket kan inte vara möjligt.

Att försena projektet gör det bara svårare för andra aktörer än staten att ta sitt ansvar. Jag tänker då närmast på dem som i dag sköter trafiken och deras behov av framförhållning när ny upphandling ska göras. Den försening som regeringen nu har bidragit till innebär att upphandlingen försåras och en risk för att kraftiga förseningar av trafikarbetet inträffar.

Herr talman! Före valet satt de borgerliga partierna inne med alla lösningar på trafikproblemen i Sverige i debatterna som fördes och beklagade att den dåvarande regeringen inte agerade. Nu, herr talman, bidrar den borgerliga regeringen till att situationen försämras.

Anf. 105 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Statsrådet! Tack för det lite kärva men ändå, tror jag, korrekta svaret!

Krister Örnfjäder sitter i dag inne med lösningar på vad som ska göras, något som inte alltid regeringen gjorde före valet. Det är väl så att rollerna förändras lite. Jag tycker att det är rimligt att en ny regering verkligen tar till sig detta viktiga område. Det är viktigt att den prioritering som ska ske av önskemål från stora delar av landet sker utifrån ett sakligt och bra underlag.

Det är alltid en stor och viktig diskussion här i riksdagen hur staten ska fördela sina investeringar i vägar och järnvägar. Det beror på att det är så viktigt för berörda bygder och hela landet hur stat och myndigheter anslår medel och fördelar resurser.

I dag lyfter Krister Örnfjäder, vilket jag tycker är bra, och jag fram *en* del av Sverige – vår del, säger vi nog – nämligen Östgöta- och Kalmarregionen. Vi är nog inte alltid de flitigaste när det gäller att visa på behoven, men vi gör det nu i dag. Jag ser fram emot en bra dialog med infrastrukturministern.

Först vill jag ändå sätta denna del av Sverige i sitt sammanhang. Tjustbanan genom den vackra Tjustbygden och Uknadalen mellan Västervik och Linköping fortsätter i sin förlängning, eller tvärtom, genom stambanan till Stockholm. Det starka behovet av Ostlänken, och för den delen av fler spår i Stockholm, står inte i motsatsställning till att en satsning sker också på Tjustbanan, tvärtom.

Det är glädjande att den nya regeringen så tydligt öppnar för mer resurser till väg och järnväg genom samverkan mellan staten och andra intressenter i så kallade OPS-projekt. Det fungerar utmärkt i andra län. Vi har Arlandabanan, och nu kommer det att bli fler spännande projekt. Tjustbanan är kanske inget lämpligt OPS-projekt, men genom att en del lämpliga andra stora investeringar kan ske med nya lösningar öppnar det för totalt sett större resurser till infrastrukturen.

Jag försökte locka statsrådet att uttala sig om vilka åtgärder som erfordras för bättre kommunikationer mellan Östergötland och Kalmar, men det gick inte. Jag delar statsrådets och regeringens upplägg att lägga fram en sammanhållen proposition, men låt oss ändå som ett inspel i detta ha en diskussion om den här delen av Sverige, mellan Linköping och Norrköping och mellan Västervik och Vimmerby.

Behovet av regionförstoring och de tillväxtmöjligheter detta medför är mycket angeläget för Västervik, som i dag är sin egen arbetsmarknadsregion, men även för Östergötland.

Europavägen mellan Västervik och Norrköping behöver en bättre sträckning förbi Söderköping, där även Göta Kanal spärrar vägen under sommarhalvåret. De spännande planerna på ett båtlyft över vägen vinner allt fler anhängare, och jag hoppas att de kan läggas in i en kommande plan.

Mellan Västervik, Gamleby och Linköping har vi riksväg 35, som behöver rustas upp till 90-, 100- eller kanske 110-väg mellan Överum och Linköping.

Och så har vi då järnvägen mellan Västervik och Linköping. Det tar en och en halv timme att åka dessa tio mil. Den är enkelspårig, oelektrifierad och i starkt behov av upprustning. Det är en rätt skraltig järnväg som måste förbättras. Jag vill göra ett litet försök att få ut ministern på banan igen: Håll med mig om att denna järnväg ändå behöver förbättras!

Anf. 106 KERSTIN ENGLE (s):

Herr talman! E 22:ans betydelse för hela Skånes och hela Sveriges befolkning och näringsliv har många talat mycket och länge om i denna kammare, inte minst den borgerliga oppositionen under förra mandatperioden. Alla är överens – men det blev inga pengar.

Bra kommunikationer är en förutsättning för att kommuner och regioner ska utvecklas och invånarnas möjligheter öka när det gäller boende, arbete och studier. Alla är överens – men det blev inga pengar.

I valrörelsen var det många som lovade att blir det bara en borgerlig regering så ska vägen byggas. Det fanns till och med de som var ute och tog första spadtaget. Nu väntar vi otåligt på grävskoporna. Eller var det bara tomma vallöften?

Moderaterna lovade mest, 4 miljarder. Övriga partier lovade mindre men självklart mer än s-regeringen. Jag undrar dock, ministern: Hur stor är egentligen enigheten inom regeringen? Det bidde ju inte ens en tumme när vi läste i budgeten. Är ni överens om att det blir mer satsningar på vägarna?

Vägverket har fått i uppdrag att revidera den nuvarande vägplanen, men vad är ministerns ambitioner? Vad betyder det egentligen att få ”bättre kvalitet på kostnadsberäkningarna”? Är det att slopa något vägprojekt eller att föra in nya projekt? Att räkna ned kostnader är det väl ändå ingen som tror på, såvida man inte minskar på ambitionerna. En översyn i sig ger ju inte bättre kostnadseffektivitet. Att utreda kostar pengar; det såg vi inte minst med Citybanan.

Behovet av en utbyggnad av E 22:an råder det ju full enighet om, så jag ska väl inte tolka ministern så att det finns andra projekt som nu ska prioriteras och som kan komma att flytta E 22:an bakåt på prioriteringslistan.

Det vore intressant att höra vilka tankar hos ministern som ligger bakom uttrycket ”bättre kvalitet på kostnadsberäkningarna”. Ett förtydligande från ministern skulle kanske kunna lugna oss och förhindra onödig oro och spekulation.

Anf. 107 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Man slås alltid i debatterna under mandatperiodens första månader av vilka stora förväntningar som finns på den nya regeringen. Jag tycker att det är härligt. Det ska vara stora förväntningar på den nya regeringen, och vi ska också ha stora förväntningar på att den levererar det som är utlovat. Det har ju börjat väldigt bra i den senare delen.

Man ska också se till att den nya regeringen gör det som inte har gjorts under så många år tidigare. Många krav ställs, och det gäller på

Prot. 2006/07:52
23 januari

Svar på
interpellationer

något sätt att också ha historiken klar. Det är precis som statsrådet säger i sitt svar, att ett problem bakom att vi är just här där vi är i dag är att man i oktober för något år sedan lyfte ut fyra tunga projekt från E 22 i Skåne. De löften som hade givits under lång tid sveks genom ett penndrag när man behövde pengar någon annanstans. Huvudproblemet har ju varit att infrastrukturen i Sverige under så många år har tillåtits halka efter när det gäller investeringar.

S-regeringen satsade för lite. Man har lämnat ett reparations- och underhållsunderskott efter sig som måste fyllas i av den nya regeringen. Man svek löftena om de fyra tunga projekten när det gällde E 22. Man gjorde fel prioriteringar, man satsade inte på tillväxtfrämjande åtgärder. Vi som, om man ska vara lite självkritisk, ville se en snabb utbyggnad av E 22 var väl inte tillräckligt duktiga på att påverka den gamla regeringen. Vi hoppas att vi är bättre rustade för det nu.

Statsrådet säger i sitt svar att det behövs en sammanhållen process. Jag delar egentligen den åsikten. Jag tycker att det är rätt och riktigt att ha den inställningen. Men jag hade inte stått i den här talarstolen om jag inte hade tyckt att det ändå finns en anledning, just på grund av historien, att för statens del hantera E 22 på ett annat sätt än man hanterar andra utbyggnader, just därför att man lyfte ut fyra tunga projekt för att lösa en akut kris i en annan del av landet. Därför kan E 22 inte rimligen av staten behandlas på samma sätt som alla andra projekt. E 22 bör behandlas i särskild ordning.

Det har sagts tidigare många gånger i den här kammaren och också i debatten i dag att E 22 är viktig av många skäl. Det ska framhållas, vilket inte ofta görs, att E 22:ans utbyggnad är viktig av miljöskäl. Den är också viktig av säkerhetsskäl och kanske, det som ofta nämns, av tillväxtskäl. Sydöstra Sverige, Blekinge, Skåne och östra Småland, har en växtkraft som skulle kunna tas mycket bättre till vara om man byggde ut E 22 till full motorvägsstandard. Inte minst är det viktigt att man ser till att infrastrukturen i den allra sydligaste delen av Sverige är tillräckligt stark för att Skåne och den svenska sidan ska kunna ta vara på den kraft som nu finns i Öresundsregionen.

Ytterligare en särskild anledning att prioritera E 22 i särskild ordning är att detta är så väl förberett redan. Det har lagts in i planen.

Jag ska ändå säga att jag är optimist. Jag uppfattar den nya regeringens politik som att man är beredd att satsa mer pengar på infrastrukturen. Man är mer positivt inställd till tillväxtbefrämjande åtgärder än den tidigare regeringen var. Man är mer positiv till PPP-lösningar, privat och offentligt samarbete, för att bygga ut vägar. Redan nu finns det långtgående planer på hur detta skulle kunna gå till i praktiken när det gäller E 22:an genom att man har bildat ett särskilt bolag som heter E 22 AB.

Många väntar på besked och jag har väntat så många år att jag kan stå ut med att vänta några veckor till, till vårpropositionen eller någon annan proposition i det här ärendet. Men vi hoppas verkligen att det blir ett positivt besked ganska snart.

Anf. 108 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tycker också att det är inspirerande att se så aktiva socialdemokrater vad gäller vägdiskussioner. Det har vi saknat tidigare. Men det är välkommet.

Jag skulle vilja säga till Krister Örnfjäder att jag tror det är tredje gången vi diskuterar E 22:an. Det är väl några veckor sedan den senaste omgången. Jag har bara att upprepa att det under den perioden pågått en planeringsprocess, och den ska fullföljas. Jag skulle inte behöva förlänga den här diskussionen ytterligare eftersom vi har diskuterat det här tidigare.

Jag vill dock säga att det är lämpligt att ni som är socialdemokrater är mycket medvetna om att det är ni som har plockat bort E 22:an från prioriteringslistan. Jag kan också säga att jag tycker att det är olyckligt när regioner står mot regioner på det här sättet. Man flyttar in, och man flyttar ut. Det är inte bra. Varje region gör sin planering, har också den bästa relationen till näringslivet och ser vad det är för samlad prioritering man behöver göra för att kunna möta människors ändrade beteende och den arbetsmarknad som ändrar sig och utvecklas, i många sammanhang mycket positivt.

Men det tål också att upprepas att både Banverket och Vägverket påvisar bristen av underhållsmedel. Det är naturligtvis så, Staffan Danielsson, att när Banverket beskriver kustbanans behov på 3,6 miljarder säger det fruktansvärt mycket om vad man har missat i underhållsstandard. Ställer man frågan om behovet av upprustning säger den siffran fruktansvärt mycket.

Men parallellt med detta säger Banverket: Vi har inte fått tillräckliga resurser för det underhåll som våra järnvägar behöver. Parallellt med detta säger Vägverket: Vi har inte fått tillräckligt mycket resurser för att hålla och sköta redan befintligt vägkapital. Och det är *mycket* allvarligt.

Jag har en mycket stark tilltro, kanske till skillnad mot Socialdemokraterna, till att man på den lokala och regionala nivån faktiskt kan göra den bästa sammanhållna planeringen, eftersom det är där man också parallellt med näringslivet kan identifiera vad näringslivet har för behov av arbetskraft och var den finns. Det är på det sättet man också kan identifiera var man ska stärka kollektivtrafiken och hur man säkrar infrastrukturen så att en arbetsmarknadsregion tilltalar både kvinnor och män.

Därför vidhåller jag att det är mycket viktigt att den lokala och regionala nivån är mycket aktiv i detta. Det är en viktig del i den här processen. Det kommer att pågå under våren. Det är naturligtvis också en stimulans för var och en av oss att vara aktiv just på hemmaplan för att ta den diskussion som handlar om prioriteringar och som också handlar om tidsaspekter.

Jag ska bara avsluta med, eftersom jag höll på att glömma det, att det är ganska viktigt för en regering att ha koll på vilket tidsperspektiv det finns på de projekt som i dag ligger i plan. Håller ekonomin? För den här regeringen är det ganska viktigt att veta om projektens tid och ekonomi håller eller hur det ser ut. Annars hamnar vi i en fullständig frustration i slutändan när de som har trott att projektet skulle fullföljas märker att tidsperspektivet drar i väg. Det där är otroligt viktigt både för en regering och för dem som finns ute i den här verkligheten.

Anf. 109 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Åsa Torstensson uttryckte sitt gillande över att vi deltar i debatten. Hon har saknat de socialdemokratiska debattörerna när det

gäller infrastrukturfrågor. Det kan bero på att Åsa Torstensson inte har varit lika aktiv i de här frågorna tidigare som hon är just nu.

När det gäller E 22 är det så att jag tillhörde dem som direkt protesterade när man tog till lösningen att i stället för att skjuta till nya pengar till Trollhättepaketet tog gamla pengar, vilket innebar att man flyttade pengarna från de Skånesatsningar som var inplanerade. Jag tyckte att det var ett vansinnigt sätt att hantera en fråga, därför att man flyttar ett problem från en landsända till en annan.

Det kan man se exempelvis i lokalpressen i Skåne och hela vägen upp till Norrköping, där jag var med och skrev debattartiklar och protesterade mot det sättet att hantera en fråga. Det är ingen hemlighet. Det är ingen bra hantering. Jag förutsätter nu att den här regeringen inte kommer att göra så, därför att de instämde i det, precis som Christer Nylander sade. Stora ord om hur man löser gårdagens trafikproblem. Och precis på samma sätt förutsätter jag att man kommer att lämna lösningar på morgondagens trafikproblem, för det är det som ni har ansvar för.

Det gäller att gå från ord till handling, och det är jag mycket nöjd med.

Det sades att det finns behov av upprustning av Tjustbanan. Ja, det är ingen hemlighet. Men Åsa Torstensson ska veta att det inte var någon lätt resa att få tag i de 250 miljonerna till Tjustbanan. Det fanns även då många andra järnvägsprojekt som konkurrerade om pengarna.

När man från Banverkets sida säger: Det är inte meningsfullt att investera ett så litet belopp som 250 miljoner kronor, vill jag inbjuda Åsa Torstensson att åka på den banan. Jag är övertygad om att varenda en som har åkt på den banan är tacksam för varje krona som man investerar, för så dålig är den.

Jag försvarar inte den förra socialdemokratiska regeringen eller de tidigare borgerliga regeringarna som har varit med och medverkat till att man inte har gjort några satsningar på banan. Underhållet är dåligt, och därför är situationen som den är. Därför måste man göra någonting åt det. Underlaget levererades för inte så länge sedan, och därför behövs det inte göras någon ny utredning om den frågan. Det var den delen.

Vad jag nu är intresserad av att få veta är följande: Man ska från Vägverket och Banverket komma in med förslag till reviderade planer senast den 18 juni i år. Även här kan E 22 och Tjustbanan bli föremål för diskussion. Det förutsätter jag. Men jag förutsätter också att man tar hänsyn till de resonemang som vi bland annat för här och som ligger som underlag för de utredningar som är gjorda.

Där har kommuner och regioner ställt upp och hela tiden berättat vad det är för behov man har. Det råder inga meningsskiljaktigheter över partigränserna. Det är problem med tillgång till pengar. Vi har fått för lite pengar. Man kan säga att hela trafikområdet har fått för lite pengar. Vi har fått för lite pengar och behöver ha i gång satsningen.

Vad jag vill ha reda på är: Om förslagen ska vara inne den 18 juni, hur lång tid ska sedan regeringen ha på sig innan den kommer till ett beslut så att man kan gå vidare i planläggningen? Det är som jag sade i mitt tidigare inlägg: Att inte lämna något besked är också ett besked, och det försvårar för andra aktörer.

Anf. 110 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Det var ett ärligt och tänkvärt inlägg av Krister Örnfjäder. Det är bra att diskutera om verkligheten.

Det jag håller i min hand är Banverkets utredning om järnvägen mellan Linköping och Västervik, Tjustbanan, som lämnades till regeringen i augusti i höstas, tror jag det var. Ska man satsa på att rusta upp banan ska det ske rejält, säger man. Man föreslår en halvering av restiden till 45 minuter genom en stor rejäl upprustning. Den kostar 3 600 miljoner. Som statsrådet sade är det väldigt mycket pengar.

Man räknar hem ungefär hälften med traditionella samhällsnyttokalkyler. Beaktar vi tillkommande regionala utvecklingseffekter, miljöeffekter och Västerviks starka behov av vitamininjektioner inte minst efter Electroluxfabrikens nedläggning, kan vi nog ro hem en total långsiktig nytta med satsningen. Men jag vidgår att det är väldigt mycket pengar.

Vad är alternativet? Vägverket förespråkar expressbussar och vägupprustningar. Det är väl deras jobb. De kan vägar. Banverket misströstar tyvärr lite. Det blir för dyrt, säger man. Inte ens de redan anslagna 250 miljonerna för upprustning mellan Linköping och Åtvidaberg behövs om inte regeringen ger tydliga signaler om en järnvägsutredning. Jag hoppas att regeringen återkommer med sådana signaler i den kommande propositionen.

Jag begriper mig inte riktigt på Banverket. Först utreder man en satsning för att få en verkligt modern snabbjärnväg och väljer konsekvent det dyraste alternativet. Sedan menar man att det blev så dyrt att det kanske är bäst att i stället avveckla. Det kan väl inte, Gud förbjude, vara en medveten taktik?

Tolkar man det positivt kan man se Banverkets rapport som en begäran om att få ett uppdrag från regeringen att gå vidare. En järnvägsutredning skulle tydligt signalera att den miljövänliga järnvägen ges en framtid på Tjustbanan och därmed även på Stångedalsbanan mellan Linköping och Kalmar.

Det är redan anslaget 250 miljoner. Sedan får man bedöma hur mycket mer som ska anslås. Nog får man en mycket bättre järnväg än i dag med restider på under timmen även med till exempel 1 ½ miljard eller 2 miljarder.

Jag tror att arbetspendlingen skulle ta en väldig fart även med en restidsminskning med 30–40 minuter mot i dag. Se bara på de tider som människor reser i Stockholmsområdet! Även de miljövänliga godstransporterna på järnvägen, som har ökat rätt ordentligt, skulle nog fortsätta att öka. Det är en bra utveckling.

Skulle mot all förmodan Banverket få gehör för sin defaitism vad gäller Tjustbanan med *status quo* eller värre är en skyndsam förbättring av väg 35 en absolut tvingande nödvändighet. Men jag hyser gott hopp om att vi i den här delen av Sverige ska kunna se både en modern järnväg och bra vägar i en växande framtidsregion.

Jag hoppas att den kommande infrastrukturpropositionen kommer att tillgodose även den här regionens skäligen behov av satsningar för att få bra kommunikationer. Det är grunden i utvecklingen av vår del av landsbygden. Jag vill avslutningsvis hoppas och tro att regeringen ska landa i det som Banverket säger: Gör en järnvägsutredning.

Anf. 111 KERSTIN ENGLE (s):

Herr talman! Jag har inte hört någon som har protesterat mot satsningarna i det så kallade Trollhättanpaketet. Men visst är det olyckligt när man ställer regioner och kommuner mot varandra.

Jag hörde också till dem som liksom Krister Örnfjäder protesterade mot det beslutet. Jag skrev också i lokalpressen, undertecknade debattartiklar och var kritisk mot detta. Men det är väl klart att vi är ganska överens över partigränserna om den så kallade budgetdisciplinen. Vi lovade åtminstone i valrörelsen att lyfta tillbaka pengarna till E 22:an och ta tillbaka satsningen. Vi har också pengar till det i vår alternativbudget.

Den infrastrukturplan vi beslutade om var väl genomarbetad efter mycket samråd med kommuner och landsting. Även om ministern nu antydde att vi socialdemokrater inte var så bra på att lyssna är det faktiskt så att vi har tagit hänsyn till alla de diskussioner som har varit ute i de olika regionerna, och alla har goda argument för sina satsningar.

Christer Nylander har rätt när han säger att E 22:an bör behandlas i särskild ordning. Det uttryck som ministern har använt är att efter den 18 juni kan E 22:an bli föremål för diskussion. Det står "kan". Men det är väl olyckligt. Det är väl självklart att E 22:an ska bli föremål för en diskussion då och att det innebär en positiv behandling av frågan.

På tal om detta att ställa regioner mot varandra hoppas jag att man nu när regeringen har betalat satsningar på Västkustbanan skjuter till nya pengar till alla nya angelägna projekt som till exempel E 22:an så att vi slipper att få diskussionen om att ställa regioner mot varandra.

Anf. 112 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Jag blev för några månader sedan intervjuad av en elev på en gymnasieskola som gjorde ett projektarbete om E 22:an. Hon sammanfattade sin studie på samma sätt som Kerstin Engle sade i sitt tidigare inlägg: Om alla var överens, varför blev det då ingenting? Jag tycker att det är en klok insikt efter så många år där alla har varit överens och det ändå inte har blivit någonting.

Jag tycker att vi som har drivit den här frågan också måste våga vara lite självkritiska: Varför var vi inte tillräckligt framgångsrika i vårt opinionsarbete? Varför var det just utbyggnaden av E 22 i Skåne som fick stryka på foten när man skulle rädda Trollhättan från de hot om nedläggningar som fanns där?

Jag ska gärna erkänna att Kerstin Engle och Krister Örnfjäder var bland dem som protesterade när man gjorde ändringen i planeringen och var kritiska mot hanteringen. Jag var själv också ganska aktiv i den kritiken mot den gamla regeringen. Jag hoppas att jag ska slippa upprepa kritiken mot den nya regeringen. Jag känner mig ganska säker på att så inte ska bli fallet, därför att vi har nu en regering som satsar på infrastruktur och tillväxtåtgärder och som dessutom ser till att vi håller budgetdisciplinen.

Sverige behöver en väl fungerande infrastruktur. Jag tycker att man kan koppla ihop detta med den förra debatten. Ett modernt land ska ha vägar som går att köra på även när det är dåligt väder, tågen ska inte stå stilla mellan Osby och Älmhult bara för att det blåser, och vi ska inte ha den kvalitet som vi har på vägarna i många delar av Sverige. Ett modernt land måste fungera.

Slutligen lovade Socialdemokraterna i valrörelsen att lägga in E 22 igen, men att säga att E 22 finns med i s-budgeten är ändå att dra väl mycket på sanningen. Vägen nämns inte där. Dessutom är de pengar som man avsätter till infrastruktur i s-budgeten rena luftpengar. De har skapats genom att man detta år inte tänker ge några pengar till Sveriges bönder genom EU:s jordbruksbidrag. På så sätt får man pengar till att satsa på infrastrukturen. Det innebär att de pengarna egentligen inte finns.

Anf. 113 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Kära interpellanter! Jag ska bara säga, precis som jag inledde, att det här är tredje gången som vi diskuterar E 22 och också tredje gången som jag svarar med hänvisning till att det pågår en översyn och en revidering och att vi har nya planer för både Banverket och Vägverket att hantera till den 18 juni respektive 26 juni. Låt oss återkomma när vi har ett underlag att hantera.

Anf. 114 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Det gick fort. Jag trodde faktiskt att jag skulle få ett tidsschema.

Efter den 18 juni måste det finnas en plan, eftersom det i svaret hänvisas till att man kommer att lämna ett besked efter det att man fått in informationen. Kommer man att göra det på hösten 2007 eller blir det under våren 2008? Annars är man snart framme vid slutet av den planperiod som man säger sig vilja gå in och titta på. Då är man inne i det nya budgetarbetet. Det nya budgetarbetet ska ju påbörjas 2008, och då ska man göra revideringen av den förra planen. Det brukar man göra ungefär vid halvtid. Därför tycker jag att jag har fog för min oro för att detta är ett sätt att skjuta på hela processen in i framtiden. Man löser alltså inte problemen utan skjuter på dem. Om jag har förstått argumenteringen rätt har det inte varit målsättningen. Målsättningen var att man skulle få ett bättre underlag för beslutet. Då kvarstår min fråga: När räknar man med att beslutet ska komma?

I mitt hemlän är man just nu i början på upphandlingen av bland annat järnvägstrafiken mellan Västervik och Linköping. Även Ötraf är med i samma behandling. De måste ju veta vad det är som kommer att hända när de nu ska begära in anbud. Om ministern låter dem sväva i ovisshet har de inget underlag för sitt anbud, vilket i värsta fall innebär att trafiken kommer att försvinna därför att ingen kommer att lämna något anbud. Är det detta som är målet?

Anf. 115 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för debatten och ser med intresse fram mot den kommande propositionen. Då hoppas jag att den verklighet som vi från södra Östergötland och norra Kalmar har lyft fram kommer att finnas med i bilden på ett bra sätt.

Det här är svåra frågor. Det handlar om mycket pengar. Vi behöver bra järnvägar och vägar. Det är också viktigt hur regionen bedömer frågorna, som statsrådet sade.

Anf. 116 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):
Herr talman! Jag upprepar mitt tack till interpellanterna. Och jag säger återigen: Vi återkommer när vi har ett underlag att diskutera.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2006/07:194 om tydlig ansvarsfördelning för ökad trafiksäkerhet

Anf. 117 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Emma Henriksson har frågat vad jag avser att göra för att främja kommunernas och Vägverkets gemensamma trafiksäkerhetsarbete och för att alla kommuner, även de små, ska kunna bedriva ett kunskapsbaserat trafiksäkerhetsarbete.

Inledningsvis vill jag betona att ökad trafiksäkerhet är ett prioriterat område när det gäller utvecklingen av vårt vägtransportsystem. Ett omfattande arbete görs och har gjorts de senaste åren för ökad trafiksäkerhet – både på landsbygd och i tätort. 2007 är också ett trafiksäkerhetsår och genom detta sätter vi nu extra fokus på detta viktiga förändringsarbete.

När det gäller våra tätorter har Vägverket stött kommunerna i deras framgångsrika trafiksäkerhetsarbete. Exempelvis har Vägverket och Sveriges Kommuner och Landsting i samarbete utvecklat nya råd för trafikplanering och gatuutformning. Ett annat exempel är försöken att använda de nya hastighetsgränserna 40 och 60 kilometer per timme som Vägverket genomför i samarbete med ett tiotal kommuner. Vägverket ger också finansiellt stöd till förbättringar i det kommunala vägnätet där ett statligt bidrag kan fås för 50 % av kostnaderna.

Jag vill också nämna att det för det nationella vägnätet finns en ram för riktade trafiksäkerhetsåtgärder på 4,8 miljarder kronor under planperioden 2004–2015. Tillhör vägen det regionala vägnätet har varje län eller i vissa fall regionalt självstyrelseorgan beslutat om utrymme för riktade trafiksäkerhetsåtgärder. Regeringen har dessutom särskilt poängterat att en tydlig redovisning ska finnas för vilka medel som avsätts för gående och cyklister i detta vägnät.

När det gäller barnens säkerhet har regeringen satt som mål för Vägverket att andelen barn som på egen hand kan utnyttja vägsystemet ska öka och att åtgärder som syftar till att förbättra barns säkerhet ska prioriteras. Vägverket arbetar nu på olika sätt med att integrera barnperspektivet i sitt arbete. Inom ramen för sitt sektorsansvar arbetar Vägverket med berörda aktörer bland annat för säkrare skolvägar, hänsyn till barn vid hastighetsgränsbeslut och för att stödja skolorna i trafikundervisningen.

Vägverkets regionkontor har normalt en kommunsamordnare som samarbetar med kommunerna, bland annat för att tillgängliga medel ska användas så effektivt som möjligt. Samtliga kommuner har möjlighet att påverka den lokala trafikmiljön, även när det gäller vägar för vilka kommunen inte är väghållare, genom de samrådsförfaranden som kontinuerligt genomförs. Samtidigt kan det ju vara så att kommunen och Vägverket inte gör samma bedömningar av prioriteringsordningen mellan olika angelägna trafiksäkerhetsåtgärder. Jag utgår dock från att Vägverkets prioriteringar görs utifrån ett gediget och korrekt planeringsarbete.

Jag delar Emma Henrikssons syn på vikten av att främja kommunernas och Vägverkets gemensamma trafiksäkerhetsarbete och att alla kommuner, även de små, ska kunna bedriva ett kunskapsbaserat trafiksäkerhetsarbete. Det är också viktigt att vi alla känner oss delaktiga och upplever att myndigheterna gör rimliga prioriteringar och avvägningar i sitt arbete. Jag förutsätter därför att Vägverket utifrån sitt sektorsansvar för trafiksäkerheten fortlöpande utvärderar om det finns brister som gör att allmänhetens förväntningar och behov rörande trafiksäkerhet inte tillmötesgås. Samtidigt vill jag betona allas ansvar och vikten av att vi alla tar till oss känd kunskap för att bidra till ökad trafiksäkerhet.

Avslutningsvis vill jag betona att arbetet med att förverkliga nollvisionen är en fortgående process och att det är viktigt att ha ett etappmål för trafiksäkerhetsutvecklingen för att motivera och engagera olika aktörer. Vägverket har därför nyligen fått i uppdrag att föreslå ett nytt etappmål efter 2007. Ett nytt etappmål kommer bland annat att grunda sig på en utvärdering av arbetet med att nå nollvisionen och dess etappmål. Utvärderingen kommer att ta upp frågan hur samarbetet mellan Vägverket och kommunerna ska kunna effektiviseras som en del i ansträngningarna att nå etappmålet. Min förhoppning är att detta ska leda till att detta samarbete utvecklas i det fortsatta trafiksäkerhetsarbetet.

Anf. 118 EMMA HENRIKSSON (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Det är väldigt viktiga frågor. Vi delar den åsikten. Jag tror att det finns väldigt många vid sidan av oss som också delar åsikten i våra partier, i andra partier och bland alla människor ute i våra kommuner. För mig som förälder är ju oron för barnen när de ska gå själva till skolan, till sina fritidsaktiviteter eller till kompisar ständigt närvarande. Man kan också se i den forskning som finns att barns rörelsefrihet har minskat i takt med att trafiken har ökat. Därför är det oerhört viktigt att man tar till vara den kunskap som finns lokalt i kommunerna om de olika gångstråk och cykelstråk som barn använder. Även om Vägverket har väldigt god kunskap om hur man gör de säkra lösningarna är det inte Vägverket som besitter kompetensen att göra bedömningen av var farorna finns för att det är där barnen finns.

Tyvärn kan vi se att även om antalet olyckor där barn är inblandade, antingen förolyckas eller blir svårt skadade, har minskat stadigt under ett antal år är andelen barn som förolyckas och skadas svårt väldigt stor i förhållande till deras andel av befolkningen. Man behöver alltså göra väldigt mycket.

Det jag undrar över är när Vägverket och kommunen ändå gör olika bedömningar av vad som ska prioriteras. Ser du någon öppning, någon möjlighet att kommunens bedömning ska kunna vägas in och att kommunen faktiskt ska kunna få bättre möjligheter än i dag att påskynda en process och aktivt ta del av detta och verka för bättre lösningar?

Anf. 119 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att ändå se att det sker ett bra arbete, att Vägverkets och kommunernas arbete har utvecklats positivt. När vi kommer in på den lokala nivån tror jag att det egentligen är det man kan identifiera: att det är kommunernas arbete som har lett till att vi

är ganska framgångsrika och dessutom har minskat antalet olyckor vad gäller just de oskyddade trafikanterna. Antalet dödsfall och skador har ju mycket tydligt minskat under det senaste årtiondet. Vi ska göra en utvärdering av det här men jag tror ändå, med tanke på det samarbete som pågår, att vi ska ha en tillit till att Vägverket och kommunerna gör ett bra gemensamt arbete med det här.

Anf. 120 EMMA HENRIKSSON (kd):

Herr talman! Enligt de siffror som jag har kunnat hitta är det ändå så att när olyckorna har minskat är det både på kommunala vägar och statliga vägar, men minskningen är lägre på de statliga vägarna när ansvaret ligger där. Det finns ju kommuner runt om i landet där man på lokal nivå är överens om att här har vi en farlig trafiksituation. Den måste det göras något åt. Man fattar beslut i fullmäktige men man äger inte beslutsmakten. Den ligger hos Vägverket och Vägverket säger att nej, här gör vi ingenting. Ser du inga möjligheter när det finns en sådan samstämmighet? Du säger i svaret att det finns pengar där Vägverket kan stå för 50 % av kostnaden. Jag tolkar det dock som att det är fråga om kommunala vägar. Men när det gäller de statliga vägarna – kan man göra något för att kommunerna, när man är överens och när man vet vad man vill göra, faktiskt också gemensamt kan göra detta även om det ligger längre ned i Vägverkets prioritering?

Anf. 121 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! En del av arbetet i och med att vi sätter upp ett nytt etappmål efter 2007 hör också ihop med att vi blickar bakåt: Hur har arbetet gått till? Hur har man gått till väga? Det är mycket av den erfarenheten som Vägverket naturligtvis också har med sig nu när man sätter upp ett nytt etappmål efter 2007. Det finns orsaker till den här interpellationen, och jag tror att det naturligtvis är just det som sker i verkligheten som också är en del av analyserna när man går vidare och Vägverket anger ett nytt etappmål efter 2007. Jag tror att vi ska vara medvetna om att historien alltid spelar roll när man lägger fram ett nytt etappmål. Låt oss alltså avvakta och se det.

Anf. 122 EMMA HENRIKSSON (kd):

Herr talman! Jag tror liksom du att de olyckor, med dödsfall och allvarligt skadade, som tyvärr fortfarande varje år sker gör att vi hela tiden fortfarande jobbar framåt. Jag hoppas liksom du att vi ska se förbättringar. Vi får väl se om vi får slippa återkomma till den här debatten. Det kan jag hoppas även om jag tror att det finns anledning att återkomma någon gång ytterligare.

Anf. 123 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka för den här interpellationen, för jag tror att det är oerhört viktigt att vi sätter upp, eller graderar upp, också diskussionerna kring trafiksäkerhetsarbetet. Det gör ju att det blir levande för oss allihop. Jag tror att det är viktigt att se att det här är ett delat ansvar. Jag möter ditt engagemang som både politiker och, framför allt, förälder bakom det här. Jag tror att det är väldigt avgörande med samarbete, till

exempel på den lokala nivån och på den kommunala nivån, i Vägverkets mål. Ibland gäller det också oss som trafikanter. Vi måste känna delaktighet i detta. Annars når vi aldrig dit vi vill med färre barn skadade, färre barn dödade, men framför allt färre människor totalt sett dödade i trafiken. Där har vi stora utmaningar. Kommande vecka kommer vi att göra en start på det här trafiksäkerhetsåret just i syfte att bredda och få fler aktörer delaktiga. Det är bara med det delade ansvaret som vi kan nå fram till nollvisionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2006/07:Sf4 till socialförsäkringsutskottet

2006/07:T3 och T4 till trafikutskottet

2006/07:Ju7 och Ju8 till justitieutskottet

2006/07:So3–So5 till socialutskottet

2006/07:A22–A24 till arbetsmarknadsutskottet

2006/07:A20 och A21 till arbetsmarknadsutskottet

20 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 2006/07:KU7 och KU10

Justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU2

21 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM29 Utvidgningsstrategi och översynsrapporter för Turkiet och västra Balkan *KOM(2006)649* till utrikesutskottet

22 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 19 januari

2006/07:232 Statsministerns syn på utrikesministerns engagemang i företag

av *Veronica Palm* (s)

till statsminister *Fredrik Reinfeldt* (m)

Prot. 2006/07:52
23 januari

Svar på
interpellationer

2006/07:233 Resurser mot människohandel

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:234 Människohandel

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:235 Preventiva tvångsmedel

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:236 Polisutbildningen

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:237 Säkerhetspolisens arbetsmetoder, flyktingspionage och Sveriges relationer till Iran

av *Kalle Larsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:238 Pålängebornas samåkning

av *Peter Eriksson* (mp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:239 Regeringens begäran om fler utläppsrätter från EU-kommissionen

av *Per Bolund* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:240 Tom Tits Experiment

av *Mats Pertoft* (mp)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

den 22 januari

2006/07:241 Genusarbetet i regeringen

av *Carina Ohlsson* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2006/07:242 Utrikesministerns oväld

av *Peter Hultqvist* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:243 Skötsamhetskriterier för frivård inom kriminalvården

av *Kjell Eldensjö* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:244 Högskolan i Skövdes fortsatta utveckling och forskning

av *Monica Green* (s)
till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:245 Regelverket för läkares legitimationer

av *Margareta Israelsson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:246 Jobbavdrag

av *Jasenko Omanovic* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:247 Public service-bolagens uppdrag

av *Margareta Israelsson* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:248 Anslagen till kulturinstitutioner som påverkas av nya momsregler

av *Anneli Särnblad* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:249 Turkiets tryckfrihetslagar

av *Börje Vestlund* (s)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 januari.

23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 januari

2006/07:512 Beslag av nordiska biståndspengar

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:513 Diskriminering i Palestina

av *Peter Hultqvist* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:514 Patentansökningar

av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:515 Stormen Per

av *Carina Hägg* (s)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:516 Lokalisering av ny trafikinspektionsmyndighet

av *Louise Malmström* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:517 Trafikinspektionernas lokalisering

av *Peter Hultqvist* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:518 Skattefrihet för vissa sjömän

av *Kent Härstedt* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

- 2006/07:519 Utlovad skattefrihet för sjömän**
av *Kent Härstedt* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2006/07:520 Alternativ begravning**
av *Magdalena Andersson* (m)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2006/07:521 Kommuners möjligheter att gynna miljövänligare bilism**
av *Per Bolund* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2006/07:522 Proposition om ägarlägenheter**
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2006/07:523 Katastrofbistånd till Bolivia**
av *Hans Linde* (v)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)
- 2006/07:524 Katastrofbistånd till Bolivia från EU**
av *Hans Linde* (v)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)
- 2006/07:525 Språkförbud i skolan**
av *Luciano Astudillo* (s)
till statsrådet Jan Björklund (fp)
- 2006/07:526 Inrättande av trafikmedicinska centrum och enheter**
av *Barbro Westerholm* (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2006/07:527 Nystartsjobben och lönedumpning**
av *Josefin Brink* (v)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2006/07:528 Nya rutiner för utlänningskontroll**
av *Kalle Larsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2006/07:529 Ekonomiskt stöd till fredsbevarande styrka i Somalia**
av *Lars Johansson* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2006/07:530 Statlig verksamhet i Kalmar län**
av *Lena Hallengren* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2006/07:531 Försäkringskassan i Kalmar län**
av *Lena Hallengren* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)
- 2006/07:532 Åtgärder för minskade störningar i tågtrafiken**
av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2006/07:533 Små EU-staters rätt till en EU-kommissionär**
av *Ulf Holm* (mp)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2006/07:534 Stoppet på Södra stambanan

av *Ulf Holm* (mp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:535 Rättsmedicinsk undersökning vid dödsolyckor i trafiken

av *Barbro Westerholm* (fp)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Prot. 2006/07:52

23 januari

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 januari.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 januari

2006/07:415 Val av remissinstanser för frågan om hushållsnära tjänster

av *Fredrik Olovsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:428 Skatteförändringar i 2007 års vårproposition

av *Lars Johansson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:429 Personalliggare för restauranger och frisörer

av *Karin Pilsäter* (fp)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:447 Den svenska välfärdsmodellen och jämlikheten

av *Håkan Juholt* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

den 23 januari

2006/07:402 Slutförvaring av kvicksilverhaltigt avfall

av *Ameer Sachet* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:450 Sanering av mark i gamla industriområden

av *Ylva Johansson* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:463 Blyammunition

av *Else-Marie Lindgren* (kd)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 januari.

Prot. 2006/07:52
23 januari

25 § Kammaren åtskildes kl. 21.48.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 15.57,
av tredje vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 84 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till utrikesutskottet och näringsutskottet.....	1
4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	2
5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
6 § Svar på interpellation 2006/07:78 om Sveaskog.....	2
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	2
Anf. 2 ULRICA MESSING (s)	3
Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	4
Anf. 4 ULRICA MESSING (s)	4
Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	6
Anf. 6 ULRICA MESSING (s)	7
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	7
7 § Svar på interpellation 2006/07:158 om elleveranser i Övertorneå och Haparanda	8
Anf. 8 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	8
Anf. 9 LEIF PETERSSON (s)	9
Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	10
Anf. 11 LEIF PETERSSON (s)	11
Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	12
Anf. 13 LEIF PETERSSON (s)	13
Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	13
8 § Svar på interpellation 2006/07:165 om en sammanhållen lärarutbildning.....	14
Anf. 15 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	14
Anf. 16 ROSSANA DINAMARCA (v)	15
Anf. 17 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	16
Anf. 18 ROSSANA DINAMARCA (v)	17
Anf. 19 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	18
Anf. 20 ROSSANA DINAMARCA (v)	18
Anf. 21 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	19
9 § Svar på interpellation 2006/07:177 om ESS till Lund.....	19
Anf. 22 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	19
Anf. 23 LARS-IVAR ERICSON (c)	20
Anf. 24 ULF HOLM (mp).....	21
Anf. 25 CHRISTINE JÖNSSON (m).....	22
Anf. 26 HANS WALLMARK (m).....	22
Anf. 27 CHRISTER NYLANDER (fp).....	24
Anf. 28 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	25
Anf. 29 LARS-IVAR ERICSON (c)	26
Anf. 30 ULF HOLM (mp).....	26
Anf. 31 CHRISTINE JÖNSSON (m).....	27
Anf. 32 HANS WALLMARK (m).....	28
Anf. 33 ULF NILSSON (fp).....	28

Anf. 34	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	29
Anf. 35	LARS-IVAR ERICSON (c)	30
10 §	Svar på interpellation 2006/07:179 om kvalitet i högre utbildning	31
Anf. 36	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	31
Anf. 37	MAGDALENA STREIJFFERT (s)	32
Anf. 38	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	33
Anf. 39	MAGDALENA STREIJFFERT (s)	34
Anf. 40	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	34
Anf. 41	MAGDALENA STREIJFFERT (s)	35
Anf. 42	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	36
11 §	Svar på interpellation 2006/07:192 om arbetslivsforskningens framtid	36
Anf. 43	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	36
Anf. 44	RAIMO PÄRSSINEN (s)	37
Anf. 45	STEFAN WIKÉN (s)	38
Anf. 46	SYLVIA LINDGREN (s)	39
	(forts.)	40
	Ajournering	40
	Återupptagna förhandlingar	40
11 §	(forts.) Svar på interpellation 2006/07:192 om arbetslivsforskningens framtid	40
Anf. 47	PETER HULTQVIST (s)	40
Anf. 48	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	41
Anf. 49	RAIMO PÄRSSINEN (s)	42
Anf. 50	STEFAN WIKÉN (s)	43
Anf. 51	SYLVIA LINDGREN (s)	44
Anf. 52	PETER HULTQVIST (s)	44
Anf. 53	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	45
Anf. 54	RAIMO PÄRSSINEN (s)	46
Anf. 55	Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	46
12 §	Svar på interpellation 2006/07:222 om regeringens hemlöshetsstrategi	47
Anf. 56	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	47
Anf. 57	EGON FRID (v)	48
Anf. 58	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	49
Anf. 59	EGON FRID (v)	50
Anf. 60	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	50
Anf. 61	EGON FRID (v)	51
Anf. 62	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	52
13 §	Svar på interpellation 2006/07:147 om växtförädlingens framtid i Sverige	52
Anf. 63	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	52
Anf. 64	LENNART PETTERSSON (c)	53
Anf. 65	CHRISTIN HAGBERG (s)	54
Anf. 66	Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	55
Anf. 67	LENNART PETTERSSON (c)	55
Anf. 68	CHRISTIN HAGBERG (s)	56

Anf. 69 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	56
Anf. 70 LENNART PETTERSSON (c).....	57
Anf. 71 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	58
14 § Svar på interpellation 2006/07:148 om åtgärder mot import av illegalt avverkat timmer.....	58
Anf. 72 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	58
Anf. 73 PER BOLUND (mp).....	59
Anf. 74 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	60
Anf. 75 PER BOLUND (mp).....	61
Anf. 76 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	62
Anf. 77 PER BOLUND (mp).....	63
Anf. 78 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	63
15 § Svar på interpellation 2006/07:163 om konsekvenser av nya bestämmelser för ålfisket.....	64
Anf. 79 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	64
Anf. 80 JEPPE JOHNSON (m).....	65
Anf. 81 LARS-IVAR ERICSON (c).....	66
Anf. 82 RUNE WIKSTRÖM (m).....	67
Anf. 83 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	68
Anf. 84 JEPPE JOHNSON (m).....	68
Anf. 85 LARS-IVAR ERICSON (c).....	70
Anf. 86 RUNE WIKSTRÖM (m).....	70
Anf. 87 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	70
Anf. 88 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	71
Anf. 89 JEPPE JOHNSON (m).....	72
Anf. 90 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	73
Anf. 91 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	73
16 § Svar på interpellation 2006/07:118 om det fasta telefonnätet.....	73
Anf. 92 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	73
Anf. 93 KARIN NILSSON (c).....	74
Anf. 94 LARS-IVAR ERICSON (c).....	76
Anf. 95 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	76
Anf. 96 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	77
Anf. 97 KARIN NILSSON (c).....	78
Anf. 98 LARS-IVAR ERICSON (c).....	79
Anf. 99 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	79
Anf. 100 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	80
Anf. 101 KARIN NILSSON (c).....	80
Anf. 102 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	81
17 § Svar på interpellationerna 2006/07:168 om E 22, 171 om Tjustbanan och 183 om kommunikationerna mellan Linköping och Västervik.....	82
Anf. 103 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	82
Anf. 104 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	83
Anf. 105 STAFFAN DANIELSSON (c).....	84
Anf. 106 KERSTIN ENGLE (s).....	85
Anf. 107 CHRISTER NYLANDER (fp).....	85

Anf. 108	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	86
Anf. 109	KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	87
Anf. 110	STAFFAN DANIELSSON (c)	89
Anf. 111	KERSTIN ENGLE (s)	90
Anf. 112	CHRISTER NYLANDER (fp)	90
Anf. 113	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	91
Anf. 114	KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	91
Anf. 115	STAFFAN DANIELSSON (c)	91
Anf. 116	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	92
18 §	Svar på interpellation 2006/07:194 om tydlig ansvarsfördelning för ökad trafiksäkerhet	92
Anf. 117	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	92
Anf. 118	EMMA HENRIKSSON (kd)	93
Anf. 119	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	93
Anf. 120	EMMA HENRIKSSON (kd)	94
Anf. 121	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	94
Anf. 122	EMMA HENRIKSSON (kd)	94
Anf. 123	Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	94
19 §	Hänvisning av ärenden till utskott	95
20 §	Förnyad bordläggning	95
21 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	95
22 §	Anmälan om interpellationer	95
23 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	97
24 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	99
25 §	Kammaren åtskildes kl. 21.48.	100

